



Godina XXIII  
Utorak, 7. svibnja/maja 2019. godine

Број/Број

32

Година XXIII  
Уторак, 7. маја 2019. године

ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik  
ISSN 1512-7508 - srpski jezik  
ISSN 1512-7486 - bosanski jezik

**PREDSJEDNIŠTVO  
BOSNE I HERCEGOVINE**

346

Na temelju članka 11. i 12. točke c) Zakona o obrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05), članka 15. Zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama potpore miru i drugim aktivnostima u inozemstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05), te članka 32. stavka (1) točke a) i b) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13, 32/13 i 22/14), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 2. redovitoj sjednici, održanoj 17. travnja 2019. godine, donijelo

**ODLUKU  
O IMENOVANJU VODITELJA DIJELA  
KONTINGENTA ORUŽANIH SNAGA BOSNE I  
HERCEGOVINE U OPERACIJI POTPORE MIRU  
"ODLUČNA POTPORA" U ISLAMSKOJ REPUBLICI  
AFGANISTAN**

Član 1.  
(Predmet)

Ovom odlukom imenuje se voditelj dijela kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u operaciji potpore miru "Odlučna potpora" u Islamskoj Republici Afganistan (u daljnjem tekstu: operacija potpore miru RSM).

Član 2.  
(Voditelj dijela kontingenta)

Pukovnik Hrvoje Turudić imenuje se za voditelja desete rotacije skupine časnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u operaciji potpore miru RSM.

Član 3.

(Trajanje mandata)

Voditelj dijela kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine imenuje se na razdoblje trajanja mandata desete rotacije skupine časnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u operaciji potpore miru RSM.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-1-1421-27/19  
17. travnja 2019. godine  
Sarajevo

Predsjedatelj  
**Milorad Dodik**, v. r.

Na osnovu člana 11. i 12. tačke c) Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05), člana 15. Zakona o učesću pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05), te člana 32. stav (1) tačke a) i b) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13, 32/13 i 22/14), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 2. redovnoj sjednici, održanoj 17. aprila 2019. godine, donijelo

**ОДЛУКУ  
О ИМЕНОВАЊУ ШЕФА ДИЈЕЛА КОНТИНГЕНТА  
ОРУЖАНИХ СНАГА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У  
ОПЕРАЦИЈИ ПОДРШКЕ МИРУ "ОДЛУЧНА  
ПОДРШКА" У ИСЛАМСКОЈ РЕПУБЛИЦИ  
АВГАНИСТАН**

Члан 1.  
(Предмет)

Овом одлуком именује се шеф дијела контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у операцији подршке миру "Одлучна подршка" у Исламској Републици Авганистан (у даљем тексту: операција подршке миру RSM).

Члан 2.  
(Шеф дијела контингента)

Пуковник Хрвоје Турудић именује се за шефа десете ротације групе официра Оружаних снага Босне и Херцеговине у операцији подршке миру RSM.

Члан 3.  
(Трајање мандата)

Шеф дијела контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине именује се на период трајања мандата десете ротације групе официра Оружаних снага Босне и Херцеговине у операцији подршке миру RSM.

Члан 4.  
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а биће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-1-1421-27/19  
17. априла 2019. године  
Сарајево

Председавајући  
**Милорад Додик**, с. р.

Na osnovu člana 11. i 12. tačke c) Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05), člana 15. Zakona o učešću pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05), te člana 32. stava (1) tačke a) i b) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13, 32/13 i 22/14), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 2. redovnoj sjednici, održanoj 17. aprila 2019. godine, donijelo

**ОДЛУКУ  
О ИМЕНОВАЊУ ШЕФА ДИЈЕЛА КОНТИНГЕНТА  
ОРУЖАНИХ СНАГА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У  
ОПЕРАЦИЈИ ПОДРШКЕ МИРУ "ОДЛУЧНА ПОДРШКА"  
У ИСЛАМСКОЈ РЕПУБЛИЦИ АФГАНИСТАН**

Члан 1.  
(Предмет)

Овом одлуком именује се шеф дијела контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине у операцији подршке миру "Одлучна подршка" у Исламској Републици Авганистан (у даљем тексту: операција подршке миру RSM).

Члан 2.  
(Шеф дијела контингента)

Пукovníк Хрвоје Турудић именује се за шефа десете ротације групе официра Оружаних снага Босне и Херцеговине у операцији подршке миру RSM.

Члан 3.

(Трајање мандата)

Шеф дијела контингента Оружаних снага Босне и Херцеговине именује се на период трајања мандата десете ротације групе официра Оружаних снага Босне и Херцеговине у операцији подршке миру RSM.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а биће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-1-1421-27/19  
17. априла 2019. године  
Сарајево

Председавајући  
**Милорад Додик**, с. р.

**347**

Темелјем чланка 11. и 12. тачке c) и h) Закона о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05), чланка 4. Закона о судјеловању припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине, полицијских службеника, државних службеника и осталих запосленика у операцијама потпоре миру и другим активностима у иноземству ("Службени гласник БиХ", број 14/05), те чланка 32. ставка (1) тачке a) и b) Пословника о раду Предсједништва Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 10/13, 32/13 и 22/14), Предсједништво Босне и Херцеговине је, на 2. редовитој сједници, одржаној 17. травња 2019. године, доњело

**ОДЛУКУ  
О ПРОДУЖЕЊУ МАНДАТА ПРИПАДНИЦИМА  
ОРУЖАНИХ СНАГА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У  
МИСИЈИ ОБУКЕ ЕУРОПСКЕ УНИЈЕ У  
СРЕДНЈОАФРИЧКОЈ РЕПУБЛИЦИ**

Чланак 1.  
(Предмет)

Овом одлуком продужава се мандат припадницима Оружаних снага Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: стоžерно особље) у Мисији обуке Европске уније у Средњоафричкој Републици, операцији Европске уније за управљање кризом (у даљњем тексту: Мисија обуке ЕУ), упучивањем пете и шесте ротације.

Чланак 2.  
(Састав)

Стоžерно особље у Мисији обуке ЕУ чине три припадника.

Чланак 3.  
(Мисија)

Стоžерно особље извршават ће стоžерне дужности у Multinacionalnom заповједништву Мисије обуке ЕУ.

Чланак 4.  
(Зона ангаžирања)

Стоžерно особље ће бити ангаžирано у саставу Multinacionalnog заповједништва Мисије обуке ЕУ у Бангвиу, у Средњоафричкој Републици.

Чланак 5.  
(Мандат)

- (1) Мандат једне ротације траје шест мјесeci с могућношћу продужења до мјесец дана.
- (2) Вријеме почетка и завршетка мандата регулират ће министарка одбране Босне и Херцеговине.

## Članak 6.

(Voditelj kontingenta)

Pukovnik Sanel Đelilović imenuje se za šefa pete rotacije stožernog osoblja u Misiји обуке EU.

## Članak 7.

(Nadležnost operativnog nadzora)

Daje se ovlast načelniku Zajedničkog stožera Oružanih snaga Bosne i Hercegovine da nadležnost operativnog nadzora nad stožernim osobljem prenese na zapovjednika Misiје обуке EU.

## Članak 8.

(Koordinacija)

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine vršit će neophodne poslove koordinacije s nadležnim institucijama Europske unije po pitanju upućivanja i zamjene stožernog osoblja u Misiји обуке EU.

## Članak 9.

(Zapovijed o upućivanju)

Zapovijedi o upućivanju pete i šeste rotacije stožernog osoblja u Misiју обуке EU donijet će ministrica obrane.

## Članak 10.

(Ovlaštenje ministrice)

Ministrica obrane će, u skladu sa Zakonom o obrani Bosne i Hercegovine, regulirati sva pitanja neophodna za uspješno izvršenje misije stožernog osoblja u Misiји обуке EU.

## Članak 11.

(Izvrješćivanje)

Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine dostavljat će Predsjedništvu Bosne i Hercegovine redovno izvješće o misiji stožernog osoblja dva puta godišnje, a izvanredno izvješće prema potrebi i iskazanom zahtjevu.

## Članak 12.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-1-1421-28/19

17. travnja 2019. godine

Sarajevo

Predsjedatelj  
**Milorad Dodik**, v. r.

Na osnovu člana 11. i 12. тачке ц) и х) Закона о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05), члана 4. Закона о учешћу припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине, полицијских службеника, државних службеника и осталих запосленика у операцијама подршке миру и другим активностима у иностранству ("Службени гласник БиХ", број 14/05), те члана 32. става (1) тачке а) и б) Пословника о раду Председништва Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 10/13, 32/13 и 22/14), Председништво Босне и Херцеговине је, на 2. редовној сједници, одржаној 17. априла 2019. године, донијело

**ОДЛУКУ****О ПРОДУЖЕЊУ МАНДАТА ПРИПАДНИЦИМА ОРУЖАНИХ СНАГА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У МИСИЈИ ОБУКЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ЦЕНТРАЛНОАФРИЧКОЈ РЕПУБЛИЦИ**

Члан 1.

(Предмет)

Овом одлуком продужава се мандат припадницима Оружаних снага Босне и Херцеговине (у даљем тексту: штабно особље) у Мисији обуке Европске уније у Централноафричкој Републици, операцији Европске уније

за управљање кризом (у даљем тексту: Мисија обуке ЕУ), упућивањем пете и шесте ротације.

Члан 2.

(Састав)

Штабно особље у Мисији обуке ЕУ чине три припадника.

Члан 3.

(Мисија)

Штабно особље извршаваће штабне дужности у саставу Мултинационалне команде Мисије обуке ЕУ.

Члан 4.

(Зона ангажовања)

Штабно особље ће бити ангажовано у Мултинационалној команди Мисије обуке ЕУ у Бангуиу, у Централноафричкој Републици.

Члан 5.

(Мандат)

(1) Мандат једне ротације траје шест мјесеци са могућношћу продужења до мјесец дана.

(2) Вријеме почетка и завршетка мандата регулисаће министарка одбране Босне и Херцеговине.

Члан 6.

(Шеф контингента)

Пуковник Санел Ђелиловић именује се за шефа пете ротације штабног особља у Мисији обуке ЕУ.

Члан 7.

(Нadležност оперативне контроле)

Овлашћује се начелник Заједничког штаба Оружаних снага Босне и Херцеговине да надлежност оперативне контроле над штабним особљем пренесе на команданта Мисије обуке ЕУ.

Члан 8.

(Координација)

Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине вршиће неопходне послове координације са надлежним институцијама Европске уније по питању упућивања и замене штабног особља у Мисији обуке ЕУ.

Члан 9.

(Наредба о упућивању)

Наредбе о упућивању пете и шесте ротације штабног особља у Мисији обуке ЕУ донијеће министарка одбране.

Члан 10.

(Oвлаштење ministrice)

Министарка одбране ће, у складу са Законом о одбрани Босне и Херцеговине, регулисат сва питања неопходна за успјешно извршење мисије штабног особља у Мисији обуке ЕУ.

Члан 11.

(Извјештавање)

Министарство одбране Босне и Херцеговине достављаће Председнишtvу Босне и Херцеговине редовни извјештај о мисији штабног особља два пута годишње, а ванредни извјештај према потреби и исказаном захтјеву.

Члан 12.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Broj 01-50-1-1421-28/19

17. априла 2019. године

Сарајево

Председавајући  
**Милорад Додик**, с. р.

Na osnovu člana 11. i 12. tačke c) i h) Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05), člana 4. Zakona o učešću pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05), te člana 32. stava (1) tačke a) i b) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13, 32/13 i 22/14), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 2. redovnoj sjednici, održanoj 17. aprila 2019. godine, donijelo

**ODLUKU**  
**O PRODUŽENJU MANDATA PRIPADNICIMA**  
**ORUŽANIH SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE U**  
**MISIJI OBUKE EVROPSKE UNIJE U**  
**CENTRALNOAFRIČKOJ REPUBLICI**

Član 1.  
(Predmet)

Ovom odlukom produžava se mandat pripadnicima Oružanih snaga Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: štabno osoblje) u Misiji obuke Evropske unije u Centralnoafričkoj Republici, operaciji Evropske unije za upravljanje krizom (u daljem tekstu: Misija obuke EU), upućivanjem pete i šeste rotacije.

Član 2.  
(Sastav)

Štabno osoblje u Misiji obuke EU čine tri pripadnika.

Član 3.  
(Misija)

Štabno osoblje izvršavat će štabne dužnosti u sastavu Multinacionalne komande Misije obuke EU.

Član 4.  
(Zona angažovanja)

Štabno osoblje će biti angažovano u Multinacionalnoj komandi Misije obuke EU u Banguiju, u Centralnoafričkoj Republici.

Član 5.  
(Mandat)

- (1) Mandat jedne rotacije traje šest mjeseci sa mogućnošću produženja do mjesec dana.
- (2) Vrijeme početka i završetka mandata regulisat će ministrica odbrane Bosne i Hercegovine.

Član 6.  
(Šef kontingenta)

Pukovnik Sanel Đelilović imenuje se za šefa pete rotacije štabnog osoblja u Misiji obuke EU.

Član 7.  
(Nadležnost operativne kontrole)

Ovlašćuje se načelnik Zajedničkog štaba Oružanih snaga Bosne i Hercegovine da nadležnost operativne kontrole nad štabnim osobljem prenese na komandanta Misije obuke EU.

Član 8.  
(Koordinacija)

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine vršit će neophodne poslove koordinacije sa nadležnim institucijama Evropske unije po pitanju upućivanja i zamjene štabnog osoblja u Misiji obuke EU.

Član 9.  
(Naredba o upućivanju)

Naredbe o upućivanju pete i šeste rotacije štabnog osoblja u Misiji obuke EU donijet će ministrica odbrane.

Član 10.

(Ovlaštenje ministricе)

Ministrica odbrane će, u skladu sa Zakonom o odbrani Bosne i Hercegovine, regulisat sva pitanja neophodna za uspješno izvršenje misije štabnog osoblja u Misiji obuke EU.

Član 11.

(Izvjешtavanje)

Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine dostavljat će Predsjedništvu Bosne i Hercegovine redovni izvještaj o misiji štabnog osoblja dva puta godišnje, a vanredni izvještaj prema potrebi i iskazanom zahtjevu.

Član 12.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-1-1421-28/19

17. aprila 2019. godine

Sarajevo

Predsjedavajući  
Milorad Dodik, s. r.

**VIJEĆE MINISTARA**  
**BOSNE I HERCEGOVINE**

**348**

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), člana 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 3. stavak (3) Odluke o privremenom financiranju institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za period siječanj-ožujak 2019. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 94/18), a u svezi s člankom 18. stavak (2) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/18), na prijedlog Suda Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 171. sjednici, održanoj 04.04.2019. godine, donijelo je

**ODLUKU**

**O ODOBRAVANJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE**  
**PRORAČUNA INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE**  
**I MEĐUNARODNIH OBVEZA BOSNE I**  
**HERCEGOVINE SUDU BOSNE I HERCEGOVINE**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom odobravaju se sredstva tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine Sudu Bosne i Hercegovine u iznosu od 105.000,00 KM.

Članak 2.

(Namjena sredstava)

- (1) Sredstva iz članka 1. ove Odluke odobravaju se u svrhu novog upošljavanja na određeno vrijeme za četiri izvršitelja na sljedećim pozicijama:
  - a) Stručni suradnik u Pravnom odjeljenju - 3 izvršitelja
  - b) Stručni suradnik pripremnog postupka u Tajništvu Upravnog odjeljenja - 1 izvršitelj
- (2) Navedena sredstva koristit će se u razdoblju od 01.04.2019. do 31.12.2019. godine.

Članak 3.

(Izvor financiranja)

Sredstva za realiziranje ove Odluke obezbjeđuju se iz tekuće proračunske pričuve sa stavke 99992 za potrebe Suda Bosne i Hercegovine, a rasporedit će se na ekonomski kod

611100 u iznosu od 100.000,00 KM i na ekonomski kod 611200 u iznosu od 5.000,00 KM.

Članak 4.

(Nadležnost za provedbu)

Za provedbu ove Odluke zaduženi su Sud Bosne i Hercegovine i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

Članak 5.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 49/19  
04. travnja 2019. godine  
Sarajevo

Predsjedavajući  
Vijeća ministara BiH  
Dr. Denis Zvizdić, v. r.

Na osnovu člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 3. stav (3) Odluke o privremenom finansiranju institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za period januar-mart 2019. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 94/18), a u vezi sa članom 18. stav (2) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/18), na prijedlog Suda Bosne i Hercegovine, Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na 171. sjednici, održanoj 04.04.2019. godine, donio je

**ОДЛУКУ**

**О ОДОБРАВАЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ БУЏЕТА ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И МЕЂУНАРОДНИХ ОБАВЕЗА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ СУДУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком одобравају се средства текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине Суду Босне и Херцеговине у износу од 105.000,00 КМ.

Члан 2.

(Намјена средстава)

- (1) Средства из члана 1. ове Одлуке одобравају се у сврху новог запошљавања на одређено вријеме за четири извршиоца на следећим позицијама:
  - а) Стручни сарадник у Правном одјељењу - 3 извршиоца
  - б) Стручни сарадник припремног поступка у Секретаријату Управног одјељења - 1 извршилац
- (2) Наведена средства ће се користити у периоду од 01.04.2019. до 31.12.2019. године.

Члан 3.

(Извор финансирања)

Средства за реализацију ове Одлуке обезбјеђују се из текуће буџетске резерве са ставке 99992 за потребе Суда Босне и Херцеговине, а распоредиће се на економски код 611100 у износу од 100.000,00 КМ и на економски код 611200 у износу од 5.000,00 КМ.

Члан 4.

(Нadležност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужени су Суд Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Члан 5.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 49/19  
04. априла 2019. године  
Сарајево

Председавајући  
Савјета министара БиХ  
Др Денис Звиздић, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 3. stav (3) Odluke o privremenom finansiranju institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za period januar-mart 2019. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 94/18), a u vezi sa članom 18. stav (2) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/18), na prijedlog Suda Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 171. sjednici, održanoj 04.04.2019. godine, donijelo je

**ОДЛУКУ**

**О ОДОБРАВАНЈУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ БУЏЕТА ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И МЕЂУНАРОДНИХ ОБАВЕЗА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ СУДУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком одобравају се средства текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине Суду Босне и Херцеговине у износу од 105.000,00 КМ.

Члан 2.

(Намјена средстава)

- (1) Средства из члана 1. ове Одлуке одобравају се у сврху новог запошљавања на одређено вријеме за четири извршиоца на следећим позицијама:
  - а) Стручни сарадник у Правном одјелјенју - 3 извршиоца
  - б) Стручни сарадник припремног поступка у Секретаријату Управног одјелјенја - 1 извршилац
- (2) Наведена средства ће се користити у периоду од 01.04.2019. до 31.12.2019. године.

Члан 3.

(Извор финансирања)

Средства за реализацију ове Одлуке обезбјеђују се из текуће буџетске резерве са ставке 99992 за потребе Суда Босне и Херцеговине, а распоредиће се на економски код 611100 у износу од 100.000,00 КМ и на економски код 611200 у износу од 5.000,00 КМ.

Члан 4.

(Nadležност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужени су Суд Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

## Član 5.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 49/19  
04. aprila 2019. godine  
Sarajevo

Predsjedavajući  
Vijeća ministara BiH  
Dr. Denis Zvizdić, s. r.

## USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

### 349

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 452/17**, rješavajući apelaciju J. G. i dr., na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka (b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik  
Mato Tadić, dopredsjednik  
Mirsad Čeman, dopredsjednik  
Valerija Galić, sutkinja  
Miodrag Simović, sudac  
Seada Palavrić, sutkinja  
na sjednici održanoj 10. travnja 2019. godine donio je

### ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **J. G., M. G. i I. G.**

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 059157 14 Rev od 14. listopada 2016. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji je dužan po žurnom postupku donijeti novu odluku u skladu sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem ovrhe ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

### OBRAZLOŽENJE

#### I. Uvod

1. J. G., M. G. i I. G. (u daljnjem tekstu: prvoapelant, drugoapelant i trećeapelantica ili apelanti) iz Posušja, koje zastupa Jerko Gavran, odvjetnik iz Posušja, podnijeli su 4. veljače 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 58 0 P 059157 14 Rev od 14. listopada 2016. godine. Podneskom od 28. ožujka 2017. godine apelanti su dopunili apelaciju.

#### II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Općinskog suda u Mostaru (u daljnjem tekstu: Općinski sud) i tužitelja UniCredit banke d.d.,

pravnog sljednika Zagrebačke banke d.d. Mostar (u daljnjem tekstu: tužitelj), zatraženo je 7. prosinca 2018. godine da u roku od 15 dana od prijema dopisa dostave odgovor na apelaciju.

3. Vrhovni i Općinski sud dostavili su odgovore na apelaciju 13. i 26. prosinca 2018. godine. Tužitelj nije dostavio odgovor na apelaciju.

#### III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sažeti na sljedeći način.

5. Presudom Općinskog suda broj 58 0 P 059157 09 P od 18. veljače 2013. godine apelanti su obvezani tužitelju solidarno isplatiti određeni novčani iznos sa zakonskim zateznim kamatama i troškovima postupka detaljnije navedenim u izreci presude. Istom presudom odbijen je tužiteljev tužbeni zahtjev u dijelu potraživanja zateznih kamata u iznosu detaljnije navedenom u izreci presude.

6. Općinski sud je u obrazloženju istaknuo da je tužitelj protiv apelanata podnio tužbu radi isplate duga po osnovi zaključenog ugovora o kreditu, a da su apelanti u odgovoru na tužbu osporili osnovu tužbenog zahtjeva zbog istaknutog prigovora zastare potraživanja u skladu sa člankom 372. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) navodeći da je posljednja uplata po kreditu izvršena 3. studenog 2004. godine, a da je tužba podnesena 28. prosinca 2009. godine, pa je protekao opći zastarni rok od pet godina. U svezi sa time, Općinski sud je istaknuo da nije sporno da je Ugovor o gotovinskom nenamjenskom kreditu od 5. veljače 2002. godine (u daljnjem tekstu: ugovor) zaključen između tužiteljevog prednika i prvoapelanta kao njegovog korisnika, a da su se drugoapelant i trećeapelantica na vraćanje iznosa kredita obvezali u svojstvu jamaca. Općinski sud je zatim naveo da se, u skladu sa čl. 2., 5. i 6. ugovora, prvoapelant obvezao vratiti ukupan iznos zaduženja iz članka 1. ugovora obročno u roku od pet godina (60 mjeseci), odnosno u određenim mjesečnim iznosima prema anuitetnom planu računajući od 1. ožujka 2002. godine, uz promjenjivu kamatnu stopu. Stranke su u članku 11. ugovora izričito ugovorile tužiteljevo pravo na raskid ugovora i naplatu cjelokupnog duga s pripadajućom kamatom i troškovima ako se korisnik kredita ne pridržava bilo koje odredbe ugovora, te da tužitelj može otkazati cijeli kredit i učiniti ga dospjelim ako visina dospjelog a nenaplaćenog dugovanja iznosi dvije mjesečne rate.

7. Odlučujući o prigovoru zastare potraživanja, Općinski sud je naveo da apelanti nisu isticali da su ispunili svoje obveze prema ugovoru, već da je zadnja uplata po kreditu izvršena 3. studenog 2004. godine. Nesporno je da je prema izvodu iz tužiteljeve poslovne evidencije njegova tražbina dospjela na naplatu 13. studenog 2009. godine, i to na ime glavnice, redovite kamate, zatezne kamate i troškova. Tužitelj je otkaznim pismom od 26. kolovoza 2009. godine obavijestio apelante da je danom dostave otkaza dospjela tražbina, te ih je pozvao da u roku 15 dana podmiru dugovanje u cijelosti. Također, tužitelj je u skladu sa člankom 1067. ZOO-a mogao otkazati ugovor prije isteka ugovorenog roka zbog razloga predviđenih zakonom, pa, između ostalog, zbog neisplate dvije ugovorene rate uzastopno. Međutim, kod činjenice da je ugovor zaključen 5. veljače 2002. godine na rok od 60 mjeseci, odnosno pet godina, da je prema članku 6. ugovora prva rata dospjela 1. ožujka 2002. godine i da je preostale rate prvoapelant bio dužan platiti svakog prvog u mjesecu, to je ugovoreni rok kredita istekao 1. ožujka 2007. godine, kada je i cijeli neisplaćeni dug dospio na naplatu. Istekom tog roka ugovor se smatra konzumiranim u cijelosti i prema članku 1067. ZOO-a nije bilo moguće otkazati ugovor. U svezi sa

time, Općinski sud je naveo da iz odredbe članka 371. ZOO-a proizlazi da obveza prvoapelanta kao glavnog dužnika zastarijeva u općem zastarnom roku od pet godina, te da u skladu sa odredbom članka 8. ugovora drugoapelant i trećeapelantica za dospjelu obvezu glavnog dužnika odgovaraju solidarno sa prvoapelantom, pa se u odnosu na njih kao solidarne jamce u smislu odredbe članka 371. ZOO-a u svezi sa člankom 1019. stavak 2. ZOO-a, također, primjenjuje opći zastarni rok. Prema tome, kako je cjelokupan dug dospio na naplatu 1. ožujka 2007. godine i da je tužba podnesena 28. prosinca 2009. godine, dakle unutar općeg zastarnog roka od pet godina, Općinski sud je naveo da nije prihvatio kao utemeljen istaknuti prigovor zastare potraživanja, pa kod nesporne činjenice da apelanti nisu po osnovi ugovora isplatili utuženo dugovanje, obvezani su na plaćanje ukupnog preostalog iznosa sa zakonskim zateznim kamatama i troškovima postupka.

8. Presudom Kantonalnog suda broj 58 0 P 059157 13 Gž od 10. prosinca 2013. godine uvažena je žalba apelanata i prvostupajnska presuda preinačena na način da je tužitelju u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev.

9. Odlučujući o navodima apelanata kojim su ukazivali na zastaru potraživanja, Kantonalni sud je naveo da prema odredbama članka 6. ugovora korisnik kredita otplaćuje kredit zajedno sa obračunatom kamatom u 60 jednakih mjesečnih anuiteta koji dopijevaju na naplatu svakog prvog u mjesecu počevši od 1. ožujka 2002. godine. U svezi sa time, Kantonalni sud je naveo da iz citirane odredbe ugovora o kreditu jasno proizlazi da se u konkretnom slučaju prigovor zastare trebao raspraviti prema odredbama članka 372. stavak 2. u svezi sa člankom 373. stavak 1. ZOO-a, a ne prema odredbama članka 371. ZOO-a kao prema općem zastarnom roku od pet godina od dospelosti cjelokupnog duga na naplatu, odnosno od 1. ožujka 2007. godine, kako je to pogrešno zaključio prvostupajnski sud utvrđujući da tužiteljevo cjelokupno utuženo potraživanje nije zastarijelo. Takav zaključak prvostupajnski sud temelji na pogrešnoj primjeni materijalnog prava, što je rezultiralo pogrešno utvrđenim činjeničnim stanjem pri ocjeni izvedenih dokaza koje je predložio tužitelj, odnosno ugovora i neuzimanja u obzir priloženog materijalnog dokaza apelanata uz odgovor na tužbu, odnosno kopije, po njima, posljednje uplate anuiteta od 3. studenog 2004. godine, a na kome apelanti u bitnom i temelje svoj istaknuti prigovor zastare.

10. Kantonalni sud je naveo da iz stanja spisa proizlazi da Općinski sud uslijed nedolaska uredno obaviještenih apelanata kao tuženih na pripremno ročište nije odredio izvođenje dokaza uvidom u navedeni materijalni dokaz apelanata priložen uz odgovor na tužbu, pa taj dokaz nije ni cijenio. Međutim, Kantonalni sud je istaknuo da smatra da i u slučaju nedolaska tuženog na pripremno ročište odluku koji će dokazi biti izvedeni na glavnoj raspravi treba donijeti na temelju dokaza koje je tužitelj prezentirao na pripremnom ročištu i dokaza koje je tuženi dostavio uz odgovor na tužbu. Prema tome, prvostupajnski sud je pogrešno postupio kada dokaz apelanata o zadnjoj uplati anuiteta predmetnog kredita nije uvrstio u dokaze za izvođenje na glavnoj raspravi. Kantonalni sud je dalje naveo da je taj dokaz kao materijalni dokaz sud i cijenio, a da je njegovom ocjenom nesumnjivo utvrđeno da je prvoapelant 3. studenog 2004. godine tužitelju uplatio ratu kredita. Prvoapelantova navedena uplata prihvaćena je kao zadnja uplata po kreditu poslije koje apelanti nisu vršili uplate tužitelju. Na temelju tog dokaza kao relevantna je utvrđena činjenica da je najstarije neispunjeno potraživanje poslije kojeg apelanti nisu vršili davanja dospjelo na naplatu 1. prosinca 2004. godine. Prema tome, imajući u vidu da je tužba podnesena 28. prosinca 2009. godine, odnosno protekom roka

od pet godina i 28 dana, Kantonalni sud je naveo da je u smislu odredbe članka 373. stavak 1. ZOO-a zastarijelo samo pravo iz kojeg proistječu tužiteljeva utužena potraživanja, a kada zastari pravo iz kojeg proistječu povremena potraživanja, povjeritelj gubi pravo ne samo zahtijevati buduća povremena davanja nego i povremena davanja koja su dospjela prije zastarijlosti u skladu sa člankom 373. stavak 2. ZOO-a, zbog čega je tužiteljev tužbeni zahtjev u cijelosti neutemeljen zbog zastare potraživanja.

11. Također, Kantonalni sud je naveo da su utemeljeni navodi apelanata da je tužitelj da bi dokazao visinu nezastarijelih potraživanja bio dužan provesti financijsko vještačenje na okolnost utvrđenja zadnje uplate anuiteta kredita. Ovo zbog toga što su apelanti u pismenom odgovoru na tužbu istaknuli obrazloženi prigovor zastare predmetnih potraživanja, prilažući o tome kao dokaz kopiju posljednje uplate, da se tužitelj tijekom postupka uopće nije izjašnjavao na činjenične navode odgovora na tužbu apelanata i priloženi dokaz o zadnjoj uplati (pa se oni imaju smatrati spornim), te da se iz tužiteljeve priložene dokumentacije (izvoda iz tužiteljeve poslovne knjige od 13. studenog 2009. godine) ne može ustanoviti dospelost svakog neplaćenog anuiteta, kao ni zadnja uplata anuiteta predmetnog kredita, to je teret dokaza o visini nezastarijelih potraživanja i prvoapelantove zadnje uplate anuiteta kredita bio na tužitelju. S obzirom na to da je te činjenice tužitelj mogao dokazivati provođenjem financijskog vještačenja, a on taj dokaz nije predložio, to je i prema odredbama članka 126. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) njegov tužbeni zahtjev trebao biti odbijen kao neutemeljen.

12. Presudom Vrhovnog suda broj 58 0 P 059157 14 Rev od 14. listopada 2016. godine tužiteljeva revizija je usvojena i drugostupajnska presuda preinačena na način da je žalba apelanata odbijena i potvrđena prvostupajnska presuda. Istom presudom apelanti su obvezani tužitelju naknaditi troškove revizijskog postupka.

13. Vrhovni sud je istaknuo da je utemeljen prigovor revidenta da je drugostupajnski sud učinio povredu odredaba parničnog postupka iz članka 209. u svezi sa člankom 229., članka 7. i članka 94. ZPP. Naime, Vrhovni sud je naveo da prema članku 229. stavak 1. točka 2. ZPP drugostupajnski sud može preinačiti prvostupajnsku odluku samo ako je prvostupajnski sud pogrešno ocijenio isprave ili posredno izvedene dokaze, a odluka prvostupajnskog suda bila je isključivo utemeljena na tim dokazima. Zaključak o zastarijlosti samog prava drugostupajnski sud je utemeljio na sadržaju kopije naloga za uplatu od 3. studenog 2004. godine, koju su apelanti predložili kao dokaz u odgovoru na tužbu, ali koju prvostupajnski sud u rješenju o održavanju ročištu za glavnu raspravu nije uvrstio u dokazni materijal za glavnu raspravu, s obzirom na to da apelanti nisu pristupili na pripremno ročište od 8. studenog 2012. godine. Vrhovni sud je dalje istaknuo da je drugostupajnski sud takvo postupanje prvostupajnskog suda utemeljeno ocijenio suprotnim odredbama članka 84. u svezi sa člankom 94. ZPP, budući da je sud dužan u dokazni materijal uvrstiti i dokazne prijedloge koje je tuženi naveo u odgovoru na tužbu, bez obzira na to što nije bio prisutan na pripremnom ročištu. Međutim, ta povreda odredaba parničnog postupka u okviru prvostupajnskog suda nije bila od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne odluke budući da apelanti nisu pristupili ni na ročište za glavnu raspravu, tako da sporni dokaz svakako ne bi bio ni izveden jer bi u tom dijelu prvostupajnski sud bio dužan opozvati svoje rješenje o dokazima apelanata koji će biti izvedeni na glavnoj raspravi. Ovo zbog toga što prema konceptu važećeg ZPP dokaze na glavnoj raspravi izvode stranke a ne sud (članak 7. ZPP), pa ni drugostupajnski sud nije mogao sporni dokaz

uvrstiti u dokazni materijal i njegovom ocjenom utvrditi drugačije činjenično stanje na temelju kojeg je preinačio prvostupanjsku presudu. Stoga, imajući u vidu da je drugostupanjski sud na sjednici vijeća vršio ocjenu dokaza koji je izveden pred prvostupanjskim sudom, a zatim dao druge pravne razloge o neutemeljenosti tužbenog zahtjeva, to je ostvarena povreda odredaba parničnog postupka iz članka 209. ZPP na koju tužitelj u reviziji utemeljeno ukazuje.

#### IV. Apelacija

##### a) Navodi iz apelacije

14. Apelanti smatraju da im je osporenom odlukom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj I uz Europsku konvenciju i zabrana zloupotrebe prava iz članka 17. Europske konvencije. U tom kontekstu apelanti tvrde da je postupanjem Vrhovnog suda došlo do proizvoljne primjene procesnog i materijalnog prava.

15. U svezi s primjenom procesnog prava, apelanti smatraju da Vrhovni sud nije pravilno protumačio odredbe čl. 7., 81. stavak 1. i članka 94. stavak 1. točka 3. ZPP, prema kojima je jedino sud ovlašten izvoditi dokaze koje su stranke predložile najkasnije na pripremnom ročištu i koji su rješenjem na pripremnom ročištu usvojeni a koji će se izvesti na glavnoj raspravi. Apelanti smatraju da je sud dužan svaki dokaz predložen od bilo koje stranke koji je usvojen na pripremnom ročištu izvesti na glavnoj raspravi jer je zakonski termin "izvode se dokazi", a sama činjenica da je stranka predložila dokaze najkasnije do zaključenja pripremnog ročišta dovoljna je da sud takve dokaze prihvati i da će se oni izvesti na glavnoj raspravi. Također, apelanti smatraju da i u slučaju da su pravilni navodi Vrhovnog suda, prvostupanjski sud je u tom slučaju bio dužan u pozivu za glavnu raspravu upozoriti apelante na posljedice koje bi mogle nastupiti u slučaju da ne dođu na glavnu raspravu, tj. da će se svi dokazi koje su tuženi predložili na pripremnom ročištu opozvati i da neće biti izvedeni u sudu ukoliko se ne pojave na glavnoj raspravi, što nije učinjeno. U tom pogledu apelanti su ukazali da tijekom trajanja prvostupanjskog postupka nisu imali punomoćnika i da nisu mogli niti morali znati za štetne posljedice ako ne pristupe na ročište za glavnu raspravu.

16. U svezi s primjenom materijalnog prava, apelanti tvrde da je odluka drugostupanjskog suda u potpunosti zakonita jer su apelanti u odgovoru na tužbu činjenično i pravno obrazložili prigovor zastare potraživanja, na što se tužitelj tijekom postupka nije ni osvrnuo, niti je proveo financijsko vještačenje kako bi osporio tu činjenicu, a to je morao učiniti s obzirom na teret dokazivanja u smislu članka 7. ZPP. Apelanti ističu da je nedopustivo da tužitelj dokazuje visinu kredita samo ugovorom o kreditu i izvodom iz poslovnih knjiga od 13. studenog 2009. godine, a da postoji čitav niz financijskih dokumenata kojim se dokazuje visina, odnosno svaka anuitetna uplata. U svezi sa time, smatraju da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio odredbu članka 249. stavak 1. ZPP jer je samo usvojio reviziju zbog neizvođenja dokaza na glavnoj raspravi, a drugi razlog zbog kojeg je žalba tuženih usvojena i prvostupanjska presuda preinačena (neprovođenje vještačenja u skladu sa teretom dokazivanja) nije spomenuo, a u najmanju ruku je morao vratiti predmet na ponovno postupanje jer je prigovor zastare materijalnopравни prigovor koji spada u domenu primjene materijalnog prava, na što sud pazi po službenoj dužnosti. Također, apelanti ističu da je Vrhovni sud u Presudi broj Pž-173/00 od 4. kolovoza 2000. godine (Bilten

Vrhovnog suda broj 2/00-36) već zauzeo stajalište oko računanja zastare anuitetnog plaćanja prema čl. 372. i 373. ZOO-a, a ni tužitelj nije sporio da se radilo o anuitetnom plaćanju. Naposljetku, apelanti tvrde da tužitelj tijekom postupka ničim nije dokazao da su drugoapelant i trećoapelantica potpisali izjave o jamstvu, pa smatraju da je ugovor u odnosu na jamce ništav pravni posao.

##### b) Odgovor na apelaciju

17. Vrhovni sud je naveo da ostaje pri razlozima danim u osporenoj presudi i predlaže da se apelacija odbije kao neutemeljena.

18. Općinski sud je istaknuo da u postupku pred tim sudom nisu povrijeđena prava apelanata na koja ukazuju u apelaciji, te smatra da je Vrhovni sud potvrđujući prvostupanjsku presudu dao jasno obrazloženje i da je pravilno primijenio materijalno pravo.

#### V. Relevantni propisi

19. **Zakon o obligacionim odnosima Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11).

Za potrebe ove odluke koristi se tekst zakona kako je objavljivan u službenim glasilima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

##### *Opšte pravilo*

###### *Član 360.*

(1) *Zastarelošću prestaje pravo zahtevati ispunjenje obaveze.*

(2) *Zastarelost nastupa kad protekne zakonom određeno vreme u kome je poverilac morao zahtevati ispunjenje obaveze.*

(3) *Sud se ne može obzirirati na zastarelost ako se dužnik nije na nju pozvao.*

##### *Opšti rok zastarelosti*

###### *Član 371.*

*Potraživanja zastarevaju za pet godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarelosti.*

##### *Povremena potraživanja*

###### *Član 372.*

(1) *Potraživanja povremenih davanja koja dospevaju godišnje ili u kraćim određenim razmacima vremena (povremena potraživanja), pa bilo da se radi o sporednim povremenim potraživanjima, kao što je potraživanje kamata, bilo da se radi o takvim povremenim potraživanjima u kojima se iscrpljuje samo pravo, kao što je potraživanje izdržavanja, zastarevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja.*

(2) *Isto važi za anuitete kojima se u jednakim unapred određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate, ali ne važi za otplate u obrocima i druga delimična ispunjenja.*

##### *Zastarelost samog prava*

###### *Član 373.*

(1) *Samo pravo iz koga proističu povremena potraživanja zastareva za pet godina, računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja posle koga dužnik nije vršio davanja.*

(2) *Kad zastari pravo iz koga proističu povremena potraživanja, poverilac gubi pravo ne samo da zahteva buduća povremena davanja, nego i povremena davanja koja su dospela pre ove zastarelosti.*

(3) *Ne može zastariti pravo na izdržavanje određeno zakonom.*

20. **Zakon o parničnom postupku** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15).

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 53/03, 73/05 i 19/06) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka a koji u relevantnom dijelu glasi:

**Članak 7.**

(1) Stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i izvoditi dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

**Članak 71.**

(2) Ako tuženik osporava tužbeni zahtjev, odgovor na tužbu mora sadržati i razloge iz kojih se tužbeni zahtjev osporava, činjenice na kojima tuženi temelji svoje navode i dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

**Članak 84.**

(2) Ako na pripremno ročište ne dođe uredno obaviješten tuženik, ročište će se održati bez njegove nazočnosti.

**Članak 94.**

(1) Na pripremnom ročištu sud će rješenjem odrediti:  
3) dokaze koji će se izvesti na glavnoj raspravi;

**Članak 96.**

(1) Sud će na ročište za glavnu raspravu pozvati stranke koje nisu bile nazočne na pripremnom ročištu, kao i svjedoke i vještake koje je na pripremnom ročištu odlučio pozvati.

(2) U pozivu za glavnu raspravu, sud će obavijestiti pozvane o posljedicama izostanka s ročišta.

(3) Stranci koja nije bila nazočna na pripremnom ročištu uz poziv za glavnu raspravu dostavlja se ovjerovljen prijepis rješenja iz stavka 1. članka 94. ovoga zakona.

**Članak 97.**

(4) Ako na ročište za glavnu raspravu bez opravdanog razloga ne dođe tuženik, a bio je uredno pozvan, rasprava će se održati bez njegove nazočnosti.

**Članak 101.**

Postupak na glavnoj raspravi odvija se usmeno, a dokazi se izvode neposredno pred sudom, ukoliko nije drukčije predviđeno ovim zakonom.

**Članak 102.**

(1) Svaka stranka treba u svojim izlaganjima iznijeti sve činjenice potrebite za obrazloženje svojih prijedloga, ponuditi dokaze potrebite za utvrđivanje svojih navoda, te se očitovati o navodima i ponuđenim dokazima protivne stranke.

(2) Stranke mogu tijekom glavne rasprave iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako učine vjerovatnim da ih bez svoje krivnje nisu bili u mogućnosti iznijeti odnosno predložiti na pripremnom ročištu.

**Članak 209.**

(1) Povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud tijekom postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovoga zakona, a to je bilo od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

**Članak 229.**

Drugostupanjski će sud, u sjednici vijeća ili na temelju održane rasprave, presudom preinačiti prvostupanjsku presudu, ako ustanovi da postoji jedan od sljedećih razloga iznesenih u žalbi:

2) ako je u sjednici vijeća drukčijom ocjenom isprava i posredno izvedenih dokaza već izvedenih pred prvostupanjskim sudom ustanovio drukčije činjenično stanje nego što je ono u prvostupanjskoj presudi;

3) ako je nakon održane rasprave, na temelju novih dokaza ili ponovnog izvođenja već izvedenih dokaza, ustanovio

drukčije činjenično stanje nego što je ono u prvostupanjskoj presudi;

**Članak 241.**

(1) Revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onome dijelu u kojemu se ona pobija revizijom, u granicama razloga navedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava.

**Članak 249.**

(1) Ako utvrdi da postoji povreda odredaba parničnog postupka zbog koje se revizija može izjaviti, osim povreda određenih u st. 2. i 3. ovoga članka, revizijski sud će, s obzirom na prirodu povrede, presudom preinačiti presudu drugostupanjskog suda ili rješenjem ukinuti u cijelosti ili djelomice presudu drugostupanjskog i prvostupanjskog suda ili samo presudu drugostupanjskog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom sudcu prvostupanjskog suda, odnosno istom ili drugom vijeću drugostupanjskog suda, odnosno drugom mjerodavnom sudu.

**Članak 250.**

(1) Ako revizijski sud ustanovi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno, presudom će prihvatiti reviziju i preinačiti pobijanu presudu.

(2) Ako revizijski sud ustanovi da je zbog pogrešne primjene materijalnog prava ili zbog povrede pravila postupka činjenično stanje nepotpuno utvrđeno i da zbog toga nema uvjeta za preinaku pobijane presude, rješenjem će prihvatiti reviziju, ukinuti u cijelosti ili djelomice presudu drugostupanjskog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom vijeću drugostupanjskoga suda.

## VI. Dopustivost

21. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

23. U konkretnom slučaju apelanti apelacijom osporavaju Presudu Vrhovnog suda broj 58 0 P 059157 14 Rev od 14. listopada 2016. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova. Imajući u vidu da je osporena presuda Vrhovnog suda apelantima dostavljena 28. prosinca 2016. godine, a da je apelacija podnesena 4. veljače 2017. godine, proizlazi da je apelacija podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

24. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

## VII. Meritum

25. Apelanti smatraju da je osporenom odlukom prekršeno njihovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine

i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i zabrana zloupotrebe prava iz članka 17. Europske konvencije.

#### Pravo na pravično suđenje

26. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

*Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:*

*e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima, i druga prava vezana za kaznene postupke.*

27. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

*1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]*

28. Ustavni sud podsjeća da se, prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda i Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjuje na postupke čiji je ishod odlučujući za utvrđivanje građanskih prava i obveza. Pored toga, uvjet za primjenjivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije je da u konkretnom postupku postoji spor oko utvrđivanja građanskih prava i obveza. U konkretnom slučaju, predmetni parnični postupak se vodio radi isplate duga, dakle predmet je građanskopravne prirode, te stoga proizlazi da je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv na konkretan slučaj. Prema tome, Ustavni sud će ispitati je li postupak pred sudom bio pravičan onako kako to zahtijeva članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije.

29. Navodi apelanata o povredi prava na pravično suđenje temelje se na tvrdnjama da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio procesno i materijalno pravo.

30. Razmatrajući navode apelanata o proizvoljnoj primjeni procesnog prava, Ustavni sud prvenstveno zapaža da je Vrhovni sud utvrdio da je drugostupanjski sud pogrešno primijenio procesno pravo jer je na sjednici vijeća vršio ocjenu dokaza (naloga za uplatu od 3. studenog 2004. godine) koji nije ni izveden pred prvostupanjskim sudom, a zatim dao druge pravne razloge o neutemeljenosti tužbenog zahtjeva, čime je učinjena povreda odredaba parničnog postupka iz članka 209. ZPP. Dovodeći u svezu razloge koje je Vrhovni sud dao u tom pogledu (kako je prikazano u točki 13. ove odluke) sa sadržajem odredbi članka 209. u svezi sa člankom 229. točke 2) i 3) ZPP, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud dao jasno i argumentirano obrazloženje u pogledu nemogućnosti temeljenja drugostupanjske presude kojom se preinačava prvostupanjska presuda na dokazu koji nije izveden tijekom glavne rasprave pred prvostupanjskim sudom, a u tom obrazloženju Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost. Naime, Ustavni sud zapaža da u skladu sa člankom 229. točke 2) i 3) ZPP drugostupanjski sud na sjednici vijeća nije ovlašten preinačiti prvostupanjsku presudu ako je na temelju dokaza koji nisu provedeni pred prvostupanjskim sudom ustanovio drugačije činjenično stanje od onoga koje je utvrđeno u prvostupanjskoj presudi, već to može učiniti samo na temelju održane rasprave, koja u konkretnom slučaju nije održana. Također, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u zaključku Vrhovnog suda koji je utvrdio da povreda odredaba parničnog postupka od prvostupanjskog suda koji je propustio u dokazni materijal uvrstiti i dokazne prijedloge koje su apelanti dostavili u odgovoru na tužbu nije bila od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne odluke, budući da apelanti nisu pristupili ni na ročište za glavnu raspravu, tako da sporni dokaz svakako ne bi bio ni izveden jer bi u tom dijelu prvostupanjski sud bio dužan

opozvati svoje rješenje o dokazima apelanata koji će biti izvedeni na glavnoj raspravi. U svezi sa time, Ustavni sud, suprotno tvrdnjama apelanata, zapaža da iz odredaba ZPP ne proizlazi da sud samostalno izvodi dokaze koje su parnične stranke predložile u tužbi i odgovoru na tužbu, odnosno da je sud u pozivu na ročište za glavnu raspravu bio dužan upozoriti stranku o posljedicama nedolaska u pogledu provođenja dokaza, zbog čega nema ničega što govori u prilog utemeljenosti takvih navoda, odnosno proizvoljnosti u zaključku Vrhovnog suda u tom pogledu. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su neutemeljeni navodi apelanata da im je zbog proizvoljnosti u primjeni procesnog prava u osporenoj odluci povrijeđeno pravo na pravično suđenje.

31. U pogledu navoda apelanata kojima ukazuju na proizvoljnost u primjeni materijalnog prava, Ustavni sud prvenstveno ukazuje da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, uopćeno, zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li, eventualno, došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Dakle, u okviru apelacijske nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Europske konvencije u postupku pred redovitim sudovima.

32. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise, kada je očito da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovitog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26.). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istaknuo da očita proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelanti problematiziraju, ispitati je li tijekom parničnog postupka došlo do proizvoljnog postupanja redovitih sudova.

33. Ustavni sud prvenstveno zapaža da o zastarjelosti potraživanja redoviti sudovi ne paze po službenoj dužnosti, ali kada je prigovor zastarjelosti istaknut tijekom postupka takav prigovor po svojoj prirodi predstavlja prigovor materijalnopravne prirode. Također, sudovi u parničnom postupku po službenoj dužnosti paze na pravilnu primjenu materijalnog prava. U tom kontekstu, Ustavni sud primjećuje da zastara određenog potraživanja počinje teći prvog dana nakon što je povjeritelj imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano, pri čemu nastupanjem zastare prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze. Prema tome, redoviti sudovi se jasno moraju odrediti na temelju kojih odredbi se računa zastarjelost, te u skladu s tim odredbama utvrditi dan kada počinje zastara i posljednji dan kada se zastara završava.

34. U konkretnom slučaju, apelanti su u odgovoru na apelaciju osporavajući utemeljenost tužbenog zahtjeva istaknuli prigovor zastarjelosti potraživanja pozivajući se na odredbe članka 372. ZOO-a jasno navodeći kada su izvršili posljednju uplatu rate kredita. Tužitelj tu činjenicu nije osporavao niti je provodio dokaze kojima bi dokazivao suprotno. U svezi sa tim prigovorom, Općinski sud je zaključio da je cijeli neisplaćeni dug dospio nakon proteka ugovorenog roka kredita, odnosno 1. ožujka 2007. godine, pa je primjenjujući odredbu članka 371. ZOO-a kojom je propisan opći zastarni rok od pet godina zaključio da podnošenjem tužbe 28. prosinca 2009. godine nije protekao rok zastare potraživanja. S druge strane, Kantonalni sud je polazeći od odredbe članka 6. ugovora naveo da iz te odredbe jasno proizlazi da se u konkretnom slučaju prigovor zastare trebao raspraviti prema odredbama članka 372. stavak 2. u svezi sa člankom 373. stavak 1. ZOO-a, a ne prema odredbama članka 371. ZOO-a, pa je imajući u vidu da je prvoapelantova uplata od 3. studenog 2004. godine prihvaćena kao zadnja uplata po kreditu, a da je tužba podnesena 28. prosinca 2009. godine, utvrdio da je utemeljen prigovor zastare potraživanja. Pored toga, Kantonalni sud je ukazao da je tužitelj da bi dokazao visinu nezastarjelih potraživanja bio dužan kao dokaz provesti financijsko vještačenje na okolnost utvrđenja zadnje uplate anuiteta kredita od apelanata pa nije dokazao visinu nezastarjelih. Međutim, iako se nije posebno bavio pitanjem zastarjelosti i utemeljenosti tužbenog zahtjeva, Vrhovni sud je potvrđujući prvostupanjsku presudu prihvatio obrazloženje prvostupanjskog suda u tom pogledu.

35. Ustavni sud zapaža da iz odredbe članka 372. ZOO-a proizlazi da potraživanja anuiteta kojima se u jednakim unaprijed određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate zastarijevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja, a da u skladu sa člankom 373. stavak 1. ZOO-a samo pravo iz kojeg proistječu povremena potraživanja zastarijeva za pet godina, računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja poslije kojeg dužnik nije vršio davanja. Člankom 371. ZOO-a propisan je opći rok zastarjelosti potraživanja, prema kojem potraživanja zastarijevaju za pet godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti.

36. Također, kada je u pitanju zastarjelost potraživanja iz ugovora o kreditu, Ustavni sud podsjeća da je u Odluci broj AP 1037/16 od 20. travnja 2016. godine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP 1037/16 od 20. travnja 2016. godine, dostupna na [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)) odbačena kao očito (*prima facie*) neutemeljena apelacija (korisnika kredita) protiv presude Vrhovnog suda u kojoj je navedeno da se, kada su u pitanju ugovori o kreditu, zastarijevanje potraživanja anuiteta računa prema odredbama članka 372. stavak 2. ZOO-a, a da samo pravo iz kojeg proistječu povremena potraživanja zastarijeva prema članku 373. stavak 1. ZOO-a. Također, Odlukom Ustavnog suda broj AP 597/17 od 15. lipnja 2017. godine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP 597/17 od 15. lipnja 2017. godine, točka 8., dostupna na [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)) odbačena je kao očito neutemeljena apelacija (davatelja kredita – banke) protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu kojom je utvrđeno da je prilikom odlučivanja o prigovoru zastare potraživanja prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbu članka 371. ZOO-a umjesto odredbe članka 372. stavak 2. ZOO-a jer banka nije jednostranom izjavom volje raskinula ugovor o kreditu, što je imala mogućnost, niti je ugovoreno da neplaćanjem dva anuiteta uzastopno dolazi do raskida ugovora da bi cijeli dug u tom trenutku dospio na naplatu. Naposlijetku, Ustavni sud zapaža i da iz sadržaja sažetka Odluke Vrhovnog suda broj Pž-173/00 od 4. kolovoza 2000. godine (Bilten Vrhovnog suda broj 2/00-36), na koju su se apelanti pozvali u apelaciji, proizlazi da se na zastarjelost anuiteta kojima se u

jednakim unaprijed određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate primjenjuju odredbe članka 372. ZOO-a, a da se na zastaru samog prava primjenjuje odredba članka 373. ZOO-a.

37. Vraćajući se na konkretan predmet, Ustavni sud ponavlja da je Vrhovni sud potvrđujući prvostupanjsku presudu potvrdio i zaključak prvostupanjskog suda da se na zastarjelost potraživanja u konkretnom slučaju treba primijeniti opći zastarni rok iz odredbe članka 371. ZOO-a koji se računa od isteka ugovorenog roka kredita u skladu sa člankom 371. ZOO-a, s obzirom na to da je tada dospjelo na naplatu cjelokupno potraživanje. Međutim, iz činjeničnog stanja predmeta proizlazi da su anuiteti čija se isplata traži prema odredbi članka 6. ugovora dospijevali mjesečno, te da je u članku 11. ugovora bilo predviđeno da tužitelj ima pravo na raskid ugovora i naplatu cjelokupnog duga sa pripadajućom kamatom i troškovima ako se korisnik kredita ne pridržava bilo koje odredbe ugovora, te da tužitelj može otkazati cijeli kredit i učiniti ga dospjelim ako visina dospjelog a nenaplaćenog dugovanja iznosi dvije mjesečne rate. Međutim, takve mogućnosti tužitelj očito nije koristio sve do 26. kolovoza 2009. godine kada je otkazao ugovor. Pored toga, polazeći od odredbe članka 360. ZOO-a, kojom je propisano da zastarjelošću prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze, Ustavni sud zapaža da je odluka o prigovoru zastarjelosti u konkretnom slučaju usko vezana za utemeljenost tužbenog zahtjeva apelanata. Stoga, u slučaju kada su apelanti u odgovoru na tužbu istaknuli prigovor zastarjelosti koji su jasno obrazložili pozivanjem na odredbu članka 372. ZOO-a, prema ocjeni Ustavnog suda, donošenje odluke o takvom prigovoru u konkretnom slučaju, s obzirom na način na koji je bila regulirana dospelost anuiteta u ugovoru, nije moglo ovisiti o primjeni odredaba procesnog prava kojima se propisuje izvođenje dokaza jer na primjenu materijalnog prava sudovi paze po službenoj dužnosti. Prema tome, kod činjenice da iz stanja u spisu, odnosno iz dokaza koje je izveo tužitelj proizlazi da su anuiteti čija se isplata traži prema odredbi članka 6. ugovora dospijevali mjesečno, da ugovor nije bio raskinut, a da je otkazan tek 26. kolovoza 2009. godine, Ustavni sud, imajući u vidu sadržaj odredaba čl. 372. i 373. ZOO-a, čija primjena proizlazi i iz stajališta sudske prakse, smatra da je Vrhovni sud, potvrđujući prvostupanjsku presudu kojom je utvrđeno da je u okolnostima konkretnog slučaja potraživanje dospjelo na naplatu istekom ugovorenog roka kredita od kojeg u skladu sa člankom 371. ZOO-a treba računati zastarjelost, proizvoljno primijenio materijalno pravo, na čiju pravilnu primjenu je bio dužan paziti po službenoj dužnosti u skladu sa člankom 241. ZPP.

38. U skladu s navedenim, Ustavni sud nalazi da je povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Zbog toga, Ustavni sud smatra da je potrebno ukinuti presudu Vrhovnog suda i predmet vratiti tom sudu na ponovno suđenje.

39. S obzirom na navedeni zaključak, Ustavni sud se neće upuštati u razmatranje ostalih navoda apelanata kojima su ukazivali na povredu prava na pravično suđenje.

#### **Pravo na imovinu**

40. Budući da je Ustavni sud u prethodnim točkama ove odluke već utvrdio da je osporenim presudom povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati navode apelanata o kršenju prava na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

### Zabrana zloupotrebe prava

41. U odnosu na članak 17. Europske konvencije, Ustavni sud podsjeća da je člankom 17. Europske konvencije propisano: "Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, skupine ili osoba da se upuste u bilo koju djelatnost ili izvrše neki čin usmjeren na poništavanje bilo kojeg od navedenih prava i sloboda, ili na njihovo ograničavanje u mjeri većoj od one koja je predviđena Konvencijom." Iz navedenog proizlazi da ova odredba Europske konvencije ne utemeljuje posebno individualno pravo, nego predviđa pravilo tumačenja čiji je cilj zaštita ideje, kao i cilja same Europske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 62/01* od 5. travnja 2002. godine, stavak 14. i Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 90/06* od 6. srpnja 2007. godine, stavak 38., dostupne na internetskoj stranici Ustavnog suda [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)). Stoga, proizlazi da ti navodi apelanata ne mogu biti razmatrani u svezi s osporenom odlukom.

### VIII. Zaključak

42. Ustavni sud zaključuje da je osporenom presudom povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada je unatoč činjenici da su anuiteti čija se isplata traži prema odredbama ugovora dospijevali mjesečno, a da ugovor nije bio raskinut, te da je otkazan tek 26. kolovoza 2009. godine, Vrhovni sud proizvoljno primijenio materijalno pravo potvrđujući prvostupanjsku presudu kojom je utvrđeno da je u okolnostima konkretnog slučaja potraživanje dospjelo na naplatu istekom ugovorenog roka kredita od kojeg u skladu sa člankom 371. ZOO-a treba računati zastarjelost.

43. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

44. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine  
**Zlatko M. Knežević**, v. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **АП 452/17**, rješavajući apelaciju J. G. i dr., na osnovu člana VI/3б) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57 stav (2) тачка (б), člana 59 ст. (1) и (2) и člана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Ђеман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 10. априла 2019. године донио је

### ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **J. G., M. G. и И. Г.**

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устava Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 58 0 П 059157 14 Рев од 14. октобра 2016. године.

Предмет се враћа Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3е) Устava Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем оврхе ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

### ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

#### I. Увод

1. J. G., M. G. и И. Г. (у даљњем тексту: првоапелант, другоапелант и трећеапеланткиња или апеланти) из Посушја, које заступа Јерко Гавран, адвокат из Посушја, поднели су 4. фебруара 2017. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 58 0 П 059157 14 Рев од 14. октобра 2016. године. Поднеском од 28. марта 2017. године апеланти су допунили апелацију.

#### II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда, од Врховног суда, Општинског суда у Мостару (у даљњем тексту: Општински суд) и тужиоца UniCredit банке д.д., правног сљедника Загребачке банке д.д. Мостар (у даљњем тексту: тужилац), затражено је 7. децембра 2018. године да у року од 15 дана од пријема дописа доставе одговор на апелацију.

3. Врховни и Општински суд доставили су одговоре на апелацију 13. и 26. децембра 2018. године. Тужилац није доставио одговор на апелацију.

#### III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из навода апеланата и докумената предочених Уставном суду могу да се сажму на сљедећи начин.

5. Пресудом Општинског суда број 58 0 П 059157 09 П од 18. фебруара 2013. године апеланти су обавезани да тужиоцу солидарно исплате одређени новчани износ са законским затезним каматама и трошковима поступка детаљније наведеним у изреци пресуде. Истом пресудом одбијен је тужиочев тужбени захтјев у дијелу потраживања затезних камата у износу детаљније наведеном у изреци пресуде.

6. Општински суд је у образложењу истакао да је тужилац против апеланата поднио тужбу ради исплате дуга по основу закљученог уговора о кредиту, а да су апеланти у одговору на тужбу оспорили основ тужбеног захтјева због истакнутог приговора застаре потраживања у складу са чланом 372 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) наводећи да је посљедња уплата по кредиту извршена 3. новембра 2004. године, а да је тужба поднесена 28. децембра 2009. године, па је протекао општи застарни рок од пет година. У вези с тим, Општински суд је истакао да није спорно да је Уговор о готовинском ненамјенском кредиту од 5. фебруара 2002. године (у даљњем тексту: уговор) закључен између тужиоцевог предника и првоапеланта као његовог корисника, а да су се

другоапелант и трећеапеланткиња на враћање износа кредита обавезали у својству јемаца. Општински суд је затим навео да се, у складу са чл. 2, 5 и 6 уговора, првоапелант обавезао вратити укупан износ задужења из члана 1 уговора оброчно у року од пет година (60 мјесеци), односно у одређеним мјесечним износима према ануитетном плану рачунајући од 1. марта 2002. године, уз промјениву каматну стопу. Странке су у члану 11 уговора изричито уговориле тужиочево право на раскид уговора и наплату целокупног дуга с припадајућом каматом и трошковима ако се корисник кредита не придржава било које одредбе уговора, те да тужилац може отказати цијели кредит и учинити га доспјелим ако висина доспјелог а ненаплаћеног дуговања износи двије мјесечне рате.

7. Одлучујући о приговору застаре потраживања, Општински суд је навео да апеланти нису истицали да су испунили своје обавезе према уговору, већ да је задња уплата по кредиту извршена 3. новембра 2004. године. Неспорно је да је према изводу из тужиоаче пословне евиденције његова тражбина доспјела на наплату 13. новембра 2009. године, и то на име главнице, редовне камате, затезне камате и трошкова. Тужилац је отказним писмом од 26. августа 2009. године обавијестио апеланте да је даном достављања отказа доспјела тражбина, те их је позвао да у року 15 дана подмире дуговање у цијелости. Такође, тужилац је у складу са чланом 1067 ЗОО-а могао отказати уговор прије истека уговореног рока због разлога предвиђених законом, па, између осталог, због неисплате двије уговорене рате узастопно. Међутим, код чињенице да је уговор закључен 5. фебруара 2002. године на рок од 60 мјесеци, односно пет година, да је према члану 6 уговора прва рата доспјела 1. марта 2002. године и да је преостале рате првоапелант био дужан да плати сваког првог у мјесецу, то је уговорени рок кредита истекао 1. марта 2007. године, када је и цијели неисплаћени дуг доспјео на наплату. Истеком тог рока уговор се сматра конзумираним у цијелости и према члану 1067 ЗОО-а није било могуће отказати уговор. У вези с тим, Општински суд је навео да из одредбе члана 371 ЗОО-а произлази да обавеза првоапеланта као главног дужника застаријева у општем застарном року од пет година, те да у складу са одредбом члана 8 уговора другоапелант и трећеапеланткиња за доспјелу обавезу главног дужника одговарају солидарно са првоапелантом, па се у односу на њих као солидарне јемце у смислу одредбе члана 371 ЗОО-а у вези са чланом 1019 став 2 ЗОО-а, такође, примјењује општи застарни рок. Према томе, како је целокупан дуг доспјео на наплату 1. марта 2007. године и да је тужба поднесена 28. децембра 2009. године, дакле унутар општег застарног рока од пет година, Општински суд је навео да није прихватио као основан истакнути приговор застаре потраживања, па код неспорне чињенице да апеланти нису по основу уговора исплатили утужено дуговање, обавезани су на плаћање укупног преосталог износа са законским затезним каматама и трошковима поступка.

8. Пресудом Кантоналног суда број 58 0 П 059157 13 Гж од 10. децембра 2013. године уважена је жалба апеланата и првостепена пресуда преиначена на начин да је тужиоцу у цијелости одбијен тужбени захтјев.

9. Одлучујући о наводима апеланата којим су указивали на застару потраживања, Кантонални суд је навео да према одредбама члана 6 уговора корисник кредита отплаћује кредит заједно са обрачунатом каматом у 60 једнаких мјесечних ануитета који доспијевају на наплату сваког првог у мјесецу почевши од 1. марта 2002. године. У вези с тим, Кантонални суд је навео да из

цитиране одредбе уговора о кредиту јасно произлази да се у конкретном случају приговор застаре требао расправити према одредбама члана 372 став 2 у вези са чланом 373 став 1 ЗОО-а, а не према одредбама члана 371 ЗОО-а као према општем застарном року од пет година од доспјелости целокупног дуга на наплату, односно од 1. марта 2007. године, како је то погрешно закључио првостепени суд утврђујући да тужиочево целокупно утужено потраживање није застарјело. Такав закључак првостепени суд заснива на погрешној примјени материјалног права, што је резултирало погрешно утврђеним чињеничним стањем при оцјени изведених доказа које је предложио тужилац, односно уговора и неузимања у обзир приложеног материјалног доказа апеланата уз одговор на тужбу, односно копије, по њима, посљедње уплате ануитета од 3. новембра 2004. године, а на коме апеланти у битном и заснивају свој истакнути приговор застаре.

10. Кантонални суд је навео да из стања списка произлази да Општински суд улијед недоласка уредно обавијештених апеланата као тужених на припремно рочиште није одредио извођење доказа увидом у наведени материјални доказ апеланата приложен уз одговор на тужбу, па тај доказ није ни цијенио. Међутим, Кантонални суд је истакао да сматра да и у случају недоласка туженог на припремно рочиште одлуку који ће докази бити изведени на главној расправи треба донијети на основу доказа које је тужилац презентовао на припремном рочишту и доказа које је тужени доставио уз одговор на тужбу. Према томе, првостепени суд је погрешно поступио када доказ апеланата о задњој уплати ануитета предметног кредита није уврстио у доказе за извођење на главној расправи. Кантонални суд је даље навео да је тај доказ као материјални доказ суд и цијенио, а да је његовом оцјеном несумњиво утврђено да је првоапелант 3. новембра 2004. године тужиоцу уплатио рату кредита. Првоапелантова наведена уплата прихваћена је као задња уплата по кредиту послје које апеланти нису вршили уплате тужиоцу. На основу тог доказа као релевантна је утврђена чињеница да је најстарије неиспуњено потраживање послје којег апеланти нису вршили давања доспјело на наплату 1. децембра 2004. године. Према томе, имајући у виду да је тужба поднесена 28. децембра 2009. године, односно протеком рока од пет година и 28 дана, Кантонални суд је навео да је у смислу одредбе члана 373 став 1 ЗОО-а застарјело само право из којег проистичу тужиоаче утужена потраживања, а када застари право из којег проистичу повремена потраживања, повјерилац губи право не само да захтијева будућа повремена давања него и повремена давања која су доспјела прије застарјелости у складу са чланом 373 став 2 ЗОО-а, због чега је тужиочев тужбени захтјев у цијелости неоснован због застаре потраживања.

11. Такође, Кантонални суд је навео да су основани наводи апеланата да је тужилац да би доказао висину незастарјелих потраживања био дужан да спроведе финансијско вјештачење на околност утврђења задње уплате ануитета кредита. Ово због тога што су апеланти у писменом одговору на тужбу истакли образложени приговор застаре предметних потраживања, прилажући о томе као доказ копију посљедње уплате, да се тужилац у току поступка уопште није изјашњавао на чињеничне наводе одговора на тужбу апеланата и приложени доказ о задњој уплати (па се они имају сматрати спорним), те да се из тужиоаче приложене документације (извода из тужиоаче пословне књиге од 13. новембра 2009. године) не може установити доспјелост сваког неплаћеног

ануитета, као ни задња уплата ануитета предметног кредита, то је терет доказа о висини незастарјелих потраживања и првоапелантове задње уплате ануитета кредита био на тужиоцу. С обзиром на то да је те чињенице тужилац могао доказивати спровођењем финансијског вјештачења, а он тај доказ није предложио, то је и према одредбама члана 126 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП) његов тужбени захтјев требао бити одбијен као неоснован.

12. Пресудом Врховног суда број 58 0 П 059157 14 Рев од 14. октобра 2016. године тужиочева ревизија је усвојена и другостепена пресуда преиначена на начин да је жалба апеланата одбијена и потврђена првостепена пресуда. Истом пресудом апеланти су обавезани да тужиоцу накнаде трошкове ревизионог поступка.

13. Врховни суд је истакао да је основан приговор ревидента да је другостепени суд учинио повреду одредаба парничног поступка из члана 209 у вези са чланом 229, члана 7 и члана 94 ЗПП. Наиме, Врховни суд је навео да према члану 229 став 1 тачка 2 ЗПП другостепени суд може преиначити првостепену одлуку само ако је првостепени суд погрешно оцијенио исправе или посредно изведене доказе, а одлука првостепеног суда била је искључиво заснована на тим доказима. Закључак о застарјелости самог права другостепени суд је засновао на садржају копије налога за уплату од 3. новембра 2004. године, коју су апеланти предложили као доказ у одговору на тужбу, али коју првостепени суд у рјешењу о одржавању рочишту за главну расправу није уврстио у доказни материјал за главну расправу, с обзиром на то да апеланти нису приступили на припремно рочиште од 8. новембра 2012. године. Врховни суд је даље истакао да је другостепени суд такво поступање првостепеног суда основано оцијенио супротним одредбама члана 84 у вези са чланом 94 ЗПП, будући да је суд дужан да у доказни материјал уврсти и доказне приједлоге које је тужени навео у одговору на тужбу, без обзира на то што није био присутан на припремном рочишту. Међутим, та повреда одредаба парничног поступка у оквиру првостепеног суда није била од утицаја на доношење законите и правилне одлуке будући да апеланти нису приступили ни на рочиште за главну расправу, тако да спорни доказ свакако не би био ни изведен јер би у том дијелу првостепени суд био дужан да опозове своје рјешење о доказима апеланата који ће бити изведени на главној расправи. Ово због тога што према концепту важећег ЗПП доказе на главној расправи изводе странке а не суд (члан 7 ЗПП), па ни другостепени суд није могао спорни доказ да уврсти у доказни материјал и његовом оцјеном утврди другачије чињенично стање на основу којег је преиначио првостепену пресуду. Стога, имајући у виду да је другостепени суд на сједници вијећа вршио оцјену доказа који је изведен пред првостепеним судом, а затим дао друге правне разлоге о неоснованости тужбеног захтјева, то је остварена повреда одредаба парничног поступка из члана 209 ЗПП на коју тужилац у ревизији основано указује.

#### **IV. Апелација**

##### **а) Наводи из апелације**

14. Апеланти сматрају да им је оспореном одлуком повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и забрана

злоупотребе права из члана 17 Европске конвенције. У том контексту апеланти тврде да је поступањем Врховног суда дошло до произвољне примјене процесног и материјалног права.

15. У вези с примјеном процесног права, апеланти сматрају да Врховни суд није правилно протумачио одредбе чл. 7, 81 став 1 и члана 94 став 1 тачка 3 ЗПП, према којима је једино суд овлашћен да изводи доказе које су странке предложиле најкасније на припремном рочишту и који су рјешењем на припремном рочишту усвојени а који ће се извести на главној расправи. Апеланти сматрају да је суд дужан да сваки доказ предложен од било које странке који је усвојен на припремном рочишту изведе на главној расправи јер је законски термин "изводе се докази", а сама чињеница да је странка предложила доказе најкасније до закључења припремног рочишта довољна је да суд такве доказе прихвати и да ће се они извести на главној расправи. Такође, апеланти сматрају да и у случају да су правилни наводи Врховног суда, првостепени суд је у том случају био дужан да у позиву за главну расправу упозори апеланте на посљедице које би могле наступити у случају да не дођу на главну расправу, тј. да ће се сви докази које су тужени предложили на припремном рочишту опозвати и да неће бити изведени у суду уколико се не појаве на главној расправи, што није учињено. У том погледу апеланти су указали да у току трајања првостепеног поступка нису имали пуномоћника и да нису могли нити морали знати за штетне посљедице ако не приступе на рочиште за главну расправу.

16. У вези с примјеном материјалног права, апеланти тврде да је одлука другостепеног суда у потпуности законита јер су апеланти у одговору на тужбу чињенично и правно образложили приговор застаре потраживања, на што се тужилац у току поступка није ни осврнуо, нити је спровео финансијско вјештачење како би оспорио ту чињеницу, а то је морао учинити с обзиром на терет доказивања у смислу члана 7 ЗПП. Апеланти истичу да је недопустиво да тужилац доказује висину кредита само уговором о кредиту и изводом из пословних књига од 13. новембра 2009. године, а да постоји читав низ финансијских докумената којим се доказује висина, односно свака ануитетна уплата. У вези с тим, сматрају да је Врховни суд произвољно примијенио одредбу члана 249 став 1 ЗПП јер је само усвојио ревизију због неизвођења доказа на главној расправи, а други разлог због којег је жалба тужених усвојена и првостепена пресуда преиначена (неспровођење вјештачења у складу са теретом доказивања) није поменуо, а у најмању руку је морао вратити предмет на поновно поступање јер је приговор застаре материјалноправни приговор који спада у домен примјене материјалног права, на што суд пази по службеној дужности. Такође, апеланти истичу да је Врховни суд у Пресуди број Пж-173/00 од 4. августа 2000. године (Билтен Врховног суда број 2/00-36) већ заузео став око рачунања застаре ануитетног плаћања према чл. 372 и 373 ЗОО-а, а ни тужилац није спорио да се радило о ануитетном плаћању. Напосљетку, апеланти тврде да тужилац у току поступка ничим није доказао да су другоапелант и трећеапеланткиња потписали изјаве о јемству, па сматрају да је уговор у односу на јемце ништав правни посао.

##### **б) Одговор на апелацију**

17. Врховни суд је навео да остаје при разлозима датим у оспореној пресуди и предлаже да се апелација одбије као неоснована.

18. Општински суд је истакао да у поступку пред тим судом нису повријеђена права апеланата на која указују у апелацији, те сматра да је Врховни суд потврђујући првостепену пресуду дао јасно образложење и да је правилно примијенио материјално право.

#### V. Релевантни прописи

19. **Закон о облигационим односима Федерације Босне и Херцеговине** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Службени лист РБиХ" бр. 2/92, 13/93, 13/94 и "Службене новине ФБиХ" бр. 29/03 и 42/11).

За потребе ове одлуке користи се текст закона како је објављиван у службеним гласилима, а који у релевантном дијелу гласи:

#### *Опште правило*

##### *Члан 360.*

(1) *Застарелошћу престаје право захтевати испуњење обавезе.*

(2) *Застарелост наступа кад протекне законом одређено време у коме је поверилац морао захтевати испуњење обавезе.*

(3) *Суд се не може обазирати на застарелост ако се дужник није на њу позвао.*

#### *Општи рок застарелости*

##### *Члан 371.*

*Потраживања застаревају за пет година, ако законом није одређен неки други рок застарелости.*

#### *Повремена потраживања*

##### *Члан 372.*

(1) *Потраживања повремених давања која доспевају годишње или у краћим одређеним размацима времена (повремена потраживања), на било да се ради о споредним повременим потраживањима, као што је потраживање камата, било да се ради о таквим повременим потраживањима у којима се исцрпљује само право, као што је потраживање издржавања, застаревају за три године од доспелости сваког појединог давања.*

(2) *Исто важи за ануитете којима се у једнаким унапред одређеним повременим износима отплаћују главница и камате, али не важи за отплате у оброцима и друга делимична испуњења.*

#### *Застарелост самог права*

##### *Члан 373.*

(1) *Само право из кога проистичу повремена потраживања застарева за пет година, рачунајући од доспелости најстаријег неиспуњеног потраживања после кога дужник није вршио давања.*

(2) *Кад застари право из кога проистичу повремена потраживања, поверилац губи право не само да захтева будућа повремена давања, него и повремена давања која су доспела пре ове застарелости.*

(3) *Не може застарити право на издржавање одређено законом.*

20. **Закон о парничном поступку** ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" бр. 53/03, 73/05, 19/06 и 98/15).

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст Закона о парничном поступку ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" бр. 53/03, 73/05 и 19/06) сачињен у Уставном суду БиХ, који је важио у вријеме доношења оспорених одлука а који у релевантном дијелу гласи:

#### *Члан 7. став (1)*

(1) *Странке су дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтјеве и изводе доказе којима се утврђују те чињенице.*

#### *Члан 71. став (2)*

(2) *Ако тужени оспорава тужбени захтјев, одговор на тужбу мора садржати и разлоге из којих се тужбени захтјев оспорава, чињенице на којима тужени заснива своје наводе и доказе којима се утврђују те чињенице.*

#### *Члан 84. став (2)*

(2) *Ако на припремно рочиште не дође уредно обавијештен тужени, рочиште ће се одржати без његовог присуства.*

#### *Заказивање рочишта за главну расправу*

##### *Члан 94. став (1) тачка 3)*

(1) *На припремном рочишту суд ће рјешењем одредити:*

3) *доказе који ће се извести на главној расправи;*

##### *Члан 96.*

(1) *Суд ће на рочиште за главну расправу позвати странке које нису биле присутне на припремном рочишту, као и свједоке и вјештаке које је на припремном рочишту одлучио да позове.*

(2) *У позиву за главну расправу, суд ће обавијестити позване о посљедицама изостанка са рочишта.*

(3) *Странци која није била присутна на припремном рочишту уз позив за главну расправу доставља се овјерен препис рјешења из става 1. члана 94. овог закона.*

#### *Члан 97. став (4)*

(4) *Ако на рочиште за главну расправу без оправданог разлога не дође тужени, а био је уредно позван, расправа ће се одржати без његовог присуства.*

#### *Члан 101.*

*Поступак на главној расправи одвија се усмено, а докази се изводе непосредно пред судом, уколико није другачије одређено овим законом.*

#### *Члан 102.*

(1) *Свака странка треба у својим излагањима да изнесе све чињенице потребне за образложење својих приједлога, да понуди доказе потребне за утврђивање својих навода, као и да се изјасни о наводима и понуђеним доказима противне странке.*

#### *Члан 209.*

*Повреда одредаба парничног поступка постоји ако суд у току поступка није примијенио или је неправилно примијенио коју одредбу овог закона, а то је било од утицаја на доношење законите и правилне пресуде.*

#### *Члан 229. тачке 2) и 3)*

*Другостепени суд ће, у сједници вијећа или на основу одржане расправе, пресудом преиначити првостепену пресуду, ако утврди да постоји један од следећих разлога изнесених у жалби:*

2) *ако је у сједници вијећа другачијом оцјеном исправа и посредно изведених доказа већ изведених пред првостепеним судом утврдио другачије чињенично стање него што је оно у првостепеној пресуди;*

3) *ако је послје одржане расправе, на основу нових доказа или поновног извођења већ изведених доказа, утврдио другачије чињенично стање него што је оно у првостепеној пресуди;*

**Члан 241.**

Ревизијски суд испитује побијану пресуду само у оном дијелу у којем се она побија ревизијом, у границама разлога наведених у ревизији, пазећи по службеној дужности на примјену материјалног права.

**Члан 249. став (1)**

(1) Ако утврди да постоји повреда одредаба парничног поступка због које се ревизија може изјавити, осим повреда одређених у ст. 2. и 3. овог члана, ревизијски суд ће, с обзиром на природу повреде, пресудом преиначити пресуду другостепеног суда или рјешењем укинути у цијелости или дјеломично пресуду другостепеног и првостепеног суда или само пресуду другостепеног суда и предмет вратити на поновно суђење истом или другом судији првостепеног суда, односно истом или другом вијећу другостепеног суда, односно другом надлежном суду.

**Члан 250.**

(1) Ако ревизијски суд утврди да је материјално право погрешно примјењено, пресудом ће усвојити ревизију у преиначити побијану пресуду.

(2) Ако ревизијски суд нађе да је због погрешне примјене материјалног права или због повреде правила поступка чињенично стање непотпуно утврђено и да због тога нема услова за преиначење побијане пресуде, рјешењем ће усвојити ревизију, укинути у цијели или дјеломично пресуду другостепеног суда и предмет вратити на поновно суђење истом или другом вијећу другостепеног суда.

**VI. Допустивост**

21. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу, када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

22. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

23. У конкретном случају апеланти апелацијом оспоравају Пресуду Врховног суда број 58 0 П 059157 14 Рев од 14. октобра 2016. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова. Имајући у виду да је оспорена пресуда Врховног суда апелантима достављена 28. децембра 2016. године, а да је апелација поднесена 4. фебруара 2017. године, произлази да је апелација поднесена у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

24. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допустивости.

**VII. Меритум**

25. Апеланти сматрају да је оспореном одлуком прекршено њихово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, право на имовину из члана II/3к) Устава Босне

и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и забрана злоупотребе права из члана 17 Европске конвенције.

**Право на правично суђење**

26. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

27. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1) Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]

28. Уставни суд подсећа да се, према устаљеној пракси Уставног суда и Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), члан 6 став 1 Европске конвенције примјењује на поступке чији је исход одлучујући за утврђивање грађанских права и обавеза. Поред тога, услов за примјењивост члана 6 став 1 Европске конвенције је да у конкретном поступку постоји спор око утврђивања грађанских права и обавеза. У конкретном случају, предметни парнични поступак се водио ради исплате дуга, дакле предмет је грађанскоправне природе, те стога произлази да је члан 6 став 1 Европске конвенције примјењив на конкретан случај. Према томе, Уставни суд ће испитати да ли је поступак пред судом био правичан онако како то захтијева члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције.

29. Наводи апеланата о повреди права на правично суђење заснивају се на тврдњама да је Врховни суд произвољно примјенио процесно и материјално право.

30. Разматрајући наводе апеланата о произвољној примјени процесног права, Уставни суд првенствено запажа да је Врховни суд утврдио да је другостепени суд погрешно примјенио процесно право јер је на сједници вијећа вршио оцјену доказа (налога за уплату од 3. новембра 2004. године) који није ни изведен пред првостепеним судом, а затим дао друге правне разлоге о неоснованости тужбеног захтјева, чиме је учињена повреда одредаба парничног поступка из члана 209 ЗПП. Доводећи у везу разлоге које је Врховни суд дао у том погледу (како је приказано у тачки 13 ове одлуке) са садржајем одредби члана 209 у вези са чланом 229 тачке 2) и 3) ЗПП, Уставни суд запажа да је Врховни суд дао јасно и аргументовано образложење у погледу немогућности заснивања другостепене пресуде којом се преиначава првостепена пресуда на доказу који није изведен у току главне расправе пред првостепеним судом, а у том образложењу Уставни суд не налази произвољност. Наиме, Уставни суд запажа да у складу са чланом 229 тачке 2) и 3) ЗПП другостепени суд на сједници вијећа није овлашћен да преиначи првостепену пресуду ако је на основу доказа који нису проведени пред првостепеним судом установио другачије чињенично стање од оног које је утврђено у првостепеној пресуди, већ то може да учини само на основу одржане расправе, која у конкретном случају није одржана. Такође, Уставни суд не налази произвољност у закључку Врховног суда који је утврдио да повреда одредаба парничног поступка од првостепеног суда који је пропустио да у доказни

материјал уврсти и доказне приједлоге које су апеланти доставили у одговору на тужбу није била од утицаја на доношење законите и правилне одлуке, будући да апеланти нису приступили ни на рочиште за главну расправу, тако да спорни доказ свакако не би био ни изведен јер би у том дијелу првостепени суд био дужан да опозове своје рјешење о доказима апеланата који ће бити изведени на главној расправи. У вези с тим, Уставни суд, супротно тврдњама апеланата, запажа да из одредаба ЗПП не произлази да суд самостално изводи доказе које су парничне странке предложиле у тужби и одговору на тужбу, односно да је суд у позиву на рочиште за главну расправу био дужан да упозори странку о посљедицама недоласка у погледу провођења доказа, због чега нема ничега што говори у прилог основаности таквих навода, односно произвољности у закључку Врховног суда у том погледу. Стога, Уставни суд закључује да су неосновани наводи апеланата да им је због произвољности у примјени процесног права у оспореној одлуци повријеђено право на правично суђење.

31. У погледу навода апеланата којима указују на произвољност у примјени материјалног права, Уставни суд првенствено указује да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina protiv Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је испитати да ли је, евентуално, дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона. Дакле, у оквиру апелационе надлежности Уставни суд се бави искључиво питањем евентуалне повреде уставних права или права из Европске конвенције у поступку пред редовним судовима.

32. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примјенили позитивноправне прописе, када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда како у поступку утврђивања чињеница тако и примјене релевантних позитивноправних прописа (види Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и на то да је у више својих одлука истакао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у конкретном случају, с обзиром на питања која апеланти проблематизују, испитати да ли је у току парничног поступка дошло до произвољног поступања редовних судова.

33. Уставни суд првенствено запажа да о застарјелости потраживања редовни судови не пазе по службеној дужности, али када је приговор застарјелости истакнут у току поступка такав приговор по својој природи представља приговор материјалноправне природе. Такође, судови у парничном поступку по службеној дужности пазе

на правилну примјену материјалног права. У том контексту, Уставни суд примјећује да застара одређеног потраживања почиње тећи првог дана након што је повјерилац имао право да захтијева испуњење обавезе ако законом за поједине случајеве није што друго прописано, при чему наступањем застаре престаје право да се захтијева испуњење обавезе. Према томе, редовни судови се јасно морају одредити на основу којих одредби се рачуна застарјелост, те у складу с тим одредбама утврдити дан када почиње застара и посљедњи дан када се застара завршава.

34. У конкретном случају, апеланти су у одговору на апелацију оспоравајући основаност тужбеног захтјева истакли приговор застарјелости потраживања позивајући се на одредбе члана 372 ЗОО-а јасно наводећи када су извршили посљедњу уплату рате кредита. Тужилац ту чињеницу није оспоравао нити је проводио доказе којима би доказивао супротно. У вези с тим приговором, Општински суд је закључио да је цијели неисплаћени дуг доспιο након протекла уговореног рока кредита, односно 1. марта 2007. године, па је примјењујући одредбу члана 371 ЗОО-а којом је прописан општи застарни рок од пет година закључио да подношењем тужбе 28. децембра 2009. године није протекао рок застаре потраживања. С друге стране, Кантонални суд је полазећи од одредбе члана 6 уговора навео да из те одредбе јасно произлази да се у конкретном случају приговор застаре требао расправити према одредбама члана 372 став 2 у вези са чланом 373 став 1 ЗОО-а, а не према одредбама члана 371 ЗОО-а, па је имајући у виду да је првоапелантова уплата од 3. новембра 2004. године прихваћена као задња уплата по кредиту, а да је тужба поднесена 28. децембра 2009. године, утврдио да је основан приговор застаре потраживања. Поред тога, Кантонални суд је указао да је тужилац да би доказао висину незастарјелих потраживања био дужан као доказ да спроведе финансијско вјештачење на околност утврђења задње уплате ануитета кредита од апеланата па није доказао висину незастарјелих. Међутим, иако се није посебно бавио питањем застарјелости и основаности тужбеног захтјева, Врховни суд је потврђујући првостепену пресуду прихватио образложење првостепеног суда у том погледу.

35. Уставни суд запажа да из одредбе члана 372 ЗОО-а произлази да потраживања ануитета којима се у једнаким унапријед одређеним повременим износима отплаћују главница и камате застаријевају за три године од доспјелости сваког појединог давања, а да у складу са чланом 373 став 1 ЗОО-а само право из којег проистичу повремена потраживања застаријева за пет година, рачунајући од доспјелости најстаријег неиспуњеног потраживања послје којег дужник није вршио давања. Чланом 371 ЗОО-а прописан је општи рок застарјелости потраживања, према којем потраживања застаријевају за пет година, ако законом није одређен неки други рок застарјелости.

36. Такође, када је у питању застарјелост потраживања из уговора о кредиту, Уставни суд подсјећа да је у Одлуци број *АП 1037/16* од 20. априла 2016. године (види Уставни суд, Одлука о допустивости број *АП 1037/16* од 20. априла 2016. године, доступна на [www.ustavisud.ba](http://www.ustavisud.ba)) одбачена као очигледно (*prima facie*) неоснована апелација (корисника кредита) против пресуде Врховног суда у којој је наведено да се, када су у питању уговори о кредиту, застаријевање потраживања ануитета рачуна према одредбама члана 372 став 2 ЗОО-а, а да само право из којег проистичу повремена потраживања застаријева према

члану 373 став 1 ЗОО-а. Такође, Одлуком Уставног суда број АП 597/17 од 15. јуна 2017. године (види Уставни суд, Одлука о допуности број АП 597/17 од 15. јуна 2017. године, тачка 8, доступна на [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)) одбачена је као очигледно неоснована апелација (даваоца кредита – банке) против пресуде Кантоналног суда у Сарајеву којом је утврђено да је приликом одлучивања о приговору застареле потраживања првостепени суд погрешно примијенио одредбу члана 371 ЗОО-а уместо одредбе члана 372 став 2 ЗОО-а јер банка није једностраном изјавом воље раскинула уговор о кредиту, што је имала могућност, нити је уговорено да неплаћањем два ануитета узастопно долази до раскида уговора да би цијели дуг у том тренутку доспјело на наплату. Напосљетку, Уставни суд запажа и да из садржаја сажетка Одлуке Врховног суда број Пж-173/00 од 4. августа 2000. године (Билтен Врховног суда број 2/00-36), на коју су се апеланти позвали у апелацији, произлази да се на застарјелост ануитета којима се у једнаким унапријед одређеним временним износима отплаћују главница и камате примјењују одредбе члана 372 ЗОО-а, а да се на застару самог права примјењује одредба члана 373 ЗОО-а.

37. Враћајући се на конкретан предмет, Уставни суд понавља да је Врховни суд потврђујући првостепену пресуду потврдио и закључак првостепеног суда да се на застарјелост потраживања у конкретном случају треба примијенити општи застарни рок из одредбе члана 371 ЗОО-а који се рачуна од истека уговореног рока кредита у складу са чланом 371 ЗОО-а, с обзиром на то да је тада доспјело на наплату cjелокупно потраживање. Међутим, из чињеничног стања предмета произлази да су ануитети чија се исплата тражи према одредби члана 6 уговора доспијевали мјесечно, те да је у члану 11 уговора било предвиђено да тужилац има право на раскид уговора и наплату cjелокупног дуга са припадајућом каматом и трошковима ако се корисник кредита не придржава било које одредбе уговора, те да тужилац може отказати цијели кредит и учинити га доспјелим ако висина доспјелог а ненаплаћеног дуговања износи двије мјесечне рате. Међутим, такве могућности тужилац очигледно није користио све до 26. августа 2009. године када је отказао уговор. Поред тога, полазећи од одредбе члана 360 ЗОО-а, којом је прописано да застарјелост престaje право да се захтијева испуњење обавезе, Уставни суд запажа да је одлука о приговору застарјелости у конкретном случају уско везана за основаност тужбеног захтјева апеланата. Стога, у случају када су апеланти у одговору на тужбу истакли приговор застарјелости који су јасно образложили позивањем на одредбу члана 372 ЗОО-а, према оцјени Уставног суда, доношење одлуке о таквом приговору у конкретном случају, с обзиром на начин на који је била регулисана доспјелост ануитета у уговору, није могло зависити од примјене одредаба процесног права којима се прописује извођење доказа јер на примјену материјалног права судови пазе по службеној дужности. Према томе, код чињенице да из стања у спису, односно из доказа које је извео тужилац произлази да су ануитети чија се исплата тражи према одредби члана 6 уговора доспијевали мјесечно, да уговор није био раскинут, а да је отказан тек 26. августа 2009. године, Уставни суд, имајући у виду садржај одредаба чл. 372 и 373 ЗОО-а, чија примјена произлази и из става судске праске, сматра да је Врховни суд, потврђујући првостепену пресуду којом је утврђено да је у околностима конкретног случаја потраживање доспјело на наплату истеком уговореног рока кредита од којег у складу са чланом 371 ЗОО-а треба рачунати застарјелост,

произвољно примијенио материјално право, на чију је правилну примјену био дужан да pazi по службеној дужности у складу са чланом 241 ЗПП.

38. У складу с наведеним, Уставни суд налази да је повријеђено право апеланата на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Због тога, Уставни суд сматра да је потребно укинути пресуду Врховног суда и предмет вратити том суду на поновно суђење.

39. С обзиром на наведени закључак, Уставни суд се неће упуштати у разматрање осталих навода апеланата којима су указивали на повреду права на правично суђење.

#### **Право на имовину**

40. Будући да је Уставни суд у претходним тачкама ове одлуке већ утврдио да је оспореном пресудом повријеђено право апеланата на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно посебно разматрати наводе апеланата о кршењу права на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

#### **Забрана злоупотребе права**

41. У односу на члан 17 Европске конвенције, Уставни суд подсјећа да је чланом 17 Европске конвенције прописано: "Ништа у овој конвенцији не може се тумачити тако да подразумева право било које државе, групе или лица да се упусте у било коју дјелатност или изврше неки чин усмјерен на поништавање било ког од наведених права и слобода, или на њихово ограничавање у мјери већој од оне која је предвиђена Конвенцијом." Из наведеног произлази да ова одредба Европске конвенције не оснива посебно индивидуално право него предвиђа правило тумачења чији је циљ заштита идеје, као и циља саме Европске конвенције (види Уставни суд, Одлука број У 62/01 од 5. априла 2002. године, став 14 и Одлука о допуности и меритуму број АП 90/06 од 6. јула 2007. године, став 38, доступне на интернет страници Уставног суда [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)). Стога, произлази да ти наводи апеланата не могу бити разматрани у вези с оспореном одлуком.

#### **VIII. Закључак**

42. Уставни суд закључује да је оспореном пресудом повријеђено право апеланата на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када је упркос чињеници да су ануитети чија се исплата тражи према одредбама уговора доспијевали мјесечно, а да уговор није био раскинут, те да је отказан тек 26. августа 2009. године, Врховни суд произвољно примијенио материјално право потврђујући првостепену пресуду којом је утврђено да је у околностима конкретног случаја потраживање доспјело на наплату истеком уговореног рока кредита од којег у складу са чланом 371 ЗОО-а треба рачунати застарјелост.

43. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

44. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник  
Уставног суда Босне и Херцеговине  
**Златко М. Кнежевић**, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj AP 452/17, rješavajući apelaciju J. G. i dr., na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka (b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 10. aprila 2019. godine donio je

## **ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU**

Usvaja se apelacija J. G., M. G. i I. G.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 58 0 P 059157 14 Rev od 14. oktobra 2016. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem ovrhe ove odluke.

Odluku objavit u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

## **OBRAZLOŽENJE**

### **I. Uvod**

1. J. G., M. G. i I. G. (u daljnjem tekstu: prvoapelant, drugoapelant i trećeapelantica ili apelanti) iz Posušja, koje zastupa Jerko Gavran, advokat iz Posušja, podnijeli su 4. februara 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 58 0 P 059157 14 Rev od 14. oktobra 2016. godine. Podneskom od 28. marta 2017. godine apelanti su dopunili apelaciju.

### **II. Postupak pred Ustavnim sudom**

2. Na osnovu člana 23. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Općinskog suda u Mostaru (u daljnjem tekstu: Općinski sud) i tužioca UniCredit banke d.d., pravnog sljednika Zagrebačke banke d.d. Mostar (u daljnjem tekstu: tužilac), zatraženo je 7. decembra 2018. godine da u roku od 15 dana od prijema dopisa dostave odgovor na apelaciju.

3. Vrhovni i Općinski sud dostavili su odgovore na apelaciju 13. i 26. decembra 2018. godine. Tužilac nije dostavio odgovor na apelaciju.

### **III. Činjenično stanje**

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sažeti na sljedeći način.

5. Presudom Općinskog suda broj 58 0 P 059157 09 P od 18. februara 2013. godine apelanti su obavezani da tužiocu

solidarno isplate određeni novčani iznos sa zakonskim zateznim kamatama i troškovima postupka detaljnije navedenim u izreci presude. Istom presudom odbijen je tužiočev tužbeni zahtjev u dijelu potraživanja zateznih kamata u iznosu detaljnije navedenom u izreci presude.

6. Općinski sud je u obrazloženju istakao da je tužilac protiv apelanata podnio tužbu radi isplate duga po osnovu zaključenog ugovora o kreditu, a da su apelanti u odgovoru na tužbu osporili osnov tužbenog zahtjeva zbog istaknutog prigovora zastare potraživanja u skladu sa članom 372. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) navodeći da je posljednja uplata po kreditu izvršena 3. novembra 2004. godine, a da je tužba podnesena 28. decembra 2009. godine, pa je protekao opći zastarni rok od pet godina. U vezi s tim, Općinski sud je istakao da nije sporno da je Ugovor o gotovinskom nenamjenskom kreditu od 5. februara 2002. godine (u daljnjem tekstu: ugovor) zaključen između tužiočevog prednika i prvoapelanta kao njegovog korisnika, a da su se drugoapelant i trećeapelantica na vraćanje iznosa kredita obavezali u svojstvu jamaca. Općinski sud je zatim naveo da se, u skladu sa čl. 2, 5. i 6. ugovora, prvoapelant obavezao vratiti ukupan iznos zaduženja iz člana 1. ugovora obročno u roku od pet godina (60 mjeseci), odnosno u određenim mjesečnim iznosima prema anuitetnom planu računajući od 1. marta 2002. godine, uz promjenjivu kamatnu stopu. Stranke su u članu 11. ugovora izričito ugovorile tužiočevo pravo na raskid ugovora i naplatu cjelokupnog duga s pripadajućom kamatom i troškovima ako se korisnik kredita ne pridržava bilo koje odredbe ugovora, te da tužilac može otkazati cijeli kredit i učiniti ga dospjelim ako visina dospjelog a nenaplaćenog dugovanja iznosi dvije mjesečne rate.

7. Odlučujući o prigovoru zastare potraživanja, Općinski sud je naveo da apelanti nisu isticali da su ispunili svoje obaveze prema ugovoru, već da je zadnja uplata po kreditu izvršena 3. novembra 2004. godine. Nesporno je da je prema izvodu iz tužiočeve poslovne evidencije njegova tražbina dospjela na naplatu 13. novembra 2009. godine, i to na ime glavnice, redovne kamate, zatezne kamate i troškova. Tužilac je otkaznim pismom od 26. augusta 2009. godine obavijestio apelante da je danom dostavljanja otkaza dospjela tražbina, te ih je pozvao da u roku 15 dana podmire dugovanje u cijelosti. Također, tužilac je u skladu sa članom 1067. ZOO-a mogao otkazati ugovor prije isteka ugovorenog roka zbog razloga predviđenih zakonom, pa, između ostalog, zbog neisplate dvije ugovorene rate uzastopno. Međutim, kod činjenice da je ugovor zaključen 5. februara 2002. godine na rok od 60 mjeseci, odnosno pet godina, da je prema članu 6. ugovora prva rata dospjela 1. marta 2002. godine i da je preostale rate prvoapelant bio dužan platiti svakog prvog u mjesecu, to je ugovoreni rok kredita istekao 1. marta 2007. godine, kada je i cijeli neisplaćeni dug dospio na naplatu. Istekom tog roka ugovor se smatra konzumiranim u cijelosti i prema članu 1067. ZOO-a nije bilo moguće otkazati ugovor. U vezi s tim, Općinski sud je naveo da iz odredbe člana 371. ZOO-a proizlazi da obaveza prvoapelanta kao glavnog dužnika zastarijeva u općem zastarnom roku od pet godina, te da u skladu sa odredbom člana 8. ugovora drugoapelant i trećeapelantica za dospjelu obavezu glavnog dužnika odgovaraju solidarno sa prvoapelantom, pa se u odnosu na njih kao solidarne jamce u smislu odredbe člana 371. ZOO-a u vezi sa članom 1019. stav 2. ZOO-a, također, primjenjuje opći zastarni rok. Prema tome, kako je cjelokupan dug dospio na naplatu 1. marta 2007. godine i da je tužba podnesena 28. decembra 2009. godine, dakle unutar općeg zastarnog roka od pet godina, Općinski sud je naveo da nije prihvatio kao osnovan istaknuti prigovor zastare potraživanja, pa kod nesporne činjenice da apelanti nisu po osnovu ugovora

isplatili utuženo dugovanje, obavezani su na plaćanje ukupnog preostalog iznosa sa zakonskim zateznim kamatama i troškovima postupka.

8. Presudom Kantonalnog suda broj 58 0 P 059157 13 Gž od 10. decembra 2013. godine uvažena je žalba apelanata i prvostepena presuda preinačena na način da je tužiocu u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev.

9. Odlučujući o navodima apelanata kojim su ukazivali na zastaru potraživanja, Kantonalni sud je naveo da prema odredbama člana 6. ugovora korisnik kredita otplaćuje kredit zajedno sa obračunatom kamatom u 60 jednakih mjesečnih anuiteta koji dospijevaju na naplatu svakog prvog u mjesecu počevši od 1. marta 2002. godine. U vezi s tim, Kantonalni sud je naveo da iz citirane odredbe ugovora o kreditu jasno proizlazi da se u konkretnom slučaju prigovor zastare trebao raspraviti prema odredbama člana 372. stav 2. u vezi sa članom 373. stav 1. ZOO-a, a ne prema odredbama člana 371. ZOO-a kao prema općem zastarnom roku od pet godina od dospelosti cjelokupnog duga na naplatu, odnosno od 1. marta 2007. godine, kako je to pogrešno zaključio prvostepeni sud utvrđujući da tužiočevo cjelokupno utuženo potraživanje nije zastarjelo. Takav zaključak prvostepeni sud zasniva na pogrešnoj primjeni materijalnog prava, što je rezultiralo pogrešno utvrđenim činjeničnim stanjem pri ocjeni izvedenih dokaza koje je predložio tužilac, odnosno ugovora i neuzimanja u obzir priloženog materijalnog dokaza apelanata uz odgovor na tužbu, odnosno kopije, po njima, posljednje uplate anuiteta od 3. novembra 2004. godine, a na kome apelanti u bitnom i zasnivaju svoj istaknuti prigovor zastare.

10. Kantonalni sud je naveo da iz stanja spisa proizlazi da Općinski sud uslijed nedolaska uredno obaviještenih apelanata kao tuženih na pripremno ročište nije odredio izvođenje dokaza uvidom u navedeni materijalni dokaz apelanata priložen uz odgovor na tužbu, pa taj dokaz nije ni cijenio. Međutim, Kantonalni sud je istakao da smatra da i u slučaju nedolaska tuženog na pripremno ročište odluku koji će dokazi biti izvedeni na glavnoj raspravi treba donijeti na osnovu dokaza koje je tužilac prezentirao na pripremnom ročištu i dokaza koje je tuženi dostavio uz odgovor na tužbu. Prema tome, prvostepeni sud je pogrešno postupio kada dokaz apelanata o zadnjoj uplati anuiteta predmetnog kredita nije uvrstio u dokaze za izvođenje na glavnoj raspravi. Kantonalni sud je dalje naveo da je taj dokaz kao materijalni dokaz sud i cijenio, a da je njegovom ocjenom nesumnjivo utvrđeno da je prvoapelant 3. novembra 2004. godine tužiocu uplatio ratu kredita. Prvoapelantova navedena uplata prihvaćena je kao zadnja uplata po kreditu poslije koje apelanti nisu vršili uplate tužiocu. Na osnovu tog dokaza kao relevantna je utvrđena činjenica da je najstarije neispunjeno potraživanje poslije kojeg apelanti nisu vršili davanja dospjelo na naplatu 1. decembra 2004. godine. Prema tome, imajući u vidu da je tužba podnesena 28. decembra 2009. godine, odnosno protekom roka od pet godina i 28 dana, Kantonalni sud je naveo da je u smislu odredbe člana 373. stav 1. ZOO-a zastarjelo samo pravo iz kojeg proistječu tužiočeva utužena potraživanja, a kada zastari pravo iz kojeg proistječu povremena potraživanja, povjerilac gubi pravo ne samo zahtijevati buduća povremena davanja nego i povremena davanja koja su dospjela prije zastarjelosti u skladu sa članom 373. stav 2. ZOO-a, zbog čega je tužiočev tužbeni zahtjev u cijelosti neosnovan zbog zastare potraživanja.

11. Također, Kantonalni sud je naveo da su osnovani navodi apelanata da je tužilac da bi dokazao visinu nezastarjelih potraživanja bio dužan provesti finansijsko vještačenje na okolnost utvrđenja zadnje uplate anuiteta kredita. Ovo zbog toga što su apelanti u pismenom odgovoru na tužbu istakli obrazloženi prigovor zastare predmetnih potraživanja, prilažući

o tome kao dokaz kopiju posljednje uplate, da se tužilac u toku postupka uopće nije izjašnjavao na činjenične navode odgovora na tužbu apelanata i priloženi dokaz o zadnjoj uplati (pa se oni imaju smatrati spornim), te da se iz tužiočeve priložene dokumentacije (izvoda iz tužiočeve poslovne knjige od 13. novembra 2009. godine) ne može ustanoviti dospelost svakog neplaćenog anuiteta, kao ni zadnja uplata anuiteta predmetnog kredita, to je teret dokaza o visini nezastarjelih potraživanja i prvoapelantove zadnje uplate anuiteta kredita bio na tužiocu. S obzirom na to da je te činjenice tužilac mogao dokazivati provođenjem finansijskog vještačenja, a on taj dokaz nije predložio, to je i prema odredbama člana 126. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) njegov tužbeni zahtjev trebao biti odbijen kao neosnovan.

12. Presudom Vrhovnog suda broj 58 0 P 059157 14 Rev od 14. oktobra 2016. godine tužiočeva revizija je usvojena i drugostepena presuda preinačena na način da je žalba apelanata odbijena i potvrđena prvostepena presuda. Istom presudom apelanti su obavezani da tužiocu naknade troškove revizionog postupka.

13. Vrhovni sud je istakao da je osnovan prigovor revidenta da je drugostepeni sud učinio povredu odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 229, člana 7. i člana 94. ZPP. Naime, Vrhovni sud je naveo da prema članu 229. stav 1. tačka 2. ZPP drugostepeni sud može preinačiti prvostepenu odluku samo ako je prvostepeni sud pogrešno ocijenio isprave ili posredno izvedene dokaze, a odluka prvostepenog suda bila je isključivo zasnovana na tim dokazima. Zaključak o zastarjelosti samog prava drugostepeni sud je zasnovao na sadržaju kopije naloga za uplatu od 3. novembra 2004. godine, koju su apelanti predložili kao dokaz u odgovoru na tužbu, ali koju prvostepeni sud u rješenju o održavanju ročištu za glavnu raspravu nije uvrstio u dokazni materijal za glavnu raspravu, s obzirom na to da apelanti nisu pristupili na pripremno ročište od 8. novembra 2012. godine. Vrhovni sud je dalje istakao da je drugostepeni sud takvo postupanje prvostepenog suda osnovano ocijenio suprotnim odredbama člana 84. u vezi sa članom 94. ZPP, budući da je sud dužan u dokazni materijal uvrstiti i dokazne prijedloge koje je tuženi naveo u odgovoru na tužbu, bez obzira na to što nije bio prisutan na pripremnom ročištu. Međutim, ta povreda odredaba parničnog postupka u okviru prvostepenog suda nije bila od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne odluke budući da apelanti nisu pristupili ni na ročište za glavnu raspravu, tako da sporni dokaz svakako ne bi bio ni izveden jer bi u tom dijelu prvostepeni sud bio dužan opozvati svoje rješenje o dokazima apelanata koji će biti izvedeni na glavnoj raspravi. Ovo zbog toga što prema konceptu važećeg ZPP dokaze na glavnoj raspravi izvode stranke a ne sud (član 7. ZPP), pa ni drugostepeni sud nije mogao sporni dokaz uvrstiti u dokazni materijal i njegovom ocjenom utvrditi drugačije činjenično stanje na osnovu kojeg je preinačio prvostepenu presudu. Stoga, imajući u vidu da je drugostepeni sud na sjednici vijeća vršio ocjenu dokaza koji je izveden pred prvostepenim sudom, a zatim dao druge pravne razloge o neosnovanosti tužbenog zahtjeva, to je ostvarena povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP na koju tužilac u reviziji osnovano ukazuje.

#### **IV. Apelacija**

##### **a) Navodi iz apelacije**

14. Apelanti smatraju da im je osporenim odlukom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku

konvenciju i zabrana zloupotrebe prava iz člana 17. Evropske konvencije. U tom kontekstu apelanti tvrde da je postupanjem Vrhovnog suda došlo do proizvoljne primjene procesnog i materijalnog prava.

15. U vezi s primjenom procesnog prava, apelanti smatraju da Vrhovni sud nije pravilno protumačio odredbe čl. 7, 81. stav 1. i člana 94. stav 1. tačka 3. ZPP, prema kojima je jedino sud ovlašten izvoditi dokaze koje su stranke predložile najkasnije na pripremnom ročištu i koji su rješenjem na pripremnom ročištu usvojeni a koji će se izvesti na glavnoj raspravi. Apelanti smatraju da je sud dužan svaki dokaz predložen od bilo koje stranke koji je usvojen na pripremnom ročištu izvesti na glavnoj raspravi jer je zakonski termin "izvode se dokazi", a sama činjenica da je stranka predložila dokaze najkasnije do zaključenja pripremnog ročišta dovoljna je da sud takve dokaze prihvati i da će se oni izvesti na glavnoj raspravi. Također, apelanti smatraju da i u slučaju da su pravilni navodi Vrhovnog suda, prvostepeni sud je u tom slučaju bio dužan u pozivu za glavnu raspravu upozoriti apelante na posljedice koje bi mogle nastupiti u slučaju da ne dođu na glavnu raspravu, tj. da će se svi dokazi koje su tuženi predložili na pripremnom ročištu opozvati i da neće biti izvedeni u sudu ukoliko se ne pojave na glavnoj raspravi, što nije učinjeno. U tom pogledu apelanti su ukazali da u toku trajanja prvostepenog postupka nisu imali punomoćnika i da nisu mogli niti morali znati za štetne posljedice ako ne pristupe na ročište za glavnu raspravu.

16. U vezi s primjenom materijalnog prava, apelanti tvrde da je odluka drugostepenog suda u potpunosti zakonita jer su apelanti u odgovoru na tužbu činjenično i pravno obrazložili prigovor zastare potraživanja, na što se tužilac u toku postupka nije ni osvrnuo, niti je proveo finansijsko vještačenje kako bi osporio tu činjenicu, a to je morao učiniti s obzirom na teret dokazivanja u smislu člana 7. ZPP. Apelanti ističu da je nedopustivo da tužilac dokazuje visinu kredita samo ugovorom o kreditu i izvodom iz poslovnih knjiga od 13. novembra 2009. godine, a da postoji čitav niz finansijskih dokumenata kojim se dokazuje visina, odnosno svaka anuitetna uplata. U vezi s tim, smatraju da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio odredbu člana 249. stav 1. ZPP jer je samo usvojio reviziju zbog neizvođenja dokaza na glavnoj raspravi, a drugi razlog zbog kojeg je žalba tuženih usvojena i prvostepena presuda preinačena (neprovođenje vještačenja u skladu sa teretom dokazivanja) nije spomenuo, a u najmanju ruku je morao vratiti predmet na ponovno postupanje jer je prigovor zastare materijalnopravni prigovor koji spada u domen primjene materijalnog prava, na što sud pazi po službenoj dužnosti. Također, apelanti ističu da je Vrhovni sud u Presudi broj Pž-173/00 od 4. augusta 2000. godine (Bilten Vrhovnog suda broj 2/00-36) već zauzeo stav oko računanja zastare anuitetnog plaćanja prema čl. 372. i 373. ZOO-a, a ni tužilac nije sporio da se radilo o anuitetnom plaćanju. Naposljetku, apelanti tvrde da tužilac u toku postupka ničim nije dokazao da su drugoapelant i trećeapelantica potpisali izjave o jamstvu, pa smatraju da je ugovor u odnosu na jamce ništav pravni posao.

#### b) Odgovor na apelaciju

17. Vrhovni sud je naveo da ostaje pri razlozima datim u osporenoj presudi i predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana.

18. Općinski sud je istakao da u postupku pred tim sudom nisu povrijeđena prava apelantata na koja ukazuju u apelaciji, te smatra da je Vrhovni sud potvrđujući prvostepenu presudu dao jasno obrazloženje i da je pravilno primijenio materijalno pravo.

#### V. Relevantni propisi

**19. Zakon o obligacionim odnosima Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93, 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11).

Za potrebe ove odluke koristi se tekst zakona kako je objavljivao u službenim glasilima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

##### Opšte pravilo

###### Član 360.

(1) Zastarelošću prestaje pravo zahtevati ispunjenje obaveze.

(2) Zastarelost nastupa kad protekne zakonom određeno vreme u kome je poverilac morao zahtevati ispunjenje obaveze.

(3) Sud se ne može obzirirati na zastarelost ako se dužnik nije na nju pozvao.

##### Opšti rok zastarelosti

###### Član 371.

Potraživanja zastarevaju za pet godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarelosti.

##### Povremena potraživanja

###### Član 372.

(1) Potraživanja povremenih davanja koja dospevaju godišnje ili u kraćim određenim razmacima vremena (povremena potraživanja), pa bilo da se radi o sporednim povremenim potraživanjima, kao što je potraživanje kamata, bilo da se radi o takvim povremenim potraživanjima u kojima se iscrpljuje samo pravo, kao što je potraživanje izdržavanja, zastarevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja.

(2) Isto važi za anuitete kojima se u jednakim unapred određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate, ali ne važi za otplate u obrocima i druga delimična ispunjenja.

##### Zastarelost samog prava

###### Član 373.

(1) Samo pravo iz koga proističu povremena potraživanja zastareva za pet godina, računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja posle koga dužnik nije vršio davanja.

(2) Kad zastari pravo iz koga proističu povremena potraživanja, poverilac gubi pravo ne samo da zahteva buduća povremena davanja, nego i povremena davanja koja su dospela pre ove zastarelosti.

(3) Ne može zastariti pravo na izdržavanje određeno zakonom.

**20. Zakon o parničnom postupku** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15).

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 53/03, 73/05 i 19/06) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka a koji u relevantnom dijelu glasi:

##### Član 7.

(1) Stranke su dužne iznijeti sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i izvoditi dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

##### Član 71.

(2) Ako tuženi osporava tužbeni zahtjev, odgovor na tužbu mora sadržavati i razloge iz kojih se tužbeni zahtjev osporava, činjenice na kojima tuženi zasniva svoje navode i dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

**Član 84.**

(2) Ako na pripremno ročište ne dođe uredno obaviješten tuženi, ročište će se održati bez njegovog prisustva.

**Član 94.**

- (1) Na pripremnom ročištu sud će rješenjem odrediti:  
3) dokaze koji će se izvesti na glavnoj raspravi;

**Član 96.**

(1) Sud će na ročište za glavnu raspravu pozvati stranke koje nisu bile prisutne na pripremnom ročištu, kao i svjedoke i vještake koje je na pripremnom ročištu odlučio pozvati.

(2) U pozivu za glavnu raspravu, sud će obavijestiti pozvane o posljedicama izostanka sa ročišta.

(3) Stranci koja nije bila prisutna na pripremnom ročištu uz poziv za glavnu raspravu dostavlja se ovjeren prepis rješenja iz stava 1. člana 94. ovog zakona.

**Član 97.**

(4) Ako na ročište za glavnu raspravu bez opravdanog razloga ne dođe tuženi, a bio je uredno pozvan, rasprava će se održati bez njegovog prisustva.

**Član 101.**

Postupak na glavnoj raspravi odvija se usmeno, a dokazi se izvode neposredno pred sudom, ukoliko nije drugačije predviđeno ovim zakonom.

**Član 102.**

(1) Svaka stranka treba u svojim izlaganjima iznijeti sve činjenice potrebne za obrazloženje svojih prijedloga, ponuditi dokaze potrebne za utvrđivanje svojih navoda, te se izjasniti o navodima i ponuđenim dokazima protivne stranke.

(2) Stranke mogu tokom glavne rasprave iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako učine vjerovnim da ih bez svoje krivice nisu bili u mogućnosti iznijeti odnosno predložiti na pripremnom ročištu.

**Član 209.**

(1) Povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u toku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

**Član 229.**

Drugostepeni sud će, u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave, presudom preinačiti prvostepenu presudu, ako utvrdi da postoji jedan od slijedećih razloga iznesenih u žalbi:

2) ako je u sjednici vijeća drugačijom ocjenom isprava i posredno izvedenih dokaza već izvedenih pred prvostepenim sudom utvrdio drugačije činjenično stanje nego što je ono u prvostepenoj presudi;

3) ako je nakon održane rasprave, na osnovu novih dokaza ili ponovnog izvođenja već izvedenih dokaza, utvrdio drugačije činjenično stanje nego što je ono u prvostepenoj presudi;

**Član 241.**

(1) Revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom, u granicama razloga navedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava.

(2) U povodu revizije iz člana 237. stav 3. ovog zakona, revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u dijelu u kojem se pobija revizijom i samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni zbog kojeg je podnesena i koje je u njoj određeno naznačeno kao takvo, uz pozivanje na propise i druge izvore prava koji se na to pitanje odnose.

**Član 249.**

(1) Ako utvrdi da postoji povreda odredaba parničnog postupka zbog koje se revizija može izjaviti, osim povreda određenih u st. 2. i 3. ovog člana, revizijski sud će, s obzirom na prirodu povrede, presudom preinačiti presudu drugostepenog suda ili rješenjem ukinuti u cijelosti ili djelimično presudu drugostepenog i prvostepenog suda ili samo presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom sudiji prvostepenog suda, odnosno istom ili drugom vijeću drugostepenog suda, odnosno drugom nadležnom sudu.

**Član 250.**

(1) Ako revizijski sud utvrdi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno, presudom će usvojiti reviziju i preinačiti pobijanu presudu.

(2) Ako revizijski sud ustanovi da je zbog pogrešne primjene materijalnog prava ili zbog povrede pravila postupka činjenično stanje nepotpuno utvrđeno i da zbog toga nema uvjeta za preinak pobijane presude, rješenjem će usvojiti reviziju, ukinuti u cijelosti ili djelimično presudu drugostepenog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom vijeću drugostepenog suda.

**VI. Dopustivost**

21. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

23. U konkretnom slučaju apelanti apelacijom osporavaju Presudu Vrhovnog suda broj 58 0 P 059157 14 Rev od 14. oktobra 2016. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova. Imajući u vidu da je osporena presuda Vrhovnog suda apelantima dostavljena 28. decembra 2016. godine, a da je apelacija podnesena 4. februara 2017. godine, proizlazi da je apelacija podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

24. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

**VII. Meritum**

25. Apelanti smatraju da je osporenim odlukom prekršeno njihovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i zabrana zloupotrebe prava iz člana 17. Evropske konvencije.

**Pravo na pravično suđenje**

26. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

*Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:*

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

27. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

28. Ustavni sud podsjeća da se, prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjuje na postupke čiji je ishod odlučujući za utvrđivanje građanskih prava i obaveza. Pored toga, uvjet za primjenjivost člana 6. stav 1. Evropske konvencije je da u konkretnom postupku postoji spor oko utvrđivanja građanskih prava i obaveza. U konkretnom slučaju, predmetni parnični postupak se vodio radi isplate duga, dakle predmet je građanskopravne prirode, te stoga proizlazi da je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv na konkretan slučaj. Prema tome, Ustavni sud će ispitati da li je postupak pred sudom bio pravičan onako kako to zahtijeva član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije.

29. Navodi apelanata o povredi prava na pravično suđenje zasnivaju se na tvrdnjama da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio procesno i materijalno pravo.

30. Razmatrajući navode apelanata o proizvoljnoj primjeni procesnog prava, Ustavni sud prvenstveno zapaža da je Vrhovni sud utvrdio da je drugostepeni sud pogrešno primijenio procesno pravo jer je na sjednici vijeća vršio ocjenu dokaza (nalog za uplatu od 3. novembra 2004. godine) koji nije ni izveden pred prvostepenim sudom, a zatim dao druge pravne razloge o neosnovanosti tužbenog zahtjeva, čime je učinjena povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP. Dovodeći u vezu razloge koje je Vrhovni sud dao u tom pogledu (kako je prikazano u tački 13. ove odluke) sa sadržajem odredbi člana 209. u vezi sa članom 229. tačke 2) i 3) ZPP, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud dao jasno i argumentirano obrazloženje u pogledu nemogućnosti zasnivanja drugostepene presude kojom se preinačava prvostepena presuda na dokazu koji nije izveden u toku glavne rasprave pred prvostepenim sudom, a u tom obrazloženju Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost. Naime, Ustavni sud zapaža da u skladu sa članom 229. tačke 2) i 3) ZPP drugostepeni sud na sjednici vijeća nije ovlašten preinačiti prvostepenu presudu ako je na osnovu dokaza koji nisu provedeni pred prvostepenim sudom ustanovio drugačije činjenično stanje od onog koje je utvrđeno u prvostepenoj presudi, već to može učiniti samo na osnovu održane rasprave, koja u konkretnom slučaju nije održana. Također, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u zaključku Vrhovnog suda koji je utvrdio da povreda odredaba parničnog postupka od prvostepenog suda koji je propustio u dokazni materijal uvrstiti i dokazne prijedloge koje su apelanti dostavili u odgovoru na tužbu nije bila od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne odluke, budući da apelanti nisu pristupili ni na ročište za glavnu raspravu, tako da sporni dokaz svakako ne bi bio ni izveden jer bi u tom dijelu prvostepeni sud bio dužan opozvati svoje rješenje o dokazima apelanata koji će biti izvedeni na glavnoj raspravi. U vezi s tim, Ustavni sud, suprotno tvrdnjama apelanata, zapaža da iz odredaba ZPP ne proizlazi da sud samostalno izvodi dokaze koje su parnične stranke predložile u tužbi i odgovoru na tužbu, odnosno da je sud u pozivu na ročište za glavnu raspravu bio dužan upozoriti stranku o posljedicama nedolaska u pogledu provođenja dokaza, zbog čega nema ničega što govori u prilog osnovanosti takvih navoda, odnosno proizvoljnosti u zaključku Vrhovnog suda u tom pogledu. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su

neosnovani navodi apelanata da im je zbog proizvoljnosti u primjeni procesnog prava u osporenoj odluci povrijeđeno pravo na pravično suđenje.

31. U pogledu navoda apelanata kojima ukazuju na proizvoljnost u primjeni materijalnog prava, Ustavni sud prvenstveno ukazuje da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, uopćeno, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati da li je, eventualno, došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminaciona. Dakle, u okviru apelacione nadležnosti Ustavni sud se bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Evropske konvencije u postupku pred redovnim sudovima.

32. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise, kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda kako u postupku utvrđivanja činjenica tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelanti problematiziraju, ispitati da li je u toku parničnog postupka došlo do proizvoljnog postupanja redovnih sudova.

33. Ustavni sud prvenstveno zapaža da o zastarjelosti potraživanja redovni sudovi ne paze po službenoj dužnosti, ali kada je prigovor zastarjelosti istaknut u toku postupka takav prigovor po svojoj prirodi predstavlja prigovor materijalnopravne prirode. Također, sudovi u parničnom postupku po službenoj dužnosti paze na pravilnu primjenu materijalnog prava. U tom kontekstu, Ustavni sud primjećuje da zastara određenog potraživanja počinje teći prvog dana nakon što je povjerilac imao pravo zahtijevati ispunjenje obaveze ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano, pri čemu nastupanjem zastare prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obaveze. Prema tome, redovni sudovi se jasno moraju odrediti na osnovu kojih odredbi se računa zastarjelost, te u skladu s tim odredbama utvrditi dan kada počinje zastara i posljednji dan kada se zastara završava.

34. U konkretnom slučaju, apelanti su u odgovoru na apelaciju osporavajući osnovanost tužbenog zahtjeva istakli prigovor zastarjelosti potraživanja pozivajući se na odredbe člana 372. ZOO-a jasno navodeći kada su izvršili posljednju uplatu rate kredita. Tužilac tu činjenicu nije osporavao niti je provodio dokaze kojima bi dokazivao suprotno. U vezi s tim prigovorom, Općinski sud je zaključio da je cijeli neisplaćeni dug dospio nakon proteka ugovorenog roka kredita, odnosno 1. marta 2007. godine, pa je primjenjujući odredbu člana 371. ZOO-a kojom je propisan opći zastarni rok od pet godina zaključio da podnošenjem tužbe 28. decembra 2009. godine nije protekao rok zastare potraživanja. S druge strane,

Kantonalni sud je polazeći od odredbe člana 6. ugovora naveo da iz te odredbe jasno proizlazi da se u konkretnom slučaju prigovor zastare trebao raspraviti prema odredbama člana 372. stav 2. u vezi sa članom 373. stav 1. ZOO-a, a ne prema odredbama člana 371. ZOO-a, pa je imajući u vidu da je prvoapelantova uplata od 3. novembra 2004. godine prihvaćena kao zadnja uplata po kreditu, a da je tužba podnesena 28. decembra 2009. godine, utvrdio da je osnovan prigovor zastare potraživanja. Pored toga, Kantonalni sud je ukazao da je tužilac da bi dokazao visinu nezastarjelih potraživanja bio dužan kao dokaz provesti finansijsko vještačenje na okolnost utvrđenja zadnje uplate anuiteta kredita od apelanata pa nije dokazao visinu nezastarjelih. Međutim, iako se nije posebno bavio pitanjem zastarjelosti i osnovanosti tužbenog zahtjeva, Vrhovni sud je potvrđujući prvostepenu presudu prihvatio obrazloženje prvostepenog suda u tom pogledu.

35. Ustavni sud zapaža da iz odredbe člana 372. ZOO-a proizlazi da potraživanja anuiteta kojima se u jednakim unaprijed određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate zastarijevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja, a da u skladu sa članom 373. stav 1. ZOO-a samo pravo iz kojeg proistječu povremena potraživanja zastarijeva za pet godina, računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja poslije kojeg dužnik nije vršio davanja. Članom 371. ZOO-a propisan je opći rok zastarjelosti potraživanja, prema kojem potraživanja zastarijevaju za pet godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti.

36. Također, kada je u pitanju zastarjelost potraživanja iz ugovora o kreditu, Ustavni sud podsjeća da je u Odluci broj AP 1037/16 od 20. aprila 2016. godine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP 1037/16 od 20. aprila 2016. godine, dostupna na [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)) odbačena kao očigledno (*prima facie*) neosnovana apelacija (korisnika kredita) protiv presude Vrhovnog suda u kojoj je navedeno da se, kada su u pitanju ugovori o kreditu, zastarijevanje potraživanja anuiteta računa prema odredbama člana 372. stav 2. ZOO-a, a da samo pravo iz kojeg proistječu povremena potraživanja zastarijeva prema članu 373. stav 1. ZOO-a. Također, Odlukom Ustavnog suda broj AP 597/17 od 15. juna 2017. godine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP 597/17 od 15. juna 2017. godine, tačka 8, dostupna na [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)) odbačena je kao očigledno neosnovana apelacija (davaoca kredita – banke) protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu u kojoj je utvrđeno da je prilikom odlučivanja o prigovoru zastare potraživanja prvostepeni sud pogrešno primijenio odredbu člana 371. ZOO-a umjesto odredbe člana 372. stav 2. ZOO-a jer banka nije jednostranom izjavom volje raskinula ugovor o kreditu, što je imala mogućnost, niti je ugovoreno da neplaćanjem dva anuiteta uzastopno dolazi do raskida ugovora da bi cijeli dug u tom trenutku dospio na naplatu. Naposljetku, Ustavni sud zapaža i da iz sadržaja sažetka Odluke Vrhovnog suda broj Pž-173/00 od 4. augusta 2000. godine (Bilten Vrhovnog suda broj 2/00-36), na koju su se apelanti pozvali u apelaciji, proizlazi da se na zastarjelost anuiteta kojima se u jednakim unaprijed određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate primjenjuju odredbe člana 372. ZOO-a, a da se na zastaru samog prava primjenjuje odredba člana 373. ZOO-a.

37. Vraćajući se na konkretan predmet, Ustavni sud ponavlja da je Vrhovni sud potvrđujući prvostepenu presudu potvrdio i zaključak prvostepenog suda da se na zastarjelost potraživanja u konkretnom slučaju treba primijeniti opći zastarni rok iz odredbe člana 371. ZOO-a koji se računa od isteka ugovorenog roka kredita u skladu sa članom 371. ZOO-a, s obzirom na to da je tada dospjelo na naplatu cjelokupno potraživanje. Međutim, iz činjeničnog stanja predmeta proizlazi da su anuiteti čija se isplata traži prema odredbi člana 6.

ugovora dospjivali mjesečno, te da je u članu 11. ugovora bilo predviđeno da tužilac ima pravo na raskid ugovora i naplatu cjelokupnog duga sa pripadajućom kamatom i troškovima ako se korisnik kredita ne pridržava bilo koje odredbe ugovora, te da tužilac može otkazati cijeli kredit i učiniti ga dospjelim ako visina dospjelog a nenaplaćenog dugovanja iznosi dvije mjesečne rate. Međutim, takve mogućnosti tužilac očigledno nije koristio sve do 26. augusta 2009. godine kada je otkazao ugovor. Pored toga, polazeći od odredbe člana 360. ZOO-a, kojom je propisano da zastarjelošću prestaje pravo da se zahtjeva ispunjenje obaveze, Ustavni sud zapaža da je odluka o prigovoru zastarjelosti u konkretnom slučaju usko vezana za osnovanost tužbenog zahtjeva apelanata. Stoga, u slučaju kada su apelanti u odgovoru na tužbu istakli prigovor zastarjelosti koji su jasno obrazložili pozivanjem na odredbu člana 372. ZOO-a, prema ocjeni Ustavnog suda, donošenje odluke o takvom prigovoru u konkretnom slučaju, s obzirom na način na koji je bila regulirana dospelost anuiteta u ugovoru, nije moglo zavisiti od primjene odredaba procesnog prava kojima se propisuje izvođenje dokaza jer na primjenu materijalnog prava sudovi paze po službenoj dužnosti. Prema tome, kod činjenice da iz stanja u spisu, odnosno iz dokaza koje je izveo tužilac proizlazi da su anuiteti čija se isplata traži prema odredbi člana 6. ugovora dospjivali mjesečno, da ugovor nije bio raskinut, a da je otkazan tek 26. augusta 2009. godine, Ustavni sud, imajući u vidu sadržaj odredaba čl. 372. i 373. ZOO-a, čija primjena proizlazi i iz stava sudske praske, smatra da je Vrhovni sud, potvrđujući prvostepenu presudu kojom je utvrđeno da je u okolnostima konkretnog slučaja potraživanje dospjelo na naplatu istekom ugovorenog roka kredita od kojeg u skladu sa članom 371. ZOO-a treba računati zastarjelost, proizvoljno primijenio materijalno pravo, na čiju je pravilnu primjenu bio dužan paziti po službenoj dužnosti u skladu sa članom 241. ZPP.

38. U skladu s navedenim, Ustavni sud nalazi da je povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Zbog toga, Ustavni sud smatra da je potrebno ukinuti presudu Vrhovnog suda i predmet vratiti tom sudu na ponovno suđenje.

39. S obzirom na navedeni zaključak, Ustavni sud se neće upuštati u razmatranje ostalih navoda apelanata kojima su ukazivali na povredu prava na pravično suđenje.

#### **Pravo na imovinu**

40. Budući da je Ustavni sud u prethodnim tačkama ove odluke već utvrdio da je osporenom presudom povrijeđeno pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati navode apelanata o kršenju prava na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

#### **Zabrana zloupotrebe prava**

41. U odnosu na član 17. Evropske konvencije, Ustavni sud podsjeća da je članom 17. Evropske konvencije propisano: "Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, grupe ili osoba da se upuste u bilo koju djelatnost ili izvrše neki čin usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda, ili na njihovo ograničavanje u mjeri većoj od one koja je predviđena Konvencijom." Iz navedenog proizlazi da ova odredba Evropske konvencije ne osniva posebno individualno pravo nego predviđa pravilo tumačenja čiji je cilj zaštita ideje, kao i cilja same Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka broj U 62/01 od 5. aprila 2002. godine, stav 14. i Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 90/06 od 6. jula 2007. godine,



(nakon ispunjenja uvjeta od 40 godina mirovinskog staža, 56 godina i osam mjeseci života), a sve shodno članku 178. stavak 1. točka g) Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju (u daljnjem tekstu: Zakon o MIO-u). Prema mišljenju Osnovnog suda, izvedeni dokazi ne upućuju na zaključak da je tuženi, pozivanjem na članak 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a, kao osnovu donošenja osporenog rješenja zloupotrijebio odredbe ZOR-a koje je dužan primjenjivati. Dalje je utvrđeno da je tuženi utemeljeno ukazao i na odredbe članka 180. stavak 1. točka 31. ZOR-a kojim je predviđena novčana kazna u iznosu od 1.000 KM do 10.000 KM za prekršaj kojim se ima kazniti poslodavac ukoliko zadrži radnika na radu nakon što je njegov ugovor prestao u smislu članka 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a. Ostali izvedeni dokazi, prema mišljenju Osnovnog suda, ukazuju da je tuženi poduzeo radnje u namjeri otklanjanja situacije nastale zbog neusuglašenosti ZOR-a i Zakona o MIO-u tako što se obraćao nadležnim zakonodavnim institucijama Republike Srpske, nadležnim da riješe neusuglašenost navedenih zakona. Cijeneći sve navedeno, Osnovni sud je zaključio da nije utemeljen apelantov tužbeni zahtjev u pogledu pravne osnove koja je navedena, niti druge pravne osnove koja bi mogla uopće biti primjenjiva. Također, prema ocjeni Osnovnog suda, nije dokazana bilo kakva diskriminacija iz članka 5. ZOR-a. Pored toga, Osnovni sud je zaključio da nije dokazana šteta koja je pretrpljena na radu ili u svezi s radom, a koju je pričinio tuženi kao poslodavac. Zbog nepostojanja pravne osnove i nedokazane visine postavljenog tužbenog zahtjeva, Osnovni sud je odlučio kao u izreci osporene presude.

9. Odlučujući o apelantovoj žalbi protiv navedene presude Osnovnog suda, Okružni sud je Presudom broj 95 0 Rs 039646 16 Rsž od 26. listopada 2016. godine apelantovu žalbu odbio kao neutemeljenu i potvrdio prvostupanjsku presudu. Istom presudom odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka na ime sastavljanja odgovora na žalbu.

10. U obrazloženju presude Okružni sud je istaknuo da se cjelokupan sadržaj žalbe može svesti na tvrdnju da je tuženi, odlučujući o apelantovom radnopravnom statusu, nezakonito postupio kada mu je raskinuo radni odnos zaključno sa 9. rujnom 2014. godine. Iz spisa predmeta, kako je dalje navedeno, proizlazi da je apelant s tuženim kao poslodavcem 12. rujna 2008. godine zaključio ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Rješenjem tuženog od 10. rujna 2014. godine apelantu je prestao radni odnos zbog toga što je navršio 40 godina mirovinskog staža u skladu sa člankom 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a. Dalje je navedeno da iz akta Fonda MIORS – Filijala Trebinje broj 250/14 od 11. veljače 2014. godine proizlazi da je apelant na dan 7. veljače 2014. godine imao ukupno 39 godina, pet mjeseci i tri dana mirovinskog staža, u koji je uračunat staž osiguranja u efektivnom trajanju od 34 godine, šest mjeseci i tri dana, te staž osiguranja s uvećanim trajanjem od četiri godine, 11 mjeseci (kao civilnoj žrtvi rata druge skupine sa 100% invaliditeta). Iz navedenog proizlazi, kako je zaključeno, da bi apelant na dan 24. srpnja 2014. godine imao navršениh 40 godina mirovinskog staža, odnosno staža osiguranja i 55 godina i četiri mjeseca života, ali da bi, shodno članku 178. stavak 1. točka g) Zakona o MIO-u, pravo na starosnu mirovinu stekao sa 40 godina mirovinskog staža i navršениh 56 godina i osam mjeseci života, i to na dan 24. studeni 2015. godine.

11. Prema ocjeni Okružnog suda, u konkretnom slučaju je evidentna očigledna kolizija važećih zakona koji su od značaja u toj pravnoj stvari. Ti zakoni su ZOR – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik RS" broj 55/07), u kojem je odredbom članka 125. stavak 1. točka 4. propisano da radni odnos prestaje kada radnik navršio 40 godina mirovinskog staža, te Zakon o MIO-u ("Službeni glasnik RS" br. 134/11 i 82/13) u kojem je odredbom članka 42. stavak 1. propisano da osiguranik koji

nema navršениh 65 godina života ima pravo na starosnu mirovinu kada navršio 60 godina života i 40 godina mirovinskog staža. U konkretnoj pravnoj stvari je značajna i odredba članka 178. stavak 1. točka g) Zakona o MIO-u prema kojoj iznimno od članka 42. stavak 1. tog Zakona osiguranik sa 40 godina mirovinskog staža ima pravo na starosnu mirovinu kada navršio, u 2015. godini, 56 godina i osam mjeseci života.

12. Okružni sud je istaknuo da iako su ostvarivanje prava na mirovinu i prestanak radnog odnosa dvije potpuno samostalne i međusobno neovisne pravne situacije regulirane različitim zakonima, svakako je neophodna njihova međusobna usklađenost. Iz prethodnih zakonskih rješenja Zakona o MIO-u ("Službeni glasnik RS" br. 106/05, 20/07, 33/08, 1/09, 71/09, 106/09 i 118/09) evidentno je da se pravo na mirovinu stjecalo sa navršениh 40 godina staža osiguranja (a staž osiguranja je mirovinski staž), bez obzira na godine života, pa je zbog toga i odredba članka 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a regulirala upravo tu situaciju, odnosno ugovor o radu bi praktično prestajao stjecanjem prava na starosnu mirovinu (a tada se to pravo ostvarivalo sa 40 godina mirovinskog staža bez obzira na godine života). Suština i cilj te odredbe je, ustvari, bio da radni odnos prestaje onog momenta kada radnik stekne pravo na starosnu mirovinu. Kasnijim Zakonom o MIO-u (koji je relevantan u konkretnom predmetu) mijenjaju se uvjeti za stjecanje prava na starosnu mirovinu, a istodobno odredbe ZOR-a koje reguliraju materiju prestanka radnog odnosa ostaju neusklađene s tim izmjenama.

13. Prema ocjeni Okružnog suda, neprihvatljivi su navodi predmetne žalbe da je tuženi prilikom donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa apelantu postupao nezakonito, te da su se stekli uvjeti za obvezivanje tuženog da apelantu naknadi štetu na ime neisplaćenih plaća i drugih prinadležnosti iz radnog odnosa. Dalje je istaknuto da je pravnu osnovu svog tužbenog zahtjeva apelant temeljio na odredbi članka 104. ZOR-a, kojom je propisano da radnik ima pravo na naknadu štete od poslodavca koju pretrpi na radu ili u svezi s radom, osim ako je šteta nastala zbog njegove krivice ili nepažnje. Odredbom članka 106. istog Zakona je propisano da se na pitanja naknade štete pričinjene na radu ili u svezi s radom koja nisu posebno uređena tim zakonom primjenjuju propisi o obligacijskim odnosima. Utvrđeno je da iz sadržaja tužbe proizlazi da potraživanje apelanta kao bivšeg radnika tuženog ima karakter potraživanja po osnovi rada, a ne po osnovi naknade štete. Sud je smatrao da nije sporno da radnik kome je nezakonito otkazan ugovor o radu ima pravo na puni iznos naknade plaće i ostalih prinadležnosti iz radnog odnosa dok za vrijeme nezakonite odluke o prestanku radnog odnosa nije radio. Također je istaknuto da sudska praksa postupa raznoliko po pitanju radi li se u takvom slučaju o naknadi štete ili o ostvarenim potraživanjima po osnovi rada. Međutim, suština je da je u svakom slučaju neophodno ostvarenje pretpostavke da je poslodavac prema radniku postupio nezakonito, te da takva radnja poslodavca ima za posljedicu (kauzalni neksus) štetu za radnika u vidu neisplaćenih plaća i ostalih primanja iz radnog odnosa. Mada se u praksi ustalilo mišljenje da se naknada plaća i drugih primanja koja radnik ostvari zbog nezakonitog otkaza ugovora o radu ne smatra naknadom štete nego ostvarenim potraživanjem po osnovi rada, u svakom slučaju, kako je zaključio Okružni sud, neophodno je da sud pravomoćno poništi odluku o otkazu ugovora o radu, odnosno da radnik dođe u položaj kao da mu svojstvo zaposlene osobe nije ni prestalo. Međutim, u konkretnom slučaju, tužba nije koncipirana na način da se prije donošenja odluke o izmirenju neostvarenih potraživanja po osnovi rada utvrdi da je rješenje tuženog o prestanku apelantovog radnog odnosa nezakonito. Također je utvrđeno da apelant nije dokazao da takvo utvrđenje

postoji ni u drugim odlukama suda, niti odlukama drugih nadležnih organa. Sve dok sud pravomoćno ne poništi odluku o otkazu ugovora o radu radniku, poslodavac, kako je zaključio sud, nema obvezu vršiti uplatu neisplaćenih plaća i ostalih obveza. Sama apelantova tvrdnja da je odluka tuženog o otkazu ugovora o radu nezakonita nema osnovu u relevantnim pravnim propisima, s obzirom na to da takvi argumenti ne dovode u pitanje zakonitost takve odluke tuženog ni po jednoj osnovi, a kako je pravilno zaključio i prvostupanjski sud. Naime, iz stanja spisa očigledno proizlazi da tuženi u konkretnom slučaju nije postupio nezakonito kada je donio rješenje o prestanku radnog odnosa apelantu, s obzirom na to da ga je na to obvezivala odredba članka 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a. Stoga je proizvoljna i kao takva neprihvatljiva apelantova tvrdnja da je navodna šteta nastala zbog krivice tuženog. Imajući u vidu navedeno, Okružni sud je zaključio da neusklađenost zakonskih propisa zbog kojih je apelant došao u situaciju da mu prestane radni odnos kod poslodavca, a istodobno ne ostvari pravo na mirovinu, ni u kojem slučaju se ne može staviti na teret tuženom, već nadležnim republičkim organima iz oblasti zakonodavstva.

14. U odnosu na apelantove tvrdnje da je u konkretnom slučaju prema njemu nastupila diskriminacija u smislu odredbe članka 5. ZOR-a, Okružni sud je odlučujući o apelantovim navodima pošao od citiranih odredbi čl. 5. i 109. ZOR-a. Također je istaknuo da je Zakonom o zabrani diskriminacije u članku 2. stavak 1. definiran pojam diskriminacije. Da bi se dokazala diskriminacija (nejednak tretman) potrebno je, prema ocjeni suda, da postoji mogućnost poredbe. To znači da je potrebno naći dokaze da je skupina ili osoba koja se nalazi u istoj ili sličnoj situaciji bila ili mogla biti dovedena u nepovoljniji položaj za razliku od neke druge osobe ili skupine osoba u sličnim situacijama. Tužbom za utvrđivanje diskriminacije diskriminirana osoba štiti svoje pravo na jednako postupanje. U zahtjevu za utvrđenje povrede prava na jednako postupanje mora se navesti konkretno postupanje tuženog kojim je to pravo bilo povrijeđeno u odnosu na apelanta. Okružni sud je utvrdio da je apelant tijekom postupka ukazivao na primjer prestanka radnog odnosa radnice tuženog Božane Ivanković. Međutim, imenovana radnica nije dovedena u povoljniji položaj u odnosu na apelanta jer joj je također raskinut radni odnos kod tuženog, a okolnost da se u rješenju navodi da joj radni odnos prestaje zbog stjecanja uvjeta za ostvarivanje starosne mirovine nema relevantan značaj za suštinu predmetnog pravnog spora. Dakle, kako je zaključeno, apelant nije dokazao da je u postupku raskida radnog odnosa stavljen u neravnan položaj zbog rase, etničke pripadnosti, boje kože, spola, jezika, religije, političkog ili drugog mišljenja i uvjerenja, socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva ili nečlanstva u sindikatu ili političkoj organizaciji, tjelesnog i duševnog zdravlja i drugih obilježja koja nisu u neposrednoj svezi s prirodom radnog odnosa. Isto tako, zaključio je Okružni sud, apelant nije dokazao postojanje diskriminacije u odnosu na druge radnike tuženog.

15. Kod takvog stanja stvari Okružni sud je primjenom članka 226. Zakona o parničnom postupku odbio apelantovu žalbu i potvrdio prvostupanjsku presudu.

#### IV. Apelacija

##### a) Navodi iz apelacije

16. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, zatim pravo na nediskriminaciju iz članka II/4.

Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, kao i pravo iz čl. 4. i 28. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom. Apelant navodi da su sudovi donoseći osporene odluke proizvoljno primijenili odredbu članka 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a koju su tumačili bukvalno u njezinom jezičnom smislu, umjesto u sistemskom, povijesnom i ciljnom značenju. Dalje je istaknuo da je zbog tadašnje neusklađenosti ZOR-a i Zakona o MIO-u, budući da mu je prestao radni odnos kod tuženog a da je pravo na mirovinu mogao ostvariti tek nakon 15 mjeseci od prestanka radnog odnosa (shodno članku 178. stavak 1. točka g) Zakona o MIO-u), bio lišen bilo kakvih primanja za sebe i svoju obitelj. Također je naveo da se prije otkaza ugovora o radu obratio tuženom kao svom poslodavcu zahtjevom da mu u 2014. godini ne prestane radni odnos budući da odredba članka 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a nije usuglašena sa Zakonom o MIO-u, međutim, taj zahtjev nije uvažen. Pored toga, apelant se za zaštitu svojih prava obratio inspekciji rada Republičke uprave za inspeksijske poslove – Sektor inspekcije rada i zaštite na radu – Odjeljenje Trebinje i Instituciji ombudsmana za ljudska prava BiH, a koji su svojim odlukama naložili tuženom da otkloni nepravilnosti u pogledu ostvarivanja apelantovih prava iz radnog odnosa. Navedene odluke je izveo kao dokaze u parničnom postupku. Nadalje je istaknuo da se tuženi obratio Narodnoj skupštini RS za usklađivanje spornih zakona, te da je u tom smislu donesen novi Zakon o radu ("Službeni glasnik RS" broj 1/16) koji je stupio na snagu u siječnju 2016. godine. Međutim, navedena inicijativa tuženog je bila bez ikakvog značaja za apelantova prava. Smatra da je na taj način na apelanta stavljen prekomjeran teret, posebno imajući u vidu da je 100% civilna žrtva rata. Apelant smatra i da je zbog svoje invalidnosti (budući da je ostvario staž osiguranja s uvećanim trajanjem a da nije navršio i propisane godine života prema Zakonu o MIO-u) diskriminiran u odnosu na druge radnike u smislu ostvarivanja prava na mirovinu.

##### b) Odgovor na apelaciju

17. Okružni sud je istaknuo da u postupku pred tim sudom nisu povrijeđena apelantova ustavna prava na koja se pozvao u apelaciji. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena.

18. Osnovni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da je taj sud potpuno i pravilno utvrdio činjenično stanje i na takvo činjenično stanje pravilno primijenio materijalpravne propise koji su bili na pravnoj snazi u vrijeme donošenja odluke. Smatra da nisu utemeljeni navodi o povredi prava na koja se apelant pozvao u apelaciji, te je predložio da se apelacija odbije kao neutemeljena.

#### V. Relevantni propisi

19. U **Zakonu o radu – prečišćeni tekst** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 55/07) relevantne odredbe glase:

##### Članak 5.

*Djelatnik, kao i osoba koja traži uposlenje, ne može biti stavljen u nejednakopravan položaj kod ostvarivanja prava po temelju rada i prava na uposlenje zbog rase, etničke pripadnosti, boje kože, spola, jezika, religije, političkog ili drugog svjetonazora i ubjeđenja, socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva ili nečlanstva u sindikatu ili političkoj organizaciji, tjelesnog i duševnog zdravlja i drugih obilježja koja nisu u izravnoj svezi sa naravi radnog odnosa.*

##### Članak 104.

*Djelatnik ima pravo na naknadu štete od poslodavatelja koju pretrpi na radu ili u svezi sa radom, osim ako je šteta nastala zbog njegove krivnje ili nepozornosti.*

**Članak 109.**

Diskriminacija iz članka 5. ovoga zakona nije dozvoljena u odnosu na:

- uvjete za upošljavanje i izbor kandidata za obavljanje određenog posla,
  - uvjete rada i sva prava iz radnog odnosa;
- [...]

**Članak 125. stavak 1. točka 4.****Prestanak ugovora o radu**

Ugovor o radu prestaje važiti:

4. kad djelatnik navrší 40 godina mirovinskog staža ili 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja.

**Članak 179.**

Nadzor nad primjenom određaba ovoga zakona, propisa donesenih na temelju ovoga zakona, kolektivnih ugovora i pravilnika o radu, obavlja inspekcija rada, sukladno zakonu.

**Članak 180. stavak 1. točka 31.**

Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 do 10.000 konvertibilnih maraka kaznit će se za prekršaj poslodavatelj:

31. ako zadrži djelatnika na radu nakon prestanka ugovora o radu u smislu članka 125. stavak 1. točka 4. ovoga zakona;

**20. Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 134/11, 82/13, 96/13 – OUS i 103/15).

Za potrebe ove odluke koristi se tekst **Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 134/11 i 82/13), koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

**Članak 22.****Mirovinski staž**

Mirovinski staž na temelju kojega se ostvaruju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja obuhvaća staž osiguranja i poseban staž.

**Starosna mirovina****Članak 41.**

Pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik kada navrší 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja.

**Članak 42. stavak 1.**

(1) Osiguranik koji nema navršenih 65 godina života ima pravo na starosnu mirovinu kada navrší 60 godina života i 40 godina mirovinskog staža.

**Članak 178. stavak 1.**

(1) Iznimno od članka 42. stavak 1. ovoga zakona, osiguranik sa 40 godina mirovinskog staža ima pravo na starosnu mirovinu kad navrší u:

- a) 2012. godini bez obzira na godine života,
  - b) 2013. godini 56 godina života,
  - v) 2014. godini 56 godina i četiri mjeseca života,
  - g) 2015. godini 56 godina i osam mjeseci života,
- [...]

21. Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst relevantnih odredbi **Zakona o zabrani diskriminacije** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 59/09 i 66/16) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

**Članak 2. stavak 1.**

(1) Diskriminacijom, u smislu ovoga Zakona, smatra se svako različito postupanje uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojoj osobi ili skupini osoba i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi na osnovi njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, invaliditet, dob, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog

uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugoj udruzi, obrazovanja, društvenog položaja i spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojoj osobi onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim područjima života.

**Članak 6. stavak 1. točka a.**

Ovaj Zakon primjenjuje se na postupanje svih javnih tijela na razini države, entiteta, kantona i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, općinskih institucija i tijela, te pravnih osoba s javnim ovlastima, kao i na postupanje svih pravnih i fizičkih osoba, u svim područjima života, a posebice u sljedećim područjima:

- a) zapošljavanja, rada i radnih uvjeta, uključujući pristup zaposlenju, zanimanju i samozapošljavanju, kao i radne uvjete, potpore, promicanja u službi i otpuštanja s posla;
- [...]

**VI. Dopustivost**

22. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima i apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

24. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj 95 0 Rs 039646 16 Rsž od 26. listopada 2016. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, apelant je osporenu presudu primio 12. prosinca 2016. godine, a apelacija je podnesena 10. veljače 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

25. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

**VII. Meritum**

26. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 6. stavak 1. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, zatim nediskriminacija iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, kao i pravo iz čl. 4. i 28. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

27. Imajući u vidu sadržaj apelacijskih navoda iz kojih zapravo proizlazi da je apelant "bio egzistencijalno ugrožen i prinuđen da bez ikakvih primanja više od 15 (petnaest) mjeseci prinudljivo sa svojom obitelji do ostvarivanja prava na starosnu mirovinu", Ustavni sud će apelantove navode prvenstveno ispitati u svjetlu članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi sa člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

**Nediskriminacija u svezi s pravom na imovinu**

28. Članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

*Uživanje prava i sloboda predviđenih ovim člankom ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovom Ustavu, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status.*

29. Članak 14. Europske konvencije glasi:

*Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj konvenciji osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.*

30. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

*Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:*

*k) Pravo na imovinu.*

31. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

*Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.*

*Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.*

32. Iz navoda apelacije proizlazi da apelant ukazuje na diskriminaciju zbog neusklađenosti relevantnih zakona kojima je reguliran prestanak ugovora o radu zbog ostvarivanja uvjeta za starosnu mirovinu i nemogućnosti ostvarivanja prava na starosnu mirovinu po prestanku ugovora o radu zbog starosne dobi, čime je diskriminiran u odnosu na druge osobe u istoj ili sličnoj situaciji koje su to pravo ostvarile.

33. Prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, razlika u postupanju bit će diskriminacijska ako za nju ne postoji objektivno i razumno opravdanje, odnosno ako se njom ne nastoji postići legitimni cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između primijenjene mjere i legitimnog cilja (vidi, npr. Europski sud, *Burden protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 29. travnja 2008. godine, točka 60). Osim toga, diskriminacija može postojati i u situacijama u kojima ona nastaje kao posljedica istog postupanja prema osobama koje su u različitim situacijama, odnosno "kada država bez objektivnog i opravdanog razloga ne osigura drugačije postupanje prema osobama čije se situacije bitno razlikuju" (vidi Europski sud, *Thlimmenos protiv Grčke*, presuda od 6. travnja 2000. godine). Također, Ustavni sud podsjeća da je zabrana kršenja diskriminacije kvalitativna a ne apsolutna i da države u tom smislu mogu imati značajno polje slobodne procjene. Hoće li to polje slobodne procjene biti široko ili usko ovisi o: a) prirodi predmetnog prava (šire je npr. kada su u pitanju socijalna i ekonomska prava, vidi Europski sud, *Stec protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 12. travnja 2006. godine, a vrlo usko kada su u pitanju temeljna prava); b) stupnju miješanja (uskraćuje li se određenom mjerom djelomično ili potpuno neko pravo, vidi Europski sud, *Aziz protiv Kipra*, presuda od 22. travnja 2004. godine); i c) javnom interesu (npr. snažan interes javnosti u borbi protiv različitog

postupanja po osnovi spola ili rase zahtijeva veći stupanj opravdanja za različit tretman po tim osnovama).

34. Članak 14. Europske konvencije štiti osobe koje se nalaze u "podudarnim situacijama" od diskriminirajućih razlika u tretmanu, a u smislu članka 14. Europske konvencije tretman se smatra diskriminirajućim ako nema "cilja i razumnog opravdanja", tj. ako ne ide u pravcu legitimnog cilja i ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se pokušava ostvariti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 98/03* od 27. listopada 2004. godine, stavak 34.). Ustavni sud naglašava da članak 14. Europske konvencije ne djeluje samostalno, već ima efekt isključivo u svezi s pravima i slobodama garantiranim materijalnim odredbama Europske konvencije i njezinih protokola. Da bi članak 14. Europske konvencije bio primjenjiv dovoljno je da činjenice konkretnog slučaja ulaze u opseg nekog od materijalnih prava garantiranih Europskom konvencijom ili njezinim protokolima (*loc. cit.* presuda *Šerife Yiğit*, točka 55). U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o pitanju apelantovog prava na starosnu mirovinu kada mu je shodno odredbi ZOR-a prestao ugovor o radu zbog ostvarivanja prava na starosnu mirovinu budući da je ispunio uvjet 40 godina staža osiguranja, odnosno mirovinskog staža. Nadalje, Ustavni sud ističe da prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda mirovina predstavlja imovinu zaštićenu člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 2075/14* od 7. ožujka 2017. godine, dostupna na [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba), st. 33. i 34.).

35. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je osporenim odlukama odbijen apelantov tužbeni zahtjev za naknadu štete zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa.

36. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju apelantu otkazan ugovor o radu, odnosno prestao mu je radni odnos 9. rujna 2014. godine shodno članku 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a zbog navršenih godina mirovinskog staža, dok je pravo na starosnu mirovinu shodno članku 178. stavak 1. točka g) u svezi sa člankom 42. stavak 1. Zakona o MIO-u ostvario 24. studenog 2015. godine, to jeste više od 14 mjeseci nakon prestanka radnog odnosa. Ustavni sud ističe da je u prethodnom Zakonu o MIO-u ("Službeni glasnik RS" br. 106/05, 20/07, 33/08, 1/09, 71/09, 106/09 i 118/09) u članku 75. stavak 3. bilo propisano da "osiguranik koji navrš 40 godina staža osiguranja stječe pravo na starosnu mirovinu, bez obzira na godine života". S takvom odredbom Zakona o MIO-u bila je usuglašena odredba članka 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a koja je primijenjena u konkretnom slučaju (ugovor o radu prestaje kada radnik navrš 40 godina mirovinskog staža). U konkretnom slučaju, apelant je imao 40 godina staža osiguranja iz članka 75. prethodnog Zakona o MIO-u, što predstavlja mirovinski staž. Iz navedenog Ustavni sud zaključuje da su odredbe ZOR-a i odredbe prethodnog Zakona o MIO-u bile vezane i usklađene u pogledu prestanka ugovora o radu i *ex lege* ostvarivanja prava na starosnu mirovinu. Nadalje, Ustavni sud zapaža da je 1. siječnja 2012. godine stupio na snagu novi Zakon o MIO-u koji je kao relevantni važeći zakon primijenjen u apelantovom konkretnom slučaju, a da je pri tome odredba članka 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a ostala neizmijenjena. U svezi s tim, Ustavni sud ističe da su redovni sudovi u predmetnom postupku utvrdili da je suština i cilj navedene odredbe ZOR-a, ustvari, bila da radni odnos prestaje onog momenta kada radnik stekne pravo na starosnu mirovinu, međutim, budući da su kasnijim Zakonom o MIO-u (koji je relevantan u konkretnom predmetu) izmijenjeni uvjeti za stjecanje prava na starosnu mirovinu, a odredbe ZOR-a koje reguliraju materiju prestanka radnog

odnosa ostale neuskладene s tim izmjenama, očigledna je kolizija važećih relevantnih zakona. Zbog navedenog apelant je došao u situaciju da je njegov radni odnos kod poslodavca prestao zbog ispunjavanja uvjeta iz članka 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a (jer je navršio 40 godina mirovinskog staža), a istodobno nije ostvario pravo na mirovinu u smislu izuzetaka (u pogledu godina života) propisanih u članku 178. stavak 1. u svezi sa člankom 42. stavak 1. Zakona o MIO-u jer u 2014. godini, kada mu je prestao radni odnos, nije imao 56 godina i četiri mjeseca života (u smislu članka 178. stavak 1. točka v), zbog čega mu je pravo na mirovinu priznato tek u 2015. godini, u smislu izuzetka (u pogledu godina života) iz članka 178. stavak 1. točka g).

37. Ustavni sud ističe da je slična pravna pitanja razmatrao u više svojih odluka koje su se odnosile na pitanja prestanka radnog odnosa policijskih službenika Ministarstva sigurnosti BiH, kojima je radni odnos prestao jer su imali 40 godina mirovinskog staža shodno Zakonu o policijskim službenicima BiH, ali nisu navršili određene godine života da bi ostvarili pravo na starosnu mirovinu prema relevantnim odredbama Zakona o MIO-u (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti AP 3745/15 od 15. studenog 2017. godine, AP 4688/15 od 6. prosinca 2017. godine, AP 4509/15 od 17. siječnja 2018. godine, dostupne na internetskoj stranici Ustavnog suda [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)). U navedenim odlukama, budući da je Zakon o MIO-u naknadno bio izmijenjen, Ustavni sud je zauzeo sljedeći stav: "Ustavni sud zapaža da su nadležni organi Republike Srpske u međuvremenu uočili postojanje problema neuskладenosti ova dva zakona, te s ciljem zaštite prava apelanta i drugih policijskih službenika koji se nalaze u identičnoj pravnoj situaciji upravo i donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o MIO-u, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2016. godine, a čijim člankom 4. je u odnosu na te osobe otpao drugi uvjet za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu – navršavanje određenog broja godina života. Shodno tome, Ustavni sud konstatira da je u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o MIO-u, koji je donesen nakon podnošenja apelacije, apelantu dakle omogućeno da ostvari pravo na starosnu mirovinu. Ustavni sud u svezi s tim ukazuje da upravo iz odredaba navedenog zakona, koji je donesen nakon osporenih odluka, proizlazi namjera zakonodavca da regulira situaciju koja je nastala uslijed neuskладenosti predmetnih zakona i popuni nastalu pravnu prazninu tako što će omogućiti apelantu i drugim policijskim službenicima da ostvare pravo na starosnu mirovinu od momenta ispunjavanja uvjeta navršavanja 40 godina mirovinskog staža, bez obzira na godine života, pa u takvim okolnostima apelant ne može tvrditi da je žrtva povrede ustavnih prava" (*op. cit.* AP 4509/15, točka 21.).

38. U već spomenutim predmetima Ustavni sud je utvrdio da je zakonodavac izmjenama i dopunama Zakona o MIO-u omogućio apelantu u tom predmetu i drugim policijskim službenicima da ostvare pravo na mirovinu od momenta ispunjavanja uvjeta navršavanja 40 godina mirovinskog staža bez obzira na godine života, pa u takvim okolnostima, kako je zaključio Ustavni sud, apelant nije mogao tvrditi da je žrtva povrede ustavnih prava. Također, Ustavni sud ukazuje da izmjena članka 42. Zakona o MIO-u (članak 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o MIO-u, objavljen u "Službenom glasniku RS" broj 103/15) nema utjecaja na apelantovu pravnu poziciju, budući da se izmjena članka 42. Zakona o MIO-u, tj. dodati stavak 3. odnosio samo na određene kategorije policijskih službenika (čije je apelacije Ustavni sud ispitivao u naprijed navedenim predmetima), a apelant nesporno nema taj status.

39. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da apelant u specifičnim uvjetima ostvarivanja prava na starosnu mirovinu s navršениh 40 godina mirovinskog staža, zbog čega mu je otkazan ugovor o radu (prema ZOR-u koji je slijedio prethodni Zakon o MIO-u), nije mogao ostvariti pravo na starosnu mirovinu budući da u 2014. godini (kada je podnio zahtjev za mirovinu) nije navršio 56 godina i četiri mjeseca života (članak 178. stavak 1. točka v) Zakona o MIO-u). Također, Ustavni sud zapaža da je apelantu kao 100% civilnoj žrtvi rata staž osiguranja kao dio mirovinskog staža računat u uvećanom trajanju. Pored toga, Ustavni sud zapaža da je odredba članka 178. stavak 1. Zakona o MIO-u u pogledu ostvarivanja prava na starosnu mirovinu zapravo trebala omogućiti izuzetke, odnosno pogodnosti ostvarivanja prava na starosnu mirovinu za osiguranike sa 40 godina mirovinskog staža koji pri tome nisu navršili 60 godina života kao drugi uvjet za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu iz članka 42. stavak 1. Zakona o MIO-u.

40. Ustavni sud nadalje zapaža da je zbog tadašnje neuskладenosti ZOR-a i Zakona o MIO-u, odnosno pravne praznine do koje je došlo budući da relevantna odredba ZOR-a nije bila usklаđena sa novim (izmijenjenim) Zakonom o MIO-u apelant došao u situaciju da mu je prestao radni odnos a da pravo na starosnu mirovinu nije mogao ostvariti u razdoblju od preko 14 mjeseci. Ustavni sud smatra da apelant u takvim okolnostima kad zapravo zbog neuskладenosti važećih propisa ima "vremenski vakuum" u ostvarivanju prava na mirovinu ne može snositi štetne posljedice toga što relevantni zakoni nisu harmonizirani u relevantno vrijeme (*mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4207/13 od 30. rujna 2016. godine, stavak 34. i Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4077/16 od 11. listopada 2018. godine, dostupne na [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba), stavak 31.).

41. U danim okolnostima ostvarivanja prava na starosnu mirovinu Ustavni sud smatra da su apelant i drugi radnici koji su navršili 40 godina mirovinskog staža, ali koji nemaju zakonom propisane godine života i zbog toga im je prema članku 125. stavak 1. točka 4. ZOR-a, čija je svrha bila prestanak radnog odnosa radi *ex lege* stjecanja prava na starosnu mirovinu kad uposlenik ispuni jedan od dva neophodna uvjeta (dakle ili 40 godina mirovinskog staža ili 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja), diskriminirani u odnosu na sve druge osobe koje su u identičnim ili sličnim uvjetima (kada im je prema navedenom članku ZOR-a prestao ugovor o radu zbog 40 godina mirovinskog staža) ostvarile pravo na starosnu mirovinu. Takvo različito tretiranje apelanta i drugih osoba koje se nalaze u identičnoj situaciji, koji dakle imaju navršениh 40 godina mirovinskog staža, u pogledu godina života neophodnih za ostvarivanje prava na mirovinu, prema ocjeni Ustavnog suda, nema objektivnog i razumnog opravdanja, odnosno ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i legitimnog cilja. Ovo tim prije što je upravo sam zakonodavac relevantnim odredbama Zakona o MIO-u propisao (članak 22): "Mirovinski staž na temelju kojeg se ostvaruju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja obuhvaća staž osiguranja i poseban staž", te je zatim propisao da staž osiguranja podrazumijeva staž osiguranja s efektivnim trajanjem i staž osiguranja s uvećanim trajanjem (članak 23.), te da se u staž osiguranja s efektivnim trajanjem "računa vrijeme koje je osiguranik poslije 15. godine života proveo u obveznom i dobrovoljnom osiguranju, za koje je uplaćen doprinos". Nadalje je zakonodavac u odredbama članka 32. Zakona o MIO-u propisao koje se vrijeme računa u staž osiguranja s uvećanim trajanjem (odnosi se na invalide a taj status ima i apelant) pa je propisano da se takvom osiguraniku "svakih 12

mjeseci rada računa kao 15 mjeseci staža osiguranja". Također je u članku 37. Zakona o MIO-u propisan krug osoba kojim se računa "poseban staž u dvostrukom trajanju". Imajući u vidu stipulaciju navedenih odredbi, sasvim je jasno da određeni krug osoba, ukoliko bi koristio sve navedene mogućnosti koje sam zakonodavac propisuje (pod uvjetom ispunjavanja zakonskih uvjeta), može ostvariti 40 godina mirovinskog staža znatno prije nego ostvari godine života propisane u odredbi članka 42. Zakona o MIO-u, odnosno odredbi članka 178. Zakona o MIO-u. S obzirom na sve navedeno, nesporno je da je sam zakonodavac zapravo došao u koliziju, budući da je zakonom predvidio uvjete za ostvarivanje prava (pravo na zaposlenje poslije 15. godine života, pravo na staž osiguranja s uvećanim trajanjem, pravo na poseban staž) a onda odredbama vezanim za godine života zapravo učinio da navedena prava nisu djelotvorna, odnosno da su samo teorijski moguća. Imajući to u vidu, Ustavni sud zaključuje da odgovornost za takvu situaciju snosi upravo sam zakonodavac koji je donoseći relevantne zakone propustio uskladiti uvjete prestanka ugovora o radu zbog 40 godina mirovinskog staža i prava na starosnu mirovinu. Stoga, Ustavni sud smatra potrebnim ovu odluku dostaviti nadležnim organima Republike Srpske radi osiguranja apelantovih ustavnih prava.

42. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju prekršena zabrana diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

#### Ostali navodi

43. Ustavni sud smatra da, s obzirom na zaključke u pogledu povrede prava na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, nije neophodno posebno razmatrati ostale apelantove navode koji se odnose na pravo iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, zatim pravo na opću zabranu diskriminacije iz članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, kao i pravo iz čl. 4. i 28. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

#### VIII. Zaključak

44. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju prekršena zabrana diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada je zbog neusklađenosti članka 125. ZOR-a i Zakona o MIO-u vezano za ispunjenje uvjeta u pogledu godina života potrebnih za stjecanje prava na mirovinu (propisanih u članku 42. Zakona o MIO-u, odnosno odredbi članka 178. Zakona o MIO-u) apelant došao u situaciju neravnopravnog tretmana u odnosu na sve druge osobe koje su nakon navršenih 40 godina mirovinskog staža ostvarile pravo na mirovinu.

45. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

46. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik  
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine  
**Zlatko M. Knežević**, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 598/17, рјешавајући апелацију **Жарка Милића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (2) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Ђеман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 10. априла 2019. године донио је

#### ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Жарка Милића**.

Утврђује се да је прекршена забрана дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези с правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Одлука се доставља Народној скупштини Републике Српске и Влади Републике Српске с циљем предузимања активности у оквиру својих надлежности ради остваривања уставних права у смислу гаранција из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Народној скупштини Републике Српске и Влади Републике Српске да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од шест мјесеци од дана достављања ове одлуке обавијесте Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

#### ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

##### I. Увод

1. Жарко Милић (у даљњем тексту: апелант) из Требиња поднио је 10. фебруара 2017. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Окружног суда у Требињу (у даљњем тексту: Окружни суд) број 95 0 Рс 039646 16 РСж од 26. октобра 2016. године и Пресуде Основног суда у Требињу (у даљњем тексту: Основни суд) број 95 0 Рс 039646 15 РС од 29. априла 2016. године. Апелант је допунио апелацију 17. децембра 2018. године.

##### II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Окружног суда, Основног суда и ЗП "Хидроелектране на Требишњици" АД Требиње (у даљњем тексту: тужени) затражено је 26. децембра 2018. године да доставе одговоре на апелације.

3. Okružni sud и Основни суд доставили су одговоре на апелацију 17. односно 18. јануара 2019. године. Тужени није одговорио на апелацију.

### III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

#### Уводне напомене

5. Рјешењем туженог о престанку радног односа број 5663 од 10. септембра 2014. године престао је да важи Уговор о раду на неодређено вријеме број 5860 од 12. септембра 2008. године, односно престао је апелантов радни однос код туженог закључно са 9. септембром 2014. године због тога што је апелант навршио 40 година пензијског стажа у складу са чланом 125 став 1 тачка 4 Закона о раду (у даљњем тексту: ЗОР).

6. Фонд за пензијско и инвалидско осигурање РС – Филијала Требиње је 1. децембра 2015. године донио привремено рјешење којим је утврђено да апелант остварује право на старосну пензију почевши од 24. новембра 2015. године у износу од 578,92 КМ мјесечно.

#### Парнични поступак у којем су донесене оспорене одлуке

7. Пресудом Основног суда број 95 0 Рс 039646 15 Рс од 29. априла 2016. године одбијен је као неоснован апелантов тужбени захтјев којим је тражио да му тужени на име накнаде штете због незаконитог престанка радног односа исплати укупан новчани износ од 16.654,73 КМ, и то на име неисплаћене плате прецизираног износа, као и на име неисплаћене накнаде трошкова топлог оброка, неисплаћене "божићнице", неисплаћеног огрјева и на име неисплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора прецизираног износа, са законском затезном каматом на сваки поједини мјесечни износ плате и других накнада из радног односа како је прецизирано у изреци пресуде (став I изреке). Истом пресудом апелант је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка како је прецизирано у изреци пресуде (став II изреке).

8. У образложењу пресуде Основни суд је истакао да је предмет конкретног парничног поступка апелантов захтјев којим тражи обавезивање туженог да му на име накнаде штете због незаконитог престанка радног односа исплати прецизирани новчани износ на име неисплаћене плате и других накнада из радног односа. Даље је наведено да је у доказном поступку утврђено да је апеланту престао радни однос рјешењем туженог о престанку радног односа од 10. септембра 2014. године на основу члана 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а зато што је навршио 40 година пензијског стажа. Такође је утврђено да је неспорна чињеница да је апелант, према подацима регистрованим у матичној евиденцији Фонда ПИОРС, право на старосну пензију могао остварити тек на дан 24. новембар 2015. године (након испуњења услова од 40 година пензијског стажа, 56 година и осам мјесеци живота), а све сходно члану 178 став 1 тачка г) Закона о пензијском и инвалидском осигурању (у даљњем тексту: Закон о ПИО-у). Према мишљењу Основног суда, изведени докази не упућују на закључак да је тужени, позивањем на члан 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а, као основ доношења оспореног рјешења злоупотребио одредбе ЗОР-а које је дужан да примјењује. Даље је утврђено да је тужени основано указао и на одредбе члана 180 став 1 тачка 31 ЗОР-а којим је предвиђена новчана казна у износу од 1.000 КМ до 10.000 КМ за прекршај којим се има казнити послодавац уколико задржи радника на раду након што је његов уговор престао у смислу члана

125 став 1 тачка 4 ЗОР-а. Остали изведени докази, према мишљењу Основног суда, указују да је тужени предузео радње у намјери отклањања ситуације настале због неусаглашености ЗОР-а и Закона о ПИО-у тако што се обраћао надлежним законодавним институцијама Републике Српске, надлежним да ријеше неусаглашеност наведених закона. Цијенећи све наведено, Основни суд је закључио да није основан апелантов тужбени захтјев у погледу правног основа који је наведен, нити другог правног основа који би могао уопште бити примјењив. Такође, према оцјени Основног суда, није доказана било каква дискриминација из члана 5 ЗОР-а. Поред тога, Основни суд је закључио да није доказана штета која је претрпљена на раду или у вези са радом, а коју је причинио тужени као послодавац. Због непостојања правног основа и недоказане висине постављеног тужбеног захтјева, Основни суд је одлучио као у изреци оспорене пресуде.

9. Одлучујући о апелантовој жалби против наведене пресуде Основног суда, Окružни суд је Пресудом број 95 0 Рс 039646 16 Рсж од 26. октобра 2016. године апелантову жалбу одбио као неосновану и потврдио првостепену пресуду. Истом пресудом одбијен је захтјев туженог за накнаду трошкова поступка на име састављања одговора на жалбу.

10. У образложењу пресуде Окružни суд је истакао да се целокупан садржај жалбе може свести на тврдњу да је тужени, одлучујући о апелантовом радноправном статусу, незаконито поступио када му је раскинуо радни однос закључно са 9. септембром 2014. године. Из списка предмета, како је даље наведено, произлази да је апелант с туженим као послодавцем 12. септембра 2008. године закључио уговор о раду на неодређено вријеме. Рјешењем туженог од 10. септембра 2014. године апеланту је престао радни однос због тога што је навршио 40 година пензијског стажа у складу са чланом 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а. Даље је наведено да из акта Фонда ПИОРС – Филијала Требиње број 250/14 од 11. фебруара 2014. године произлази да је апелант на дан 7. фебруар 2014. године имао укупно 39 година, пет мјесеци и три дана пензијског стажа, у који је урачунат стаж осигурања у ефективном трајању од 34 године, шест мјесеци и три дана, те стаж осигурања с увећаним трајањем од четири године, 11 мјесеци (као цивилној жртви рата друге групе са 100% инвалидитета). Из наведеног произлази, како је закључено, да би апелант на дан 24. јули 2014. године имао навршених 40 година пензијског стажа, односно стажа осигурања и 55 година и четири мјесеца живота, али да би, сходно члану 178 став 1 тачка г) Закона о ПИО-у, право на старосну пензију стекао са 40 година пензијског стажа и навршених 56 година и осам мјесеци живота, и то на дан 24. новембар 2015. године.

11. Према оцјени Окružног суда, у конкретном случају је евидентна очигледна колизија важећих закона који су од значаја у тој правној ствари. Ти закони су ЗОР – пречишћени текст ("Службени гласник РС" број 55/07), у којем је одредбом члана 125 став 1 тачка 4 прописано да радни однос престаје када радник наврши 40 година пензијског стажа, те Закон о ПИО-у ("Службени гласник РС" бр. 134/11 и 82/13) у којем је одредбом члана 42 став 1 прописано да осигураник који нема навршених 65 година живота има право на старосну пензију када наврши 60 година живота и 40 година пензијског стажа. У конкретној правној ствари је значајна и одредба члана 178 став 1 тачка г) Закона о ПИО-у према којој изузетно од члана 42 став 1 тог закона осигураник са 40 година пензијског стажа има

право на старосну пензију када наврши, у 2015. години, 56 година и осам мјесеци живота.

12. Окружни суд је истакао да иако су остваривање права на пензију и престанак радног односа двије потпуно самосталне и међусобно независне правне ситуације регулисане различитим законима, свакако је неопходна њихова међусобна усклађеност. Из претходних законских рјешења Закона о ПИО-у ("Службени гласник РС" бр. 106/05, 20/07, 33/08, 1/09, 71/09, 106/09 и 118/09) евидентно је да се право на пензију стицало са навршених 40 година стажа осигурања (а стаж осигурања је пензијски стаж), без обзира на године живота, па је због тога и одредба члана 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а регулисала управо ту ситуацију, односно уговор о раду би практично престајао стицањем права на старосну пензију (а тада се то право остваривало са 40 година пензијског стажа без обзира на године живота). Суштина и циљ те одредбе је, у ствари, био да радни однос престаје оног момента када радник стекне право на старосну пензију. Каснијим Законом о ПИО-у (који је релевантан у конкретном предмету) мијењају се услови за стицање права на старосну пензију, а истовремено одредбе ЗОР-а које регулишу материју престанка радног односа остају неусклађене с тим измјенама.

13. Према оцјени Окружног суда, неприхватљиви су наводи предметне жалбе да је тужени приликом доношења рјешења о престанку радног односа апеланту поступао незаконито, те да су се стекли услови за обавезивање туженог да апеланту накнади штету на име неисплаћених плата и других припадљности из радног односа. Даље је истакнуто да је правни основ свог тужбеног захтјева апелант заснивао на одредби члана 104 ЗОР-а, којом је прописано да радник има право на накнаду штете од послодавца коју претрпи на раду или у вези с радом, осим ако је штета настала због његове кривице или непажње. Одредбом члана 106 истог закона је прописано да се на питања накнаде штете причињене на раду или у вези с радом која нису посебно уређена тим законом примјењују прописи о облигационим односима. Утврђено је да из садржаја тужбе произлази да потраживање апеланта као бившег радника туженог има карактер потраживања по основу рада, а не по основу накнаде штете. Суд је сматрао да није спорно да радник коме је незаконито отказан уговор о раду има право на пуни износ накнаде плате и осталих припадљности из радног односа, док за вријеме незаконите одлуке о престанку радног односа није радио. Такође је истакнуто да судска пракса поступа разнолико по питању да ли се у таквом случају ради о накнади штете или о оствареним потраживањима по основу рада. Међутим, суштина је да је у сваком случају неопходно остварење претпоставке да је послодавац према раднику поступио незаконито, те да таква радња послодавца има за посљедицу (каузални некус) штету за радника у виду неисплаћених плата и осталих примања из радног односа. Мада се у пракси усталило мишљење да се накнада плата и других примања која радник оствари због незаконитог отказа уговора о раду не сматра накнадом штете него оствареним потраживањем по основу рада, у сваком случају, како је закључио Окружни суд, неопходно је да суд правоснажно поништи одлуку о отказу уговора о раду, односно да радник дође у положај као да му својство запосленог лица није ни престало. Међутим, у конкретном случају, тужба није кондипирана на начин да се прије доношења одлуке о измирењу неостварених потраживања по основу рада утврди да је рјешење туженог о престанку апелантовог радног односа незаконито. Такође је утврђено

да апелант није доказао да такво утврђење постоји ни у другим одлукама суда, нити одлукама других надлежних органа. Све док суд правоснажно не поништи одлуку о отказу уговора о раду раднику, послодавац, како је закључио суд, нема обавезу вршити уплату неисплаћених плата и осталих обавеза. Сама апелантова тврдња да је одлука туженог о отказу уговора о раду незаконита нема основ у релевантним правним прописима, с обзиром на то да такви аргументи не доводе у питање законитост такве одлуке туженог ни по једном основу, а како је правилно закључио и првостепени суд. Наиме, из стања списка очигледно произлази да тужени у конкретном случају није поступио незаконито када је донио рјешење о престанку радног односа апеланту, с обзиром на то да га је на то обавезивала одредба члана 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а. Стога је произвољна и као таква неприхватљива апелантова тврдња да је наводна штета настала због кривице туженог. Имајући у виду наведено, Окружни суд је закључио да неусклађеност законских прописа због којих је апелант дошао у ситуацију да му престане радни однос код послодавца, а истовремено не оствари право на пензију, ни у којем случају се не може ставити на терет туженом, већ надлежним републичким органима из области законодавства.

14. У односу на апелантове тврдње да је у конкретном случају према њему наступила дискриминација у смислу одредбе члана 5 ЗОР-а, Окружни суд је одлучујући о апелантовим наводима пошао од цитираних одредби чл. 5 и 109 ЗОР-а. Такође је истакао да је Законом о забрани дискриминације у члану 2 став 1 дефинисан појам дискриминације. Да би се доказала дискриминација (неједнак третман) потребно је, према оцјени суда, да постоји могућност поређења. То значи да је потребно наћи доказе да је група или лице које се налази у истој или сличној ситуацији било или могло бити доведено у неповољнији положај за разлику од неког другог лица или групе лица у сличним ситуацијама. Тужбом за утврђивање дискриминације дискриминисано лице штити своје право на једнако поступање. У захтјеву за утврђење повреде права на једнако поступање мора се навести конкретно поступање туженог којим је то право било повријеђено у односу на апеланта. Окружни суд је утврдио да је апелант у току поступка указивао на примјер престанка радног односа раднице туженог Божане Иванковић. Међутим, именована радница није доведена у повољнији положај у односу на апеланта јер јој је такође раскинут радни однос код туженог, а околност да се у рјешењу наводи да јој радни однос престаје због стицања услова за остваривање старосне пензије нема релевантан значај за суштину предметног правног спора. Дакле, како је закључено, апелант није доказао да је у поступку раскида радног односа стављен у неравноправан положај због расе, етничке припадности, боје коже, пола, језика, религије, политичког или другог мишљења и убјеђења, социјалног поријекла, имовног стања, чланства или нечланства у синдикату или политичкој организацији, физичког и душевног здравља и других обилежја која нису у непосредној вези с природом радног односа. Исто тако, закључио је Окружни суд, апелант није доказао постојање дискриминације у односу на друге раднике туженог.

15. Код таквог стања ствари Окружни суд је примјеном члана 226 Закона о парничном поступку одбио апелантову жалбу и потврдио првостепену пресуду.

**IV. Апелација****а) Наводи из апелације**

16. Апелант сматра да су му оспореним одлукама повријеђена права из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, односно члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, затим право на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, као и право из чл. 4 и 28 Конвенције о правима лица с инвалидитетом. Апелант наводи да су судови доносили оспорене одлуке произвољно примјенили одредбу члана 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а коју су тумачили буквално у њеном језичком смислу, умјесто у системском, историјском и циљном значењу. Даље је истакао да је због тадашње неусклађености ЗОР-а и Закона о ПИО-у, будући да му је престао радни однос код туженог а да је право на пензију могао остварити тек након 15 мјесеци од престанка радног односа (сходно члану 178 став 1 тачка г) Закона о ПИО-у), био лишен било каквих примања за себе и своју породицу. Такође је навео да се прије отказа уговора о раду обратио туженом као свом послодавцу захтјевом да му у 2014. години не престане радни однос будући да одредба члана 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а није усаглашена са Законом о ПИО-у, међутим, тај захтјев није уважен. Поред тога, апелант се за заштиту својих права обратио инспекцији рада Републичке управе за инспекцијске послове – Сектор инспекције рада и заштите на раду – Одјељење Требиње и Институцији омбудсмана за људска права БиХ, а који су својим одлукама наложили туженом да отклони неправилности у погледу остваривања апелантових права из радног односа. Наведене одлуке је извео као доказе у парничном поступку. Надаље је истакао да се тужени обратио Народној скупштини РС за усклађивање спорних закона, те да је у том смислу донесен нови Закон о раду ("Службени гласник РС" број 1/16) који је ступио на снагу у јануару 2016. године. Међутим, наведена иницијатива туженог је била без икаквог значаја за апелантова права. Сматра да је на тај начин на апеланта стављен прекомјеран терет, посебно имајући у виду да је 100% цивилна жртва рата. Апелант сматра и да је због своје инвалидности (будући да је остварио стаж осигурања с увећаним трајањем а да није навршио и прописане године живота према Закону о ПИО-у) дискриминисан у односу на друге раднике у смислу остваривања права на пензију.

**б) Одговор на апелацију**

17. Окружни суд је истакао да у поступку пред тим судом нису повријеђена апелантова уставна права на која се позвао у апелацији. Предложено је да се апелација одбије као неоснована.

18. Основни суд је у одговору на апелацију навео да је тај суд потпуно и правилно утврдио чињенично стање и на такво чињенично стање правилно примјенио материјалноправне прописе који су били на правној снази у вријеме доношења одлуке. Сматра да нису основани наводи о повреди права на која се апелант позвао у апелацији, те је предложио да се апелација одбије као неоснована.

**V. Релевантни прописи**

19. У **Закону о раду – пречишћени текст** ("Службени гласник Републике Српске" број 55/07) релевантне одредбе гласе:

**Члан 5.**

*Радник, као и лице које тражи запослење, не може бити стављен у неравноправан положај код остваривања права по основу рада и права на запослење због расе, етничке припадности, боје коже, пола, језика, религије, политичког или другог мишљења и убјеђења, социјалног поријекла, имовног стања, чланства или нечланства у синдикату или политичкој организацији, тјелесног и душевног здравља и других обиљежја која нису у непосредној вези са природом радног односа.*

**Члан 104.**

*Радник има право на накнаду штете од послодавца коју претрпи на раду или у вези са радом, осим ако је штета настала због његове кривице или непажње.*

**Члан 109.**

*Дискриминација из члана 5. овог закона није дозвољена у односу на:*

- *услове за запошљавање и избор кандидата за обављање одређеног посла,*
  - *услове рада и сва права из радног односа;*
- [...]

**Члан 125. став 1. тачка 4.****Престанак уговора о раду**

*Уговор о раду престаје да важи:*

4. *кад радник наврши 40 година пензијског стажа или 65 година живота и најмање 20 година стажа осигурања.*

**Члан 179.**

*Надзор над примјеном одредаба овог закона, прописа донесених на основу овог закона, колективних уговора и правилника о раду, врши инспекција рада, у складу са законом.*

**Члан 180. став 1. тачка 31.**

*Новчаном казном у износу од 1.000 до 10.000 конвертибилних марака казниће се за прекршај послодавац:*

31. *ако задржи радника на раду након престанка уговора о раду у смислу члана 125. став 1. тачка 4. овог закона;*

**20. Закон о пензијском и инвалидском осигурању** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 134/11, 82/13, 96/13 – ОУС и 103/15).

За потребе ове одлуке користи се текст **Закон о пензијском и инвалидском осигурању** ("Службени гласник Републике Српске" бр. 134/11 и 82/13), који је важио у вријеме доношења оспорених одлука, а који у релевантном дијелу гласи:

**Члан 22.****Пензијски стаж**

*Пензијски стаж на основу којег се остварују права из пензијског и инвалидског осигурања обухвата стаж осигурања и посебан стаж.*

**Старосна пензија****Члан 41.**

*Право на старосну пензију има осигураник када наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања.*

**Члан 42. став 1.**

*(1) Осигураник који нема навршених 65 година живота има право на старосну пензију када наврши 60 година живота и 40 година пензијског стажа.*

**Члан 178. став 1.**

(1) *Изузетно од члана 42. став 1. овог закона, осигураник са 40 година пензијског стажа има право на старосну пензију кад наврши у:*

- а) 2012. години без обзира на године живота,*
- б) 2013. години 56 година живота,*
- в) 2014. години 56 година и четири мјесеца живота,*
- г) 2015. години 56 година и осам мјесеци живота,*

[...]

21. За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст релевантних одредби **Закона о забрани дискриминације** ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 59/09 и 66/16) сачињен у Уставном суду БиХ, који гласи:

**Члан 2. став 1.**

(1) *Дискриминацијом, у смислу овог закона, сматраће се свако различито поступање, укључујући свако искључивање, ограничавање или давање предности утемељено на стварним или претпостављеним основама према било којем лицу или групи лица и онима који су с њима у родбинској или другој вези на основу њихове расе, боје коже, језика, вјере, етничке припадности, инвалидитет, животна доб, националног или социјалног поријекла, везе с националном мањином, политичког или другог увјерења, имовног стања, чланства у синдикату или другом удружењу, образовања, друштвеног положаја и пола, сексуалне оријентације, родног идентитета, полних карактеристика, као и свака друга околност која има за сврху или посљедицу да било којем лицу онемогући или угрожава признавање, уживање или остваривање на равноправној основи права и слобода у свим областима живота.*

**Члан 6. став 1. тачка а.**

*Овај закон примјењује се на поступање свих јавних тијела на нивоу државе, ентитета, кантона и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, општинских институција и тијела, те правних лица с јавним овлашћењима, као и на поступање свих правних и физичких лица, у свим а посебно у сљедећим областима живота:*

*а) запошљавања, рада и радних услова, укључујући приступ запослењу, занимању и samozапошљавању као и радне услове, накнаде, напредовања у служби и отпуштања са посла;*

[...]

**VI. Допустивост**

22. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има и апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

23. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

24. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Окружног суда број 95 0 Рс 039646 16 Рсж од 26. октобра 2016. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, апелант је оспорену пресуду примио 12. децембра 2016. године, а апелација је поднесена 10. фебруара 2017. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда.

Конечно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки други формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

25. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

**VII. Меритум**

26. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине, односно члана 6 став 1 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, затим недискриминација из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, као и право из чл. 4 и 28 Конвенције о правима лица с инвалидитетом.

27. Имајући у виду садржај апелационих навода из којих заправо произлази да је апелант "био егзистенцијално угрожен и принуђен да без икаквих примања више од 15 (петнаест) мјесеци преживљава са својом породицом до остваривања права на старосну пензију", Уставни суд ће апелантове наводе првенствено испитати у свјетлу члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

**Недискриминација у вези с правом на имовину**

28. Члан II/4 Устава Босне и Херцеговине гласи:

*Уживање права и слобода, предвиђених овим чланом или међународним споразумима наведеним у Анексу I овог Устава, обезбјеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било којој основи као што су пол, раса, боја, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално и социјално поријекло или повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.*

29. Члан 14 Европске конвенције гласи:

*Уживање права и слобода предвиђених у овој конвенцији обезбјеђује се без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност с националном мањином, имовина, рођење или други статус.*

30. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

*Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:*

*к) Право на имовину.*

31. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

*Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.*

*Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбједила наплату пореза или других доприноса или казни.*

32. Из навода апелације произлази да апелант указује на дискриминацију због неусклађености релевантних закона којима је регулисан престанак уговора о раду због

остваривања услова за старосну пензију и немогућности остваривања права на старосну пензију по престанку уговора о раду због старосне доби, чиме је дискриминисан у односу на друга лица у истој или сличној ситуацији која су то право остварила.

33. Према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, разлика у поступању биће дискриминациона ако за њу не постоји објективно и разумно оправдање, односно ако се њом не настоји постићи легитимни циљ или ако не постоји разуман однос пропорционалности између примијењене мјере и легитимног циља (види, нпр. Европски суд, *Burden protiv Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. априла 2008. године, тачка 60). Осим тога, дискриминација може постојати и у ситуацијама у којима она настаје као посљедица истог поступања према лицима која су у различитим ситуацијама, односно "када држава без објективног и оправданог разлога не обезбједи другачије поступање према лицима чије се ситуације битно разликују" (види Европски суд, *Thlimmenos против Грчке*, пресуда од 6. априла 2000. године). Такође, Уставни суд подсјећа да је забрана кршења дискриминације квалитативна а не апсолутна и да државе у том смислу могу имати значајно поље слободне процјене. Да ли ће то поље слободне процјене бити широко или уско зависи од: а) природе предметног права (шире је нпр. када су у питању социјална и економска права, види Европски суд, *Stec против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 12. априла 2006. године, а врло уско када су у питању основна права); б) степена мијешања (да ли се одређеном мјером дјелимично или потпуно ускраћује неко право, види Европски суд, *Aziz против Кипра*, пресуда од 22. априла 2004. године); и ц) јавног интереса (нпр. снажан интерес јавности у борби против различитог поступања по основу пола или расе захтијева већи степен оправдања за различит третман по тим основима).

34. Члан 14 Европске конвенције штити лица која се налазе у "подударним ситуацијама" од дискриминаторских разлика у третману, а у смислу члана 14 Европске конвенције третман се сматра дискриминаторским ако нема "циља и разумног оправдања", тј. ако не иде у правцу легитимног циља и ако не постоји разуман однос пропорционалности између употребљених средстава и циља који се покушава остварити (види Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број *АП 98/03* од 27. октобра 2004. године, став 34). Уставни суд наглашава да члан 14 Европске конвенције не дјелује самостално, већ има ефекат искључиво у вези с правима и слободама гарантованим материјалним одредбама Европске конвенције и њених протокола. Да би члан 14 Европске конвенције био примјењив довољно је да чињенице конкретног случаја улазе у обим неког од материјалних права гарантованих Европском конвенцијом или њеним протоколима (*loc. cit.* пресуда *Şerife Yiğit*, тачка 55). У вези с тим, Уставни суд запажа да се у конкретном случају ради о питању апелантовог права на старосну пензију када му је сходно одредби ЗОР-а престао уговор о раду због остваривања права на старосну пензију будући да је испунио услов 40 година стажа осигурања, односно пензијског стажа. Надаље, Уставни суд истиче да према устаљеној пракси Уставног суда пензија представља имовину заштићену чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом I Протокола број I уз Европску конвенцију (види Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број *АП 2075/14* од 7. марта 2017. године, доступна на [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba), ст. 33 и 34).

35. У конкретном случају Уставни суд запажа да је оспореним одлукама одбијен апелантов тужбени захтјев за накнаду штете због незаконитог престанка радног односа.

36. Уставни суд запажа да је у конкретном случају апеланту отказан уговор о раду, односно престао му је радни однос 9. септембра 2014. године сходно члану 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а због навршених година пензијског стажа, док је право на старосну пензију сходно члану 178 став 1 тачка г) у вези са чланом 42 став 1 Закона о ПИО-у остварио 24. новембра 2015. године, то јесте више од 14 мјесеци након престанка радног односа. Уставни суд истиче да је у претходном Закону о ПИО-у ("Службени гласник РС" бр. 106/05, 20/07, 33/08, 1/09, 71/09, 106/09 и 118/09) у члану 75 став 3 било прописано да "осигураник који наврши 40 година стажа осигурања стиче право на старосну пензију, без обзира на године живота". С таквом одредбом Закона о ПИО-у била је усаглашена одредба члана 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а која је примијењена у конкретном случају (уговор о раду престаје када радник наврши 40 година пензијског стажа). У конкретном случају, апелант је имао 40 година стажа осигурања из члана 75 претходног Закона о ПИО-у, што представља пензијски стаж. Из наведеног Уставни суд закључује да су одредбе ЗОР-а и одредбе претходног Закона о ПИО-у биле везане и усклађене у погледу престанка уговора о раду и *ex lege* остваривања права на старосну пензију. Надаље, Уставни суд запажа да је 1. јануара 2012. године ступио на снагу нови Закон о ПИО-у који је као релевантни важећи закон примијењен у апелантовом конкретном случају, а да је при томе одредба члана 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а остала неизмијењена. У вези с тим, Уставни суд истиче да су редовни судови у предметном поступку утврдили да је суштина и циљ наведене одредбе ЗОР-а, у ствари, била да радни однос престаје оног момента када радник стекне право на старосну пензију, међутим, будући да су каснијим Законом о ПИО-у (који је релевантан у конкретном предмету) измијењени услови за стицање права на старосну пензију, а одредбе ЗОР-а које регулишу материју престанка радног односа остале неусклађене с тим измјенама, очигледна је колизија важећих релевантних закона. Због наведеног апелант је дошао у ситуацију да је његов радни однос код послодавца престао због испуњавања услова из члана 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а (јер је навршио 40 година пензијског стажа), а истовремено није остварио право на пензију у смислу изузетака (у погледу година живота) прописаних у члану 178 став 1 у вези са чланом 42 став 1 Закона о ПИО-у јер у 2014. години, када му је престао радни однос, није имао 56 година и четири мјесеца живота (у смислу члана 178 став 1 тачка в), због чега му је право на пензију признато тек у 2015. години, у смислу изузетка (у погледу година живота) из члана 178 став 1 тачка г).

37. Уставни суд истиче да је слична правна питања разматрао у више својих одлука које су се односиле на питања престанка радног односа полицијских службеника Министарства безбједности БиХ, којима је радни однос престао јер су имали 40 година пензијског стажа сходно Закону о полицијским службеницима БиХ али нису навршили одређене године живота да би остварили право на старосну пензију према релевантним одредбама Закона о ПИО-у (види Уставни суд, одлуке о допуствости *АП 3745/15* од 15. новембра 2017. године, *АП 4688/15* од 6. децембра 2017. године, *АП 4509/15* од 17. јануара 2018. године, доступне на интернет страници Уставног суда [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)). У наведеним одлукама, будући да је Закон о ПИО-у накнадно био измијењен, Уставни суд је заузео сљедећи став: "Уставни суд запажа да су надлежни

органи Републике Српске у међувремену учили постојање проблема неусклађености ова два закона, те с циљем заштите права апеланта и других полицијских службеника који се налазе у идентичној правној ситуацији управо и донијели Закон о измјенама и допунама Закона о ПИО-у, који је ступио на снагу 1. јануара 2016. године, а чијим чланом 4 је у односу на та лица отпао други услов за остваривање права на старосну пензију – навршавање одређеног броја година живота. Сходно томе, Уставни суд констатује да је у складу са Законом о измјенама и допунама Закона о ПИО-у, који је донесен након подношења апелације, апеланту дакле омогућено да оствари право на старосну пензију. Уставни суд у вези с тим указује да управо из одредаба наведеног закона, који је донесен након оспорених одлука, произлази намјера законодавца да регулише ситуацију која је настала услед неусклађености предметних закона и попуни насталу правну празнину тако што ће омогућити апеланту и другим полицијским службеницима да остваре право на старосну пензију од момента испуњавања услова навршавања 40 година пензијског стажа, без обзира на године живота, па у таквим околностима апелант не може тврдити да је жртва повреде уставних права" (*op. cit. АП 4509/15*, тачка 21).

38. У већ поменутим предметима Уставни суд је утврдио да је законодавац измјенама и допунама Закона о ПИО-у омогућио апеланту у том предмету и другим полицијским службеницима да остваре право на пензију од момента испуњавања услова навршавања 40 година пензијског стажа без обзира на године живота, па у таквим околностима, како је закључио Уставни суд, апелант није могао тврдити да је жртва повреде уставних права. Такође, Уставни суд указује да измјена члана 42 Закона о ПИО-у (члан 4 Закона о измјенама и допунама Закона о ПИО-у, објављен у "Службеном гласнику РС" број 103/15) нема утицаја на апелантову правну позицију, будући да се измјена члана 42 Закона о ПИО-у, тј. додати став 3 односио само на одређене категорије полицијских службеника (чије је апелације Уставни суд испитивао у напријед наведеним предметима), а апелант неспорно нема тај статус.

39. Имајући у виду наведено, Уставни суд запажа да апелант у специфичним условима остваривања права на старосну пензију с навршених 40 година пензијског стажа, због чега му је отказан уговор о раду (према ЗОР-у који је слиједио претходни Закон о ПИО-у), није могао остварити право на старосну пензију будући да у 2014. години (када је поднио захтјев за пензију) није навршио 56 година и четири мјесеца живота (члан 178 став 1 тачка в) Закона о ПИО-у). Такође, Уставни суд запажа да је апеланту као 100% цивилној жртви рата стаж осигурања као дио пензијског стажа рачунат у увећаном трајању. Поред тога, Уставни суд запажа да је одредба члана 178 став 1 Закона о ПИО-у у погледу остваривања права на старосну пензију заправо требала да омогући изузетке, односно погодности остваривања права на старосну пензију за осигуранике са 40 година пензијског стажа који при томе нису навршили 60 година живота као други услов за остваривање права на старосну пензију из члана 42 став 1 Закона о ПИО-у.

40. Уставни суд надаље запажа да је због тадашње неусклађености ЗОР-а и Закона о ПИО-у, односно правне празнине до које је дошло будући да релевантна одредба ЗОР-а није била усклађена са новим (измијењеним) Законом о ПИО-у апелант дошао у ситуацију да му је престао радни однос а да право на старосну пензију није могао остварити у периоду од преко 14 мјесеци. Уставни суд сматра да апелант у таквим околностима кад заправо због неусклађености важећих прописа има "временски

вакуум" у остваривању права на пензију, не може сносити штетне последице тога што релевантни закони нису хармонизирани у релевантно вријеме (*mutatis mutandis*, Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број АП 4207/13 од 30. септембра 2016. године, став 34 и Одлука о допуствости и меритуму број АП 4077/16 од 11. октобра 2018. године, доступне на [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba), став 31).

41. У датим околностима остваривања права на старосну пензију Уставни суд сматра да су апелант и други радници који су навршили 40 година пензијског стажа, али који немају законом прописане године живота према члану 125 став 1 тачка 4 ЗОР-а, чија је сврха била престанак радног односа ради *ex lege* стицања права на старосну пензију кад запосленик испуни један од два неопходна услова (дакле или 40 година пензијског стажа или 65 година живота и најмање 20 година стажа осигурања), дискриминисани у односу на сва друга лица која су у идентичним или сличним условима (када им је према наведеном члану ЗОР-а престао уговор о раду због 40 година пензијског стажа) остварила право на старосну пензију. Такво различито третирање апеланта и других лица која се налазе у идентичној ситуацији, који дакле имају навршених 40 година пензијског стажа, у погледу година живота неопходних за остваривање права на пензију, према оцјени Уставног суда, нема објективног и разумног оправдања, односно не постоји разуман однос пропорционалности између употребљених средстава и легитимног циља. Ово тим прије што је управо сам законодавац релевантним одредбама Закона о ПИО-у прописао (члан 22): "Пензијски стаж на основу којег се остварују права из пензијског и инвалидског осигурања обухвата стаж осигурања и посебан стаж", те је затим прописао да стаж осигурања подразумијева стаж осигурања с ефективним трајањем и стаж осигурања с увећаним трајањем (члан 23), те да се у стаж осигурања с ефективним трајањем "рачуна вријеме које је осигураник послјије 15. године живота провео у обавезном и добровољном осигурању, за које је уплаћен допринос". Надаље је законодавац у одредбама члана 32 Закона о ПИО-у прописао које се вријеме рачуна у стаж осигурања с увећаним трајањем (односи се на инвалиде а тај статус има и апелант) па је прописано да се таквом осигуранику "сваких 12 мјесеци рада рачуна као 15 мјесеци стажа осигурања". Такође је у члану 37 Закона о ПИО-у прописан круг лица којим се рачуна "посебан стаж у двоструком трајању". Имајући у виду стипулацију наведених одредби, сасвим је јасно да одређени круг лица, уколико би користио све наведене могућности које сам законодавац прописује (под условом испуњавања законских услова), може остварити 40 година пензијског стажа знатно прије него оствари године живота прописане у одредби члана 42 Закона о ПИО-у, односно одредби члана 178 Закона о ПИО-у. С обзиром на све наведено, неспорно је да је сам законодавац заправо дошао у колизију, будући да је законом предвидио услове за остваривање права (право на запослење послјије 15. године живота, право на стаж осигурања с увећаним трајањем, право на посебан стаж), а онда одредбама везаним за године живота заправо учинио да наведена права нису дјелотворна, односно да су само теоријски могућа. Имајући то у виду, Уставни суд закључује да одговорност за такву ситуацију сноси управо сам законодавац који је доносили релевантне законе пропустио да усклади услове престанка уговора о раду због 40 година пензијског стажа и права на старосну пензију. Стога, Уставни суд сматра потребним ову одлуку

доставити надлежним органима Републике Српске ради обезбјеђивања апелантових уставних права.

42. Уставни суд закључује да је у конкретном случају прекршена забрана дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

#### Остали наводи

43. Уставни суд сматра да, с обзиром на закључке у погледу повреде права на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, није неопходно посебно разматрати остале апелантове наводе који се односе на право из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, затим право на општу забрану дискриминације из члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, као и право из чл. 4 и 28 Конвенције о правима лица с инвалидитетом.

#### VIII. Закључак

44. Уставни суд закључује да је у конкретном случају прекршена забрана дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је због неусклађености члана 125 ЗОР-а и Закона о ПИО-у везано за испуњење услова у погледу година живота потребних за стицање права на пензију (прописаних у члану 42 Закона о ПИО-у, односно одредби члана 178 Закона о ПИО-у) апелант дошао у ситуацију неравноправног третмана у односу на сва друга лица која су након навршених 40 година пензијског стажа остварила право на пензију.

45. На основу члана 59 ст. (1) и (2) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

46. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине

**Златко М. Кнежевић**, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **АП 598/17**, рјешавајући апелацију **Žarka Milića**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b) и члана 59. ст. (1) и (2) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčišчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тодић, потпредсједник

Мирсад Ћеман, потпредсједник

Валерија Галић, суткиња

Миодраг Симић, судија

Сеада Палаврић, суткиња

на сједници одржаној 10. априла 2019. године донио је

#### **ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU**

Усваја се апелација **Žarka Milića**.

Утврђује се да је прекршена забрана дискриминације из члана II/4. Устава Босне и Херцеговине и члана 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези с правом на имовину из члана II/3.k) Устава Босне и Херцеговине

и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Одлука се доставља Народној скупштини Републике Српске и Влади Републике Српске с циљем предузимања активности у оквиру својих надлежности ради остваривања уставних права у смислу гаранција из члана II/4. Устава Босне и Херцеговине и члана 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези са чланом II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Народној скупштини Републике Српске и Влади Републике Српске да, у складу са чланом 72. став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од шест мјесеци од дана достављања ове одлуке обавијесте Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

#### **OBRAZLOŽENJE**

##### **I. Uvod**

1. Žarko Milić (у даљњем тексту: апелант) из Требинја поднио је 10. фебруара 2017. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Окружног суда у Требинју (у даљњем тексту: Окружни суд) број 95 0 Rs 039646 16 Rsž од 26. октобра 2016. године и Пресуде Основног суда у Требинју (у даљњем тексту: Основни суд) број 95 0 Rs 039646 15 Rs од 29. априла 2016. године. Апелант је допунио апелацију 17. децембра 2018. године.

##### **II. Postupak pred Ustavnim sudom**

2. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Окружног суда, Основног суда и ЗП "Хидроелектране на Требишњици" АД Требинје (у даљњем тексту: туžени) затражено је 26. децембра 2018. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Окружни суд и Основни суд доставили су одговоре на апелацију 17. односно 18. јануара 2019. године. Туžени нису одговорили на апелацију.

##### **III. Činjenično stanje**

4. Čинjenice predmeta које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на слjedeћи начин.

##### **Uvodne napomene**

5. Рјешењем туženог о престанку радног односа број 5663 од 10. септембра 2014. године престао је да важи Уговор о раду на неодредено вријеме број 5860 од 12. септембра 2008. године, односно престао је апелантов радни однос код туženог закључно са 9. септембром 2014. године због тога што је апелант навршио 40 година пензијског стажа у складу са чланом 125. став 1. тачка 4. Закона о раду (у даљњем тексту: ЗОР).

6. Фонд за пензијско и инвалидско осигурање RS – Филјала Требинје је 1. децембра 2015. године донио привремено рјешење којим је утврђено да апелант остварује право на старосну пензију почеvши од 24. новембра 2015. године у износу од 578,92 KM мјесечно.

##### **Parnični postupak u kojem su donesene osporene odluke**

7. Пресудом Основног суда број 95 0 Rs 039646 15 Rs од 29. априла 2016. године одбијен је као неоснован апелантов туžбени заhtјев којим је тражио да му туžени на име накнаде štете због незаконитог престанка радног односа исплати ukupan novčani iznos од 16.654,73 KM, и то на име неисплаћене плаће preciziranог износа, као и на име неисплаћене накнаде троškova топлог оброка, неисплаћене "божићнице", неисплаћеног огрјева и

na ime neisplaćenog regresa za korištenje godišnjeg odmora preciziranog iznosa, sa zakonskom zateznom kamatom na svaki pojedini mjesečni iznos plaće i drugih naknada iz radnog odnosa kako je precizirano u izreci presude (stav I izreke). Istom presudom apelant je obavezan da tuženom naknadi troškove parničnog postupka kako je precizirano u izreci presude (stav II izreke).

8. U obrazloženju presude Osnovni sud je istakao da je predmet konkretnog parničnog postupka apelantov zahtjev kojim traži obavezivanje tuženog da mu na ime naknade štete zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa isplati precizirani novčani iznos na ime neisplaćene plaće i drugih naknada iz radnog odnosa. Dalje je navedeno da je u dokaznom postupku utvrđeno da je apelantu prestao radni odnos rješenjem tuženog o prestanku radnog odnosa od 10. septembra 2014. godine na osnovu člana 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a zato što je navršio 40 godina penzijskog staža. Također je utvrđeno da je nesporna činjenica da je apelant, prema podacima registriranim u matičnoj evidenciji Fonda PIORS, pravo na starosnu penziju mogao ostvariti tek na dan 24. novembar 2015. godine (nakon ispunjenja uvjeta od 40 godina penzijskog staža, 56 godina i osam mjeseci života), a sve shodno članu 178. stav 1. tačka g) Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (u daljnjem tekstu: Zakon o PIO-u). Prema mišljenju Osnovnog suda, izvedeni dokazi ne upućuju na zaključak da je tuženi, pozivanjem na član 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a, kao osnov donošenja osporenog rješenja zloupotrijebio odredbe ZOR-a koje je dužan primjenjivati. Dalje je utvrđeno da je tuženi osnovano ukazao i na odredbe člana 180. stav 1. tačka 31. ZOR-a kojim je predviđena novčana kazna u iznosu od 1.000 KM do 10.000 KM za prekršaj kojim se ima kazniti poslodavac ukoliko zadrži radnika na radu nakon što je njegov ugovor prestao u smislu člana 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a. Ostali izvedeni dokazi, prema mišljenju Osnovnog suda, ukazuju da je tuženi preduzeo radnje u namjeri otklanjanja situacije nastale zbog neusaglašenosti ZOR-a i Zakona o PIO-u tako što se obraćao nadležnim zakonodavnim institucijama Republike Srpske, nadležnim da riješe neusaglašenost navedenih zakona. Cijeneći sve navedeno, Osnovni sud je zaključio da nije osnovan apelantov tužbeni zahtjev u pogledu pravnog osnova koji je naveden, niti drugog pravnog osnova koji bi mogao uopće biti primjenjiv. Također, prema ocjeni Osnovnog suda, nije dokazana bilo kakva diskriminacija iz člana 5. ZOR-a. Pored toga, Osnovni sud je zaključio da nije dokazana šteta koja je pretrpljena na radu ili u vezi sa radom, a koju je pričinio tuženi kao poslodavac. Zbog nepostojanja pravnog osnova i nedokazane visine postavljene tužbenog zahtjeva, Osnovni sud je odlučio kao u izreci osporene presude.

9. Odlučujući o apelantovoj žalbi protiv navedene presude Osnovnog suda, Okružni sud je Presudom broj 95 0 Rs 039646 16 Rsž od 26. oktobra 2016. godine apelantovu žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu. Istom presudom odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka na ime sastavljanja odgovora na žalbu.

10. U obrazloženju presude Okružni sud je istakao da se cjelokupan sadržaj žalbe može svesti na tvrdnju da je tuženi, odlučujući o apelantovom radnopravnom statusu, nezakonito postupio kada mu je raskinuo radni odnos zaključno sa 9. septembrom 2014. godine. Iz spisa predmeta, kako je dalje navedeno, proizlazi da je apelant s tuženim kao poslodavcem 12. septembra 2008. godine zaključio ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Rješenjem tuženog od 10. septembra 2014. godine apelantu je prestao radni odnos zbog toga što je navršio 40 godina penzijskog staža u skladu sa članom 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a. Dalje je navedeno da iz akta Fonda PIORS – Filijala Trebinje broj 250/14 od 11. februara 2014.

godine proizlazi da je apelant na dan 7. februar 2014. godine imao ukupno 39 godina, pet mjeseci i tri dana penzijskog staža, u koji je uračunat staž osiguranja u efektivnom trajanju od 34 godine, šest mjeseci i tri dana, te staž osiguranja s uvećanim trajanjem od četiri godine, 11 mjeseci (kao civilnoj žrtvi rata druge grupe sa 100% invaliditeta). Iz navedenog proizlazi, kako je zaključeno, da bi apelant na dan 24. juli 2014. godine imao navršenih 40 godina penzijskog staža, odnosno staža osiguranja i 55 godina i četiri mjeseca života, ali da bi, shodno članu 178. stav 1. tačka g) Zakona o PIO-u, pravo na starosnu penziju stekao sa 40 godina penzijskog staža i navršenih 56 godina i osam mjeseci života, i to na dan 24. novembar 2015. godine.

11. Prema ocjeni Okružnog suda, u konkretnom slučaju je evidentna očigledna kolizija važećih zakona koji su od značaja u toj pravnoj stvari. Ti zakoni su ZOR – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik RS" broj 55/07), u kojem je odredbom člana 125. stav 1. tačka 4. propisano da radni odnos prestaje kada radnik navršio 40 godina penzijskog staža, te Zakon o PIO-u ("Službeni glasnik RS" br. 134/11 i 82/13) u kojem je odredbom člana 42. stav 1. propisano da osiguranik koji nema navršenih 65 godina života ima pravo na starosnu penziju kada navršio 60 godina života i 40 godina penzijskog staža. U konkretnoj pravnoj stvari je značajna i odredba člana 178. stav 1. tačka g) Zakona o PIO-u prema kojoj izuzetno od člana 42. stav 1. tog zakona osiguranik sa 40 godina penzijskog staža ima pravo na starosnu penziju kada navršio, u 2015. godini, 56 godina i osam mjeseci života.

12. Okružni sud je istakao da iako su ostvarivanje prava na penziju i prestanak radnog odnosa dvije potpuno samostalne i međusobno nezavisne pravne situacije regulirane različitim zakonima, svakako je neophodna njihova međusobna usklađenost. Iz prethodnih zakonskih rješenja Zakona o PIO-u ("Službeni glasnik RS" br. 106/05, 20/07, 33/08, 1/09, 71/09, 106/09 i 118/09) evidentno je da se pravo na penziju stjecalo sa navršenih 40 godina staža osiguranja (a staž osiguranja je penzijski staž), bez obzira na godine života, pa je zbog toga i odredba člana 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a regulirala upravo tu situaciju, odnosno ugovor o radu bi praktično prestajao stjecanjem prava na starosnu penziju (a tada se to pravo ostvarivalo sa 40 godina penzijskog staža bez obzira na godine života). Suština i cilj te odredbe je, ustvari, bio da radni odnos prestaje onog momenta kada radnik stekne pravo na starosnu penziju. Kasnijim Zakonom o PIO-u (koji je relevantan u konkretnom predmetu) mijenjaju se uvjeti za stjecanje prava na starosnu penziju, a istovremeno odredbe ZOR-a koje reguliraju materiju prestanka radnog odnosa ostaju neusklađene s tim izmjenama.

13. Prema ocjeni Okružnog suda, neprihvatljivi su navodi predmetne žalbe da je tuženi prilikom donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa apelantu postupao nezakonito, te da su se stekli uvjeti za obavezivanje tuženog da apelantu naknadi štetu na ime neisplaćenih plaća i drugih prinadležnosti iz radnog odnosa. Dalje je istaknuto da je pravni osnov svog tužbenog zahtjeva apelant zasnivao na odredbi člana 104. ZOR-a, kojom je propisano da radnik ima pravo na naknadu štete od poslodavca koju pretrpi na radu ili u vezi s radom, osim ako je šteta nastala zbog njegove krivice ili nepažnje. Odredbom člana 106. istog zakona je propisano da se na pitanja naknade štete pričinjene na radu ili u vezi s radom koja nisu posebno uređena tim zakonom primjenjuju propisi o obligacionim odnosima. Utvrđeno je da iz sadržaja tužbe proizlazi da potraživanje apelanta kao bivšeg radnika tuženog ima karakter potraživanja po osnovu rada, a ne po osnovu naknade štete. Sud je smatrao da nije sporno da radnik kome je nezakonito otkazan ugovor o radu ima pravo na puni iznos naknade plaće i ostalih prinadležnosti iz radnog odnosa, dok za vrijeme nezakonite

odluke o prestanku radnog odnosa nije radio. Također je istaknuto da sudska praksa postupka raznoliko po pitanju da li se u takvom slučaju radi o naknadi štete ili o ostvarenim potraživanjima po osnovu rada. Međutim, suština je da je u svakom slučaju neophodno ostvarenje pretpostavke da je poslodavac prema radniku postupio nezakonito, te da takva radnja poslodavca ima za posljedicu (kauzalni neksus) štetu za radnika u vidu neisplaćenih plaća i ostalih primanja iz radnog odnosa. Mada se u praksi ustalilo mišljenje da se naknada plaća i drugih primanja koja radnik ostvari zbog nezakonitog otkaza ugovora o radu ne smatra naknadom štete nego ostvarenim potraživanjem po osnovu rada, u svakom slučaju, kako je zaključio Okružni sud, neophodno je da sud pravosnažno poništi odluku o otkazu ugovora o radu, odnosno da radnik dođe u položaj kao da mu svojstvo zaposlenog lica nije ni prestalo. Međutim, u konkretnom slučaju, tužba nije koncipirana na način da se prije donošenja odluke o izmirenju neostvarenih potraživanja po osnovu rada utvrdi da je rješenje tuženog o prestanku apelantovog radnog odnosa nezakonito. Također je utvrđeno da apelant nije dokazao da takvo utvrđenje postoji ni u drugim odlukama suda, niti odlukama drugih nadležnih organa. Sve dok sud pravosnažno ne poništi odluku o otkazu ugovora o radu radniku, poslodavac, kako je zaključio sud, nema obavezu vršiti uplatu neisplaćenih plaća i ostalih obaveza. Sama apelantova tvrdnja da je odluka tuženog o otkazu ugovora o radu nezakonita nema osnov u relevantnim pravnim propisima, s obzirom na to da takvi argumenti ne dovode u pitanje zakonitost takve odluke tuženog ni po jednom osnovu, a kako je pravilno zaključio i prvostepeni sud. Naime, iz stanja spisa očigledno proizlazi da tuženi u konkretnom slučaju nije postupio nezakonito kada je donio rješenje o prestanku radnog odnosa apelantu, s obzirom na to da ga je na to obavezivala odredba člana 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a. Stoga je proizvoljna i kao takva neprihvatljiva apelantova tvrdnja da je navodna šteta nastala zbog krivice tuženog. Imajući u vidu navedeno, Okružni sud je zaključio da neusklađenost zakonskih propisa zbog kojih je apelant došao u situaciju da mu prestane radni odnos kod poslodavca, a istovremeno ne ostvari pravo na penziju, ni u kojem slučaju se ne može staviti na teret tuženom, već nadležnim republičkim organima iz oblasti zakonodavstva.

14. U odnosu na apelantove tvrdnje da je u konkretnom slučaju prema njemu nastupila diskriminacija u smislu odredbe člana 5. ZOR-a, Okružni sud je odlučujući o apelantovim navodima pošao od citiranih odredbi čl. 5. i 109. ZOR-a. Također je istakao da je Zakonom o zabrani diskriminacije u članu 2. stav 1. definiran pojam diskriminacije. Da bi se dokazala diskriminacija (nejednak tretman) potrebno je, prema ocjeni suda, da postoji mogućnost poređenja. To znači da je potrebno naći dokaze da je grupa ili lice koje se nalazi u istoj ili sličnoj situaciji bilo ili moglo biti dovedeno u nepovoljniji položaj za razliku od nekog drugog lica ili grupe lica u sličnim situacijama. Tužbom za utvrđivanje diskriminacije diskriminirano lice štiti svoje pravo na jednako postupanje. U zahtjevu za utvrđenje povrede prava na jednako postupanje mora se navesti konkretno postupanje tuženog kojim je to pravo bilo povrijeđeno u odnosu na apelanta. Okružni sud je utvrdio da je apelant u toku postupka ukazivao na primjer prestanka radnog odnosa radnice tuženog Božane Ivanković. Međutim, imenovana radnica nije dovedena u povoljniji položaj u odnosu na apelanta jer joj je također raskinut radni odnos kod tuženog, a okolnost da se u rješenju navodi da joj radni odnos prestaje zbog stjecanja uvjeta za ostvarivanje starosne penzije nema relevantan značaj za suštinu predmetnog pravnog spora. Dakle, kako je zaključeno, apelant nije dokazao da je u postupku raskida radnog odnosa stavljen u neravnopravan položaj zbog rase, etničke pripadnosti, boje kože, spola, jezika, religije,

političkog ili drugog mišljenja i uvjerenja, socijalnog porijekla, imovnog stanja, članstva ili nečlanstva u sindikatu ili političkoj organizaciji, tjelesnog i duševnog zdravlja i drugih obilježja koja nisu u neposrednoj vezi s prirodom radnog odnosa. Isto tako, zaključio je Okružni sud, apelant nije dokazao postojanje diskriminacije u odnosu na druge radnike tuženog.

15. Kod takvog stanja stvari Okružni sud je primjenom člana 226. Zakona o parničnom postupku odbio apelantovu žalbu i potvrdio prvostepenu presudu.

#### **IV. Apelacija**

##### **a) Navodi iz apelacije**

16. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz člana II(3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, zatim pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, kao i pravo iz čl. 4. i 28. Konvencije o pravima lica s invaliditetom. Apelant navodi da su sudovi donoseći osporene odluke proizvoljno primijenili odredbu člana 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a koju su tumačili bukvalno u njenom jezičkom smislu, umjesto u sistemskom, historijskom i ciljnom značenju. Dalje je istakao da je zbog tadašnje neusklađenosti ZOR-a i Zakona o PIO-u, budući da mu je prestao radni odnos kod tuženog a da je pravo na penziju mogao ostvariti tek nakon 15 mjeseci od prestanka radnog odnosa (shodno članu 178. stav 1. tačka g) Zakona o PIO-u), bio lišen bilo kakvih primanja za sebe i svoju porodicu. Također je naveo da se prije otkaza ugovora o radu obratio tuženom kao svom poslodavcu zahtjevom da mu u 2014. godini ne prestane radni odnos budući da odredba člana 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a nije usaglašena sa Zakonom o PIO-u, međutim, taj zahtjev nije uvažen. Pored toga, apelant se za zaštitu svojih prava obratio inspekciji rada Republičke uprave za inspeksijske poslove – Sektor inspekcije rada i zaštite na radu – Odjeljenje Trebinje i Instituciji ombudsmana za ljudska prava BiH, a koji su svojim odlukama naložili tuženom da otkloni nepravilnosti u pogledu ostvarivanja apelantovih prava iz radnog odnosa. Navedene odluke je izveo kao dokaze u parničnom postupku. Nadalje je istakao da se tuženi obratio Narodnoj skupštini RS za usklađivanje spornih zakona, te da je u tom smislu donesen novi Zakon o radu ("Službeni glasnik RS" broj 1/16) koji je stupio na snagu u januaru 2016. godine. Međutim, navedena inicijativa tuženog je bila bez ikakvog značaja za apelantova prava. Smatra da je na taj način na apelanta stavljen prekomjeran teret, posebno imajući u vidu da je 100% civilna žrtva rata. Apelant smatra i da je zbog svoje invalidnosti (budući da je ostvario staž osiguranja s uvećanim trajanjem a da nije navršio i propisane godine života prema Zakonu o PIO-u) diskriminiran u odnosu na druge radnike u smislu ostvarivanja prava na penziju.

##### **b) Odgovor na apelaciju**

17. Okružni sud je istakao da u postupku pred tim sudom nisu povrijeđena apelantova ustavna prava na koja se pozvao u apelaciji. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

18. Osnovni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da je taj sud potpuno i pravilno utvrdio činjenično stanje i na takvo činjenično stanje pravilno primijenio materijalno-pravne propise koji su bili na pravnoj snazi u vrijeme donošenja odluke. Smatra da nisu osnovani navodi o povredi prava na koja se apelant pozvao u apelaciji, te je predložio da se apelacija odbije kao neosnovana.

**V. Relevantni propisi**

19. U **Zakonu o radu – prečišćeni tekst** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 55/07) relevantne odredbe glase:

**Član 5.**

Radnik, kao i lice koje traži uposlenje, ne može biti stavljen u neravnopravan položaj kod ostvarivanja prava po osnovu rada i prava na uposlenje zbog rase, etničke pripadnosti, boje kože, pola, jezika, religije, političkog ili drugog mišljenja i ubjeđenja, socijalnog porijekla, imovnog stanja, članstva ili nečlanstva u sindikatu ili političkoj organizaciji, tjelesnog i duševnog zdravlja i drugih obilježja koja nisu u neposrednoj vezi sa prirodom radnog odnosa.

**Član 104.**

Radnik ima pravo na naknadu štete od poslodavca koju pretrpi na radu ili u vezi sa radom, osim ako je šteta nastala zbog njegove krivice ili nepažnje.

**Član 109.**

Diskriminacija iz člana 5. ovog zakona nije dozvoljena u odnosu na:

- uvjete za upošljavanje i izbor kandidata za obavljanje određenog posla,
- uvjete rada i sva prava iz radnog odnosa;
- [...]

**Član 125. stav 1. tačka 4.****Prestanak ugovora o radu**

Ugovor o radu prestaje važiti:

4. ako se radnik, u roku od pet radnih dana od dana isteka neplaćenog odsustva ili mirovanja prava iz radnog odnosa, ne vrati na rad.

**Član 179.**

Nadzor nad primjenom odredaba ovog zakona, propisa doneseni na osnovu ovog zakona, kolektivnih ugovora i pravilnika o radu, vrši inspekcija rada, u skladu sa zakonom.

**Član 180. stav 1. tačka 31.**

Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 do 10.000 konvertibilnih maraka kaznit će se za prekršaj poslodavac:

31. ako zadrži radnika na radu nakon prestanka ugovora o radu u smislu člana 125. stav 1. tačka 4. ovog zakona;

20. **Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 134/11, 82/13, 96/13 – OUS i 103/15).

Za potrebe ove odluke koristi se tekst **Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju** ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 134/11 i 82/13), koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

**Član 22.****Penzijski staž**

Penzijski staž na osnovu kojeg se ostvaruju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja obuhvaća staž osiguranja i poseban staž.

**Starosna penzija****Član 41.**

Pravo na starosnu penziju ima osiguranik kada navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja.

**Član 42. stav 1.**

(1) Osiguranik koji nema navršenih 65 godina života ima pravo na starosnu penziju kada navršši 60 godina života i 40 godina penzijskog staža.

**Član 178. stav 1.**

(1) Izuzetno od člana 42. stav 1. ovog zakona, osiguranik sa 40 godina penzijskog staža ima pravo na starosnu penziju kad navršši u:

- a) 2012. godini bez obzira na godine života,
- b) 2013. godini 56 godina života,
- v) 2014. godini 56 godina i četiri mjeseca života,
- g) 2015. godini 56 godina i osam mjeseci života,
- [...]

21. Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst relevantnih odredbi **Zakona o zabrani diskriminacije** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 59/09 i 66/16) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

**Član 2. stav 1.**

(1) Diskriminacijom će se, u smislu ovog zakona, smatrati svako različito postupanje uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, invaliditet, starosna dob, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima života.

**Član 6. stav 1. tačka a.**

Ovaj zakon primjenjuje se na postupanje svih javnih tijela na nivou države, entiteta, kantona i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, općinskih institucija i tijela, te pravnih lica s javnim ovlaštenjima, kao i na postupanje svih pravnih i fizičkih lica, u svim a posebno u sljedećim oblastima:

- a) zapošljavanja, rada i radnih uslova, uključujući pristup zaposlenju, zanimanju i samozapošljavanju kao i radne uslove, naknade, napredovanja u službi i otpuštanja s posla;
- [...]

**VI. Dopustivost**

22. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima i apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

24. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj 95 0 Rs 039646 16 Rsž od 26. oktobra 2016. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, apelant je osporenu presudu primio 12. decembra 2016. godine, a apelacija je podnesena 10. februara 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

25. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

## VII. Meritum

26. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, zatim nediskriminacija iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, kao i pravo iz čl. 4. i 28. Konvencije o pravima lica s invaliditetom.

27. Imajući u vidu sadržaj apelacionih navoda iz kojih zapravo proizlazi da je apelant "bio egzistencijalno ugrožen i prinuđen da bez ikakvih primanja više od 15 (petnaest) mjeseci preživljava sa svojom porodicom do ostvarivanja prava na starosnu penziju", Ustavni sud će apelantove navode prvenstveno ispitati u svjetlu člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

### Nediskriminacija u vezi s pravom na imovinu

28. Član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

*Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.*

29. Član 14. Evropske konvencije glasi:

*Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj konvenciji osigurava se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.*

30. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

*Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:*

*k) Pravo na imovinu.*

31. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

*Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.*

*Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.*

32. Iz navoda apelacije proizlazi da apelant ukazuje na diskriminaciju zbog neusklađenosti relevantnih zakona kojima je reguliran prestanak ugovora o radu zbog ostvarivanja uvjeta za starosnu penziju i nemogućnosti ostvarivanja prava na starosnu penziju po prestanku ugovora o radu zbog starosne dobi, čime je diskriminiran u odnosu na druga lica u istoj ili sličnoj situaciji koja su to pravo ostvarila.

33. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, razlika u postupanju bit će diskriminaciona ako za nju ne postoji objektivno i razumno opravdanje, odnosno ako se njom ne nastoji postići legitimni cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između primijenjene mjere i legitimnog cilja (vidi, npr. Evropski sud, *Burden protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 29. aprila 2008. godine, tačka 60). Osim toga, diskriminacija može postojati i u situacijama u kojima ona nastaje kao posljedica istog postupanja prema

licima koja su u različitim situacijama, odnosno "kada država bez objektivnog i opravdanog razloga ne osigura drugačije postupanje prema licima čije se situacije bitno razlikuju" (vidi Evropski sud, *Thlimmenos protiv Grčke*, presuda od 6. aprila 2000. godine). Također, Ustavni sud podsjeća da je zabrana kršenja diskriminacije kvalitativna a ne apsolutna i da države u tom smislu mogu imati značajno polje slobodne procjene. Da li će to polje slobodne procjene biti široko ili usko zavisi od: a) prirode predmetnog prava (šire je npr. kada su u pitanju socijalna i ekonomska prava, vidi Evropski sud, *Stec protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 12. aprila 2006. godine, a vrlo usko kada su u pitanju osnovna prava); b) stepena miješanja (da li se određenom mjerom djelimično ili potpuno uskraćuje neko pravo, vidi Evropski sud, *Aziz protiv Cipra*, presuda od 22. aprila 2004. godine); i c) javnog interesa (npr. snažan interes javnosti u borbi protiv različitog postupanja po osnovu spola ili rase zahtijeva veći stepen opravdanja za različit tretman po tim osnovima).

34. Član 14. Evropske konvencije štiti lica koja se nalaze u "podudarnim situacijama" od diskriminirajućih razlika u tretmanu, a u smislu člana 14. Evropske konvencije tretman se smatra diskriminirajućim ako nema "cilja i razumnog opravdanja", tj. ako ne ide u pravcu legitimnog cilja i ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se pokušava ostvariti (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 98/03 od 27. oktobra 2004. godine, stav 34). Ustavni sud naglašava da član 14. Evropske konvencije ne djeluje samostalno, već ima efekt isključivo u vezi s pravima i slobodama garantiranim materijalnim odredbama Evropske konvencije i njenih protokola. Da bi član 14. Evropske konvencije bio primjenjiv dovoljno je da činjenice konkretnog slučaja ulaze u obim nekog od materijalnih prava garantiranih Evropskom konvencijom ili njenim protokolima (*loc. cit.* presuda *Šerife Yiğit*, tačka 55). U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju radi o pitanju apelantovog prava na starosnu penziju kada mu je shodno odredbi ZOR-a prestao ugovor o radu zbog ostvarivanja prava na starosnu penziju budući da je ispunio uvjet 40 godina staža osiguranja, odnosno penzijskog staža. Nadalje, Ustavni sud ističe da prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda penzija predstavlja imovinu zaštićenu članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2075/14 od 7. marta 2017. godine, dostupna na [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba), st. 33. i 34).

35. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je osporenim odlukama odbijen apelantov tužbeni zahtjev za naknadu štete zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa.

36. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju apelantu otkazan ugovor o radu, odnosno prestao mu je radni odnos 9. septembra 2014. godine shodno članu 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a zbog navršenih godina penzijskog staža, dok je pravo na starosnu penziju shodno članu 178. stav 1. tačka g) u vezi sa članom 42. stav 1. Zakona o PIO-u ostvario 24. novembra 2015. godine, to jeste više od 14 mjeseci nakon prestanka radnog odnosa. Ustavni sud ističe da je u prethodnom Zakonu o PIO-u ("Službeni glasnik RS" br. 106/05, 20/07, 33/08, 1/09, 71/09, 106/09 i 118/09) u članu 75. stav 3. bilo propisano da "osiguranik koji navrš 40 godina staža osiguranja stječe pravo na starosnu penziju, bez obzira na godine života". S takvom odredbom Zakona o PIO-u bila je usaglašena odredba člana 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a koja je primijenjena u konkretnom slučaju (ugovor o radu prestaje kada radnik navrš 40 godina penzijskog staža). U konkretnom slučaju, apelant je imao 40 godina staža osiguranja iz člana 75. prethodnog Zakona o PIO-u, što predstavlja penzijski staž. Iz navedenog

Ustavni sud zaključuje da su odredbe ZOR-a i odredbe prethodnog Zakona o PIO-u bile vezane i usklađene u pogledu prestanka ugovora o radu i *ex lege* ostvarivanja prava na starosnu penziju. Nadalje, Ustavni sud zapaža da je 1. januara 2012. godine stupio na snagu novi Zakon o PIO-u koji je kao relevantni važeći zakon primijenjen u apelantovom konkretnom slučaju, a da je pri tome odredba člana 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a ostala neizmijenjena. U vezi s tim, Ustavni sud ističe da su redovni sudovi u predmetnom postupku utvrdili da je suština i cilj navedene odredbe ZOR-a, ustvari, bila da radni odnos prestaje onog momenta kada radnik stekne pravo na starosnu penziju, međutim, budući da su kasnijim Zakonom o PIO-u (koji je relevantan u konkretnom predmetu) izmijenjeni uvjeti za stjecanje prava na starosnu penziju, a odredbe ZOR-a koje reguliraju materiju prestanka radnog odnosa ostale neusklađene s tim izmjenama, očigledna je kolizija važećih relevantnih zakona. Zbog navedenog apelant je došao u situaciju da je njegov radni odnos kod poslodavca prestao zbog ispunjavanja uvjeta iz člana 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a (jer je navršio 40 godina penzijskog staža), a istovremeno nije ostvario pravo na penziju u smislu izuzetaka (u pogledu godina života) propisanih u članu 178. stav 1. u vezi sa članom 42. stav 1. Zakona o PIO-u jer u 2014. godini, kada mu je prestao radni odnos, nije imao 56 godina i četiri mjeseca života (u smislu člana 178. stav 1. tačka v), zbog čega mu je pravo na penziju priznato tek u 2015. godini, u smislu izuzetka (u pogledu godina života) iz člana 178. stav 1. tačka g).

37. Ustavni sud ističe da je slična pravna pitanja razmatrao u više svojih odluka koje su se odnosile na pitanja prestanka radnog odnosa policijskih službenika Ministarstva sigurnosti BiH, kojima je radni odnos prestao jer su imali 40 godina penzijskog staža shodno Zakonu o policijskim službenicima BiH ali nisu navršili određene godine života da bi ostvarili pravo na starosnu penziju prema relevantnim odredbama Zakona o PIO-u (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti AP 3745/15 od 15. novembra 2017. godine, AP 4688/15 od 6. decembra 2017. godine, AP 4509/15 od 17. januara 2018. godine, dostupne na internetskoj stranici Ustavnog suda [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba)). U navedenim odlukama, budući da je Zakon o PIO-u naknadno bio izmijenjen, Ustavni sud je zauzeo sljedeći stav: "Ustavni sud zapaža da su nadležni organi Republike Srpske u međuvremenu uočili postojanje problema neusklađenosti ova dva zakona, te s ciljem zaštite prava apelanta i drugih policijskih službenika koji se nalaze u identičnoj pravnoj situaciji upravo i donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o PIO-u, koji je stupio na snagu 1. januara 2016. godine, a čijim članom 4. je u odnosu na ta lica otpao drugi uvjet za ostvarivanje prava na starosnu penziju – navršavanje određenog broja godina života. Shodno tome, Ustavni sud konstatira da je u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o PIO-u, koji je donesen nakon podnošenja apelacije, apelantu dakle omogućeno da ostvari pravo na starosnu penziju. Ustavni sud u vezi s tim ukazuje da upravo iz odredaba navedenog zakona, koji je donesen nakon osporenih odluka, proizlazi namjera zakonodavca da regulira situaciju koja je nastala uslijed neusklađenosti predmetnih zakona i popuni nastalu pravnu prazninu tako što će omogućiti apelantu i drugim policijskim službenicima da ostvare pravo na starosnu penziju od momenta ispunjavanja uvjeta navršavanja 40 godina penzijskog staža, bez obzira na godine života, pa u takvim okolnostima apelant ne može tvrditi da je žrtva povrede ustavnih prava" (*op. cit.* AP 4509/15, tačka 21).

38. U već spomenutim predmetima Ustavni sud je utvrdio da je zakonodavac izmjenama i dopunama Zakona o PIO-u omogućio apelantu u tom predmetu i drugim policijskim službenicima da ostvare pravo na penziju od momenta

ispunjavanja uvjeta navršavanja 40 godina penzijskog staža bez obzira na godine života, pa u takvim okolnostima, kako je zaključio Ustavni sud, apelant nije mogao tvrditi da je žrtva povrede ustavnih prava. Također, Ustavni sud ukazuje da izmjena člana 42. Zakona o PIO-u (član 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PIO-u, objavljen u "Službenom glasniku RS" broj 103/15) nema utjecaja na apelantovu pravnu poziciju, budući da se izmjena člana 42. Zakona o PIO-u, tj. dodati stav 3. odnosio samo na određene kategorije policijskih službenika (čije je apelacije Ustavni sud ispitivao u naprijed navedenim predmetima), a apelant nesporno nema taj status.

39. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da apelant u specifičnim uvjetima ostvarivanja prava na starosnu penziju s navršeni 40 godina penzijskog staža, zbog čega mu je otkazan ugovor o radu (prema ZOR-u koji je slijedio prethodni Zakon o PIO-u), nije mogao ostvariti pravo na starosnu penziju budući da u 2014. godini (kada je podnio zahtjev za penziju) nije navršio 56 godina i četiri mjeseca života (član 178. stav 1. tačka v) Zakona o PIO-u). Također, Ustavni sud zapaža da je apelantu kao 100% civilnoj žrtvi rata staž osiguranja kao dio penzijskog staža računat u uvećanom trajanju. Pored toga, Ustavni sud zapaža da je odredba člana 178. stav 1. Zakona o PIO-u u pogledu ostvarivanja prava na starosnu penziju zapravo trebala da omogući izuzetke, odnosno pogodnosti ostvarivanja prava na starosnu penziju za osiguranike sa 40 godina penzijskog staža koji pri tome nisu navršili 60 godina života kao drugi uvjet za ostvarivanje prava na starosnu penziju iz člana 42. stav 1. Zakona o PIO-u.

40. Ustavni sud nadalje zapaža da je zbog tadašnje neusklađenosti ZOR-a i Zakona o PIO-u, odnosno pravne praznine do koje je došlo budući da relevantna odredba ZOR-a nije bila usklađena sa novim (izmijenjenim) Zakonom o PIO-u apelant došao u situaciju da mu je prestao radni odnos a da pravo na starosnu penziju nije mogao ostvariti u periodu od preko 14 mjeseci. Ustavni sud smatra da apelant u takvim okolnostima kad zapravo zbog neusklađenosti važećih propisa ima "vremenski vakuum" u ostvarivanju prava na penziju, ne može snositi štetne posljedice toga što relevantni zakoni nisu harmonizirani u relevantno vrijeme (*mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4207/13 od 30. septembra 2016. godine, stav 34. i Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4077/16 od 11. oktobra 2018. godine, dostupne na [www.ustavnisud.ba](http://www.ustavnisud.ba), stav 31).

41. U datim okolnostima ostvarivanja prava na starosnu penziju Ustavni sud smatra da su apelant i drugi radnici koji su navršili 40 godina penzijskog staža, ali koji nemaju zakonom propisane godine života i zbog toga im je prema članu 125. stav 1. tačka 4. ZOR-a, čija je svrha bila prestanak radnog odnosa radi *ex lege* stjecanja prava na starosnu penziju kad uposlenik ispuni jedan od dva neophodna uvjeta (dakle ili 40 godina penzijskog staža ili 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja), diskriminirani u odnosu na sva druga lica koja su u identičnim ili sličnim uvjetima (kada im je prema navedenom članu ZOR-a prestao ugovor o radu zbog 40 godina penzijskog staža) ostvarila pravo na starosnu penziju. Takvo različito tretiranje apelanta i drugih lica koja se nalaze u identičnoj situaciji, koji dakle imaju navršeni 40 godina penzijskog staža, u pogledu godina života neophodnih za ostvarivanje prava na penziju, prema ocjeni Ustavnog suda, nema objektivnog i razumnog opravdanja, odnosno ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i legitimnog cilja. Ovo tim prije što je upravo sam zakonodavac relevantnim odredbama Zakona o PIO-u propisao (član 22): "Penzijski staž na osnovu kojeg se ostvaruju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja obuhvata staž osiguranja i poseban staž", te je zatim propisao da staž osiguranja podrazumijeva staž osiguranja s

efektivnim trajanjem i staž osiguranja s uvećanim trajanjem (član 23), te da se u staž osiguranja s efektivnim trajanjem "računa vrijeme koje je osiguranik poslije 15. godine života proveo u obaveznom i dobrovoljnom osiguranju, za koje je uplaćen doprinos". Nadalje je zakonodavac u odredbama člana 32. Zakona o PIO-u propisao koje se vrijeme računa u staž osiguranja s uvećanim trajanjem (odnosi se na invalide a taj status ima i apelant) pa je propisano da se takvom osiguraniku "svakih 12 mjeseci rada računa kao 15 mjeseci staža osiguranja". Također je u članu 37. Zakona o PIO-u propisan krug lica kojim se računa "poseban staž u dvostrukom trajanju". Imajući u vidu stipulaciju navedenih odredbi, sasvim je jasno da određeni krug lica, ukoliko bi koristio sve navedene mogućnosti koje sam zakonodavac propisuje (pod uvjetom ispunjavanja zakonskih uvjeta), može ostvariti 40 godina penzijskog staža znatno prije nego ostvari godine života propisane u odredbi člana 42. Zakona o PIO-u, odnosno odredbi člana 178. Zakona o PIO-u. S obzirom na sve navedeno, nesporno je da je sam zakonodavac zapravo došao u koliziju, budući da je zakonom predvidio uvjete za ostvarivanje prava (pravo na zaposlenje poslije 15. godine života, pravo na staž osiguranja s uvećanim trajanjem, pravo na poseban staž) a onda odredbama vezanim za godine života zapravo učinio da navedena prava nisu djelotvorna, odnosno da su samo teorijski moguća. Imajući to u vidu, Ustavni sud zaključuje da odgovornost za takvu situaciju snosi upravo sam zakonodavac koji je donoseći relevantne zakone propustio da uskladi uvjete prestanka ugovora o radu zbog 40 godina penzijskog staža i prava na starosnu penziju. Stoga, Ustavni sud smatra potrebnim ovu odluku dostaviti nadležnim organima Republike Srpske radi osiguranja apelantovih ustavnih prava.

42. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju prekršena zabrana diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi s pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

#### ostali navodi

43. Ustavni sud smatra da, s obzirom na zaključke u pogledu povrede prava na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi s pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, nije neophodno posebno razmatrati ostale apelantove navode koji se odnose na pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, zatim pravo na opću zabranu diskriminacije iz člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, kao i pravo iz čl. 4. i 28. Konvencije o pravima lica s invaliditetom.

#### VIII. Zaključak

44. Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju prekršena zabrana diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi s pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada je zbog neusklađenosti člana 125. ZOR-a i Zakona o PIO-u vezano za ispunjenje uvjeta u pogledu godina života potrebnih za stjecanje prava na penziju (propisanih u članu 42. Zakona o PIO-u, odnosno odredbi člana 178. Zakona o PIO-u) apelant došao u situaciju neravnopravnog tretmana u odnosu na sva druga lica koja su nakon navršenih 40 godina penzijskog staža ostvarila pravo na penziju.

45. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

46. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik  
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine  
**Zlatko M. Knežević**, s. r.

351

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1516/17**, rješavajući apelaciju **Mitra Grgura**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik  
Mato Tadić, dopredsjednik  
Mirsad Čeman, dopredsjednik  
Valerija Galić, sutkinja  
Miodrag Simović, sudac  
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 10. travnja 2019. godine donio je

#### ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Mitra Grgura** podnesena protiv rješenja Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 14 0 P 003186 16 Gž od 7. veljače 2017. godine i broj 14 0 P 003194 17 Gž od 14. veljače 2017. godine, te rješenja Osnovnog suda u Foči broj 94 0 P 018685 13 P od 7. rujna 2016. godine i broj 94 0 P 001055 15 P 3 od 26. srpnja 2016. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

#### OBRAZLOŽENJE

##### I. Uvod

1. Mitar Grgur (u daljnjem tekstu: apelant) iz Avtovca – Gacko podnio je 18. travnja 2017. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Rješenja Okružnog suda u Istočnom Sarajevu (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 14 0 P 003186 16 Gž od 7. veljače 2017. godine i Rješenja Osnovnog suda u Foči (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 94 0 P 018685 13 P od 7. rujna 2016. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 1516/17.

2. Apelant je 20. travnja 2017. godine podnio još jednu apelaciju Ustavnom sudu protiv Rješenja Okružnog suda broj 14 0 P 003194 17 Gž od 14. veljače 2017. godine i Rješenja Osnovnog suda broj 94 0 P 001055 15 P 3 od 26. srpnja 2016. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 1517/17.

##### II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. S obzirom na to da su Ustavnom sudu dostavljene dvije apelacije koje se odnose na istu činjeničnu i pravnu osnovu, a kojima se osporavaju odluke istih redovnih sudova, te da se navedene apelacije temelje na istim tvrdnjama o povredi ustavnih prava, Ustavni sud je, u skladu sa člankom 32. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta br. AP 1516/17 i AP 1517/17, u kojima će se voditi jedan postupak i donijeti jedna odluka pod brojem AP 1516/17.

4. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda, Osnovnog suda, te Vesne Ivković, Milana Bosića i Bože Vukajlovića (u daljnjem tekstu: prvotužena, drugotuženi, tuženi B. V. ili tuženi) zatraženo je 30. siječnja 2019. godine da dostave odgovore na apelacije.

5. Svi sudionici u postupku pred Ustavnim sudom su dostavili odgovore na apelacije u razdoblju od 6. do 8. veljače 2019. godine.

### III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Apelant je 9. ožujka 2009. godine Osnovnom sudu u Trebinju podnio tužbu protiv tuženog B. V. (sudac Osnovnog suda u Trebinju – Odjeljenje Nevesinje), a 30. siječnja 2013. godine tužbu protiv prvotuzene (sutkinja Osnovnog suda u Trebinju) i drugotuzenog (predsjednik Osnovnog suda u Trebinju) radi naknade štete.

8. Okružni sud u Trebinju je rješenjem br. 95 0 V 001552 09 V od 13. ožujka 2009. godine i 95 0 V 024275 13 V od 11. veljače 2013. godine odredio Osnovni sud kao stvarno nadležan sud za postupanje po apelantovim tužbama.

9. Odlučujući o apelantovim tužbama, Osnovni sud je donio rješenja br. 94 0 P 001055 15 P 3 od 26. srpnja 2016. godine i 94 0 P 018685 13 P od 7. rujna 2016. godine kojima su apelantove tužbe odbačene kao nedopuštene. Navedena rješenja su potvrđena rješenjima Okružnog suda br. 14 0 P 003186 16 Gž od 7. veljače 2017. godine i 14 0 P 003194 17 Gž od 14. veljače 2017. godine. U obrazloženjima rješenja redovnih sudova je navedeno da iz činjeničnih navoda tužbe, u biti, proizlazi da apelant tvrdi da su mu "povrijeđena prava zbog nezakonitog postupanja tuženih u vršenju funkcije suca" u postupcima u kojima je apelant sudjelovao kao stranka u postupku. Također je navedeno da je na temelju dokumentacije u spisu nesporno utvrđeno da su prvotuzena i tuženi B. V. kao suci postupali u predmetima na koje se apelant pozivao u tužbi (tri predmeta), te da je u jednom predmetu postupak pravomoćno okončan, dok je u dva predmeta postupak u tijeku. Drugotuzeni nije postupao ni u jednom predmetu. U svezi s tim, redovni sudovi su ukazali da suci uživaju zaštitu imuniteta, pozivajući se na pravno stajalište Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Ernst i ostali protiv Belgije* – 2003., prema kome "davanje sucima imuniteta od građanske odgovornosti nije u suprotnosti sa člankom 6. Europske konvencije o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) ako postoje druga pravna sredstva koje pojedinac može iskoristiti u slučaju da traži naknadu štete koju je pretrpio kao posljedicu radnje suca" (*mutatis mutandis*, Europski sud *Ernst i ostali protiv Belgije* – 2003. Sudovi su također obrazložili da imunitet u procesnom smislu znači odsustvo ili prekid započetog postupka, predstavlja povlasticu, odnosno pravo određene osobe da bude izuzeta od primjene pojedinih propisa koji se na druge osobe redovno primjenjuju.

10. Dakle, cijeneći navedeno, redovni sudovi su zaključili da bi "vođenje postupka po apelantovim tužbama, značilo društveno neopravdano trošenje vremena i sredstava, te slabljenje autoriteta sudova i sudaca, ali i besciljno vršenje prava kod jasno definirane zaštite stranaka putem zahtjeva za naknadu štete od Republike Srpske kao pasivno legitimirane stranke u skladu sa člankom 172. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO)". U svezi s tim, sudovi su zaključili da je i prigovor nedostatka pasivne legitimacije tuženih utemeljen budući da Republika Srpska nije tužena strana, te su primjenom odredbi članka 67. stavak 1. točka 7. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) odlučili kao u dispozitivu rješenja.

### IV. Apelacija

#### a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz članka II/3.(b), (d), (e) i (f) Ustava Bosne i

Hercegovine i čl. 3., 5., 6. i 8. Europske konvencije. Ukazuje na proizvoljnu primjenu procesnog i materijalnog prava. Apelant, u biti, iznosi svoja mišljenja prema kojima su tuženi kao suci nezakonito postupali i iznosili činjenice u postupcima u kojim je apelant sudjelovao kao stranka, te da je zbog nezakonitog postupanja tuženih pretrpio nenadoknadivu štetu. Iako se eksplicitno nije pozvao, iz navoda apelacije proizlazi da apelant smatra da mu je osporenim odlukama onemogućen pristup sudu.

#### b) Odgovor na apelaciju

12. Okružni sud je u odgovoru naveo da ostaje pri činjeničnim i pravnim zaključcima iznesenim u svojoj odluci za koju smatra da je donesena u skladu sa zakonom, te je predloženo da se apelacija odbije kao neutemeljena.

13. Osnovni sud smatra da u konkretnom postupku nisu povrijeđena apelantova prava na koja je svojim apelacijama ukazao i da su u okolnostima konkretnog slučaja pravilno primijenjene relevantne odredbe ZPP, ZOO, uz obrazloženje koje je jasno i potpuno.

14. Tuženi su istaknuli da su apelantovi navodi neutemeljeni, te smatraju da su redovni sudovi u konkretnom slučaju pravilno primijenili odredbu članka 67. stavak 1. točka 7. ZPP, na kojoj su utemeljene osporene odluke. Navedeno iz razloga jer apelant nikakvu štetu ne može potraživati od tuženih kao sudaca – predsjednika suda jer takvu štetu eventualno može ostvarivati samo od Republike Srpske kao pasivno legitimirane strane. Smatraju da osporenim odlukama nisu povrijeđena apelantova prava na koja se pozvao u apelaciji, a pogotovo njegovo pravo na pravično suđenje i pristup sudu iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

### V. Relevantni propisi

15. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 46/85 i 57/89; "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04; za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima) u relevantnom dijelu glasi:

#### Član 172.

(1) *Pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.*

16. **Zakon o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH** ("Službeni glasnik BiH" br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) u relevantnom dijelu glasi:

#### Članak 87.

##### Imunitet sudaca i tužitelja

(1) *Sudac ili tužitelj ne može biti kazneno gonjen, uhićen ili zadržan u pritvoru niti može odgovarati u građanskom postupku za mišljenja koja daje ili za odluke koje donese u okviru svojih službenih dužnosti.*

17. **Zakon o parničnom postupku** ("Službeni glasnik RS" br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 – OUS, 45/09 – OUS, 49/09, 61/13; za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima) u relevantnom dijelu glasi:

#### Član 62.

*Sud odmah po prijemu tužbe počinje pripreme za glavnu raspravu.*

*Ove pripreme obuhvataju prethodno ispitivanje tužbe, dostavljanje tužbe tuženom na obavezni odgovor, održavanje pripremnog ročišta i zakazivanje glavne rasprave.*

**Član 67.**

Po prethodnom ispitivanju tužbe sud donosi rješenje kojim se tužba odbacuje ako utvrdi:

[...]

7) da ne postoji pravni interes tužioca za podnošenje tužbe za utvrđenje;

[...]

**VI. Dopustivost**

18. U skladu sa člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom su rješenja Okružnog suda br. 14 0 P 003186 16 Gž od 7. veljače 2017. godine i 14 0 P 003194 17 Gž od 14. veljače 2017. godine, protiv kojih nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporena rješenja apelant je primio 17. veljače 2017. godine, a apelacije su podnesene 18. i 19. travnja 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

21. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

**VII. Meritum**

22. Apelant pobija navedene odluke tvrdeći da su tim odlukama povrijeđena njegova prava iz članka II/3.(b), (d), (e) i (f) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 3., 5., 6. i 8. Europske konvencije.

**Pravo na pravično suđenje**

23. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

*Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:*

*e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.*

24. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

*1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]*

25. Iz navoda apelacije proizlazi da apelant ukazuje da mu je osporenim odlukama prekršeno pravo na pristup sudu kao segmentu prava na pravično suđenje jer su tužbe, koje je podnio protiv tuženih, odbačene primjenom odredbe članka 67. stavak (1) točka 7. ZPP.

26. Imajući u vidu apelantove prigovore koji pokreću pitanje kršenja prava na pristup sudu, Ustavni sud podsjeća da Europska konvencija izričito i ne spominje pravo na pristup sudu, a da je Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu:

Europski sud) pravo na pristup sudu prvi put objasnio u predmetu *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (vidi Europski sud, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 4451/70, 1975. g.) u kojem je, između ostalog, zaključeno da pravo na pravično suđenje uključuje i pravo na pristup sudu koje ne smije biti uvjetovano, odnosno otežano. Europski sud je također u svojim brojnim odlukama (vidi, između ostalih, Europski sud, *Kreuz protiv Poljske*, odluka iz 2001. g.) zauzeo stajalište da pravo na sud nije apsolutno i da ono može biti podložno *implicite* dopuštenim ograničenjima jer pravo na pristup sudu po samoj svojoj naravi zahtijeva regulaciju države. Restrikcije se mogu ticati prava pristupa kao takvog ili određenih njegovih elemenata, npr. javnosti postupka ili se postupak može ograničiti na utvrđivanje specifičnih pitanja zakona. Štoviše, izvjesne *implicite* restrikcije primjenjuju se u tom smislu da kazneni postupak može biti i okončan bez intervencije suda, pod uvjetom da ne vodi do formalnog ili činjeničnog utvrđivanja stanja stvari. Vlasti također mogu odrediti specifična ograničenja pravila pristupa sudu, ali dana ograničenja ne smiju ugrožavati pravo pristupa samoj njegovoj suštini i mora biti dovoljno jasno ili njihove odredbe moraju sadržati garancije da ne budu pogrešno shvaćene. Zapravo, ograničenja koja se primjenjuju moraju težiti legitimnom cilju, a mora postojati i razuman odnos proporcionalnosti između uporabljenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi, između ostalih, Europski sud, *Tinnelly & Sons Ltd.* i drugi, te *McElduff i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 1998. g.).

27. Dovodeći navedena stajališta u vezu s konkretnim predmetom, Ustavni sud zapaža da je u osporenim odlukama odbačen apelantov tužbeni zahtjev za naknadu štete od tuženih koji su postupali kao suci u postupcima u kojima je apelant sudjelovao kao stranka u postupku. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u osporenim odlukama dali jasno obrazloženje da apelant ne može ostvariti pravo na naknadu štete od tuženih jer uživaju zaštitu imuniteta, pri čemu su svoj zaključak temeljili pozivajući se na stajalište Europskog suda u predmetu *Ernest i ostali protiv Belgije* prema kojem davanje sucima imuniteta od građanske odgovornosti nije u suprotnosti sa člankom 6. Europske konvencije ukoliko postoje druga pravna sredstva koja pojedinac može iskoristiti u slučaju da traži naknadu štete koju smatra da je pretrpio kao posljedicu radnje suca.

28. Osim toga, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u obrazloženjima osporenih odluka ukazali na činjenicu da Osnovni sud u Trebinju, u kojem su tuženi postupali kao suci po apelantovim tužbama, teritorijalno i organizacijski pripada Republici Srpskoj. Dalje je naglašeno da bi Republika Srpska (koja u predmetnim postupcima nije bila tužena) mogla biti odgovorna za štetu koja je nesavjesnim radom službene osobe prouzročena shodno odredbama članka 172. ZOO.

29. Ustavni sud ukazuje, iako se redovni sudovi nisu eksplicitno pozvali, da je odredbama članka 87. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću BiH (u daljnjem tekstu: ZOVSTVBiH) također propisano da sudac ne može odgovarati u građanskom postupku za mišljenja koja daje ili za odluke koje donese u okviru svojih službenih dužnosti, te dovodeći navedeno u vezu sa stajalištem Europskog suda u predmetu *Ernest i ostali protiv Belgije* – 2003. nesporno je da suci uživaju zaštitu imuniteta.

30. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi, pazeći po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu procesnog i materijalnog prava koje se odnosi na stranačku sposobnost, pozivajući se pri tome na relevantne odredbe ZPP, ZOO, kao i na relevantnu praksu Europskog suda, dali detaljna i jasna obrazloženja koja se ne mogu smatrati proizvoljnim.

31. Stoga, Уставни суд закључује да оспореним одлукaма није прекршено апелантово право на приступ суду као сегмента права на прaviчно суђење из члaнка II/3.(e) Устaвa Босне и Херцеговине и члaнка 6. стaвaк 1. Европске конвенције.

#### Остали наводи

32. Апелант сматра да су му оспореним одлукaма прекршена и права из члaнка II/3.(b), (d) и (f) Устaвa Босне и Херцеговине и чл. 3., 5. и 8. Европске конвенције. Уставни суд указује да се апелантови наводи о кршењу ових права, у бити, темелје на истим тврдњама које је истакнуо у свежи с правом на приступ суду, дакле на тврдњама о произвољној примјени процесног права и материјалног права, које је Уставни суд већ разматрао у претходним тачкама ове одлуке и за које је закључио да су неутемелјени. С обзиром на то, Уставни суд сматра да су и апелантови наводи о кршењу права из члaнка II/3.(b), (d) и (f) Устaвa Босне и Херцеговине и чл. 3., 5. и 8. Европске конвенције неутемелјени.

#### VIII. Закључак

33. Уставни суд закључује да нема кршења права на приступ суду као сегменту права на прaviчно суђење из члaнка II/3.(e) Устaвa Босне и Херцеговине и члaнка 6. стaвaк 1. Европске конвенције када су редовни судови одбацили апелантове тужбе због постојања имунитета на страни тужених (судaца) од грађанске одговорности, те када у оспореним одлукaма није произвољно примјенјено процесно и материјално право у односу на недостатак пасивне легитимације на страни тужених.

34. Уставни суд закључује да нема ни кршења права на имовину из члaнка II/3.(k) Устaвa Босне и Херцеговине и члaнка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију када апелант наводе о кршењу овог права везује за тврдње истакнуте у свежи с примјеном материјалног и процесног права, а Уставни суд је утврдио да право није произвољно примјенјено.

35. На темелју члaнка 59. ст. (1) и (3) Правилa Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

36. Према члaнку VI/5. Устaвa Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине

**Zlatko M. Knežević, v. r.**

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 1516/17**, рјешавајући апелацију **Митра Гргура**, на основу члана VI/36) Устaвa Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правилa Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник

Мато Тадић, потпредсједник

Мирсад Ћеман, потпредсједник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симоновић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 10. априла 2019. године донио је

#### ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Митра Гргура** поднесена против рјешења Окружног суда у Источном Сарајеву број 14 0 П 003186 16 Гж од 7. фебруара 2017. године и број 14 0 П 003194 17 Гж од 14. фебруара 2017. године, те рјешења Основног суда у Фочи број 94 0 П 018685 13 П од 7. септембра 2016. године и број 94 0 П 001055 15 П 3 од 26. јула 2016. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

#### ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

##### I. Увод

1. Митар Гргур (у даљњем тексту: апелант) из Автовца – Гацко поднио је 18. априла 2017. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Рјешења Окружног суда у Источном Сарајеву (у даљњем тексту: Окружни суд) број 14 0 П 003186 16 Гж од 7. фебруара 2017. године и Рјешења Основног суда у Фочи (у даљњем тексту: Основни суд) број 94 0 П 018685 13 П од 7. септембра 2016. године. Апелација је заведена под бројем АП 1516/17.

2. Апелант је 20. априла 2017. године поднио још једну апелацију Уставном суду против Рјешења Окружног суда број 14 0 П 003194 17 Гж од 14. фебруара 2017. године и Рјешења Основног суда број 94 0 П 001055 15 П 3 од 26. јула 2016. године. Апелација је заведена под бројем АП 1517/17.

##### II. Поступак пред Уставним судом

3. С обзиром на то да су Уставном суду достављене двије апелације које се односе на исти чињенични и правни основ, а којима се оспоравају одлуке истих редовних судова, те да се наведене апелације заснивају на истим тврдњама о повреди уставних права, Уставни суд је, у складу са чланом 32 став (1) Правилa Уставног суда, донио одлуку о спајању предмета бр. АП 1516/17 и АП 1517/17, у којима ће се водити један поступак и донијети једна одлука под бројем АП 1516/17.

4. На основу члана 23 Правилa Уставног суда, од Окружног суда, Основног суда, те Весне Ивковић, Милана Босића и Боже Вукајловића (у даљњем тексту: првотужена, друготужени, тужени Б. В. или тужени) затражено је 30. јануара 2019. године да доставе одговоре на апелације.

5. Сви учесници у поступку пред Уставним судом су доставили одговоре на апелације у периоду од 6. до 8. фебруара 2019. године.

##### III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

7. Апелант је 9. марта 2009. године Основном суду у Требињу поднио тужбу против туженог Б. В. (судија Основног суда у Требињу – Одјељење Невесиње), а 30. јануара 2013. године тужбу против првотужене (судија Основног суда у Требињу) и друготуженог (предсједник Основног суда у Требињу) ради накнаде штете.

8. Окружни суд у Требињу је рјешењем бр. 95 0 В 001552 09 В од 13. марта 2009. године и 95 0 В 024275 13 В од 11. фебруара 2013. године одредио Основни суд као стварно надлежан суд за поступање по апелантовим тужбама.

9. Одлучујући о апелантовим тужбама, Основни суд је донио рјешења бр. 94 0 П 001055 15 П 3 од 26. јула 2016. године и 94 0 П 018685 13 П од 7. септембра 2016. године којима су апелантове тужбе одбачене као недопуштене. Наведена рјешења су потврђена рјешењима Окружног суда бр. 14 0 П 003186 16 Гж од 7. фебруара 2017. године и 14 0 П 003194 17 Гж од 14. фебруара 2017. године. У образложењима рјешења редовних судова је наведено да из чињеничних навода тужбе, у суштини, произлази да

апелант тврди да су му "повријеђена права због незаконитог поступања тужених у вршењу функције судије" у поступцима у којима је апелант учествовао као странка у поступку. Такође је наведено да је на основу документације у спису неспорно утврђено да су првотужена и тужени Б. В. као судије поступали у предметима на које се апелант позивао у тужби (три предмета), те да је у једном предмету поступак правоснажно окончан, док је у два предмета поступак у току. Друготужени није поступао ни у једном предмету. У вези с тим, редовни судови су указали да судије уживају заштиту имунитета, позивајући се на правни став Европског суда за људска права у предмету *Ernst и остали против Белгије* – 2003, према коме "давање судијама имунитета од грађанске одговорности није у супротности са чланом 6 Европске конвенције о људским правима (у даљњем тексту: Европска конвенција) уколико постоје друга правна средства које појединац може искористити у случају да тражи накнаду штете коју је претрпио као посљедицу радње судије" (*mutatis mutandis*, Европски суд *Ernst и остали против Белгије* – 2003. Судови су такође образложили да имунитет у процесном смислу значи одсуство или прекид започетог поступка, представља повластицу, односно право одређеног лица да буде изузето од примјене појединих прописа који се на друга лица редовно примјењују.

10. Дакле, цијенећи наведено, редовни судови су закључили да би "вођење поступка по апелантовим тужбама, значило друштвено неоправдано трошење времена и средстава, те слабење ауторитета судова и судија, али и бесциљно вршење права код јасно дефинисане заштите странака путем захтјева за накнаду штете од Републике Српске као пасивно легитимисане странке у складу са чланом 172 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО)". У вези с тим, судови су закључили да је и приговор недостатка пасивне легитимације тужених основан будући да Република Српска није тужена страна, те су примјеном одредби члана 67 став 1 тачка 7 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП) одлучили као у диспозитиву рјешења.

#### IV. Апелација

##### а) Наводи из апелације

11. Апелант сматра да су му оспореним одлукама повријеђена права из члана II/36), д), е) и ф) Устава Босне и Херцеговине и чл. 3, 5, 6 и 8 Европске конвенције. Указује на произвољну примјену процесног и материјалног правна. Апелант, у суштини, износи своја мишљења према којима су тужени као судије незаконито поступали и износили чињенице у поступцима у којим је апелант учествовао као странка, те да је због незаконитог поступања тужених претрпио ненадокнадиву штету. Иако се експлицитно није позвао, из навода апелације произлази да апелант сматра да му је оспореним одлукама онемогућен приступ суду.

##### б) Одговор на апелацију

12. Окружни суд је у одговору навео да остаје при чињеничним и правним закључцима изнесеним у својој одлуци за коју сматра да је донесена у складу са законом, те је предложено да се апелација одбије као неоснована.

13. Основни суд сматра да у конкретном поступку нису повријеђена апелантова права на која је својим апелацијама указао и да су у околностима конкретне случаја правилно примјене релевантне одредбе ЗПП, ЗОО, уз образложење које је јасно и потпуно.

14. Тужени су истакли да су апелантови наводи неосновани, те сматрају да су редовни судови у конкретном

случају правилно примијенили одредбу члана 67 став 1 тачка 7 ЗПП, на којој су засноване оспорене одлуке. Наведено из разлога јер апелант никакву штету не може потраживати од тужених као судија – председника суда јер такву штету евентуално може остваривати само од Републике Српске као пасивно легитимисане стране. Сматрају да оспореним одлукама нису повријеђена апелантова права на која се позвао у апелацији, а поготово његово право на правично суђење и приступ суду из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

#### V. Релевантни прописи

15. **Закон о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 46/85 и 57/89; "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) у релевантном дијелу гласи:

##### Члан 172.

(1) *Правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.*

16. **Закон о Високом судском и тужилачком савјету БиХ** ("Службени гласник БиХ" бр. 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) у релевантном дијелу гласи:

##### Члан 87.

##### Имунитет судија и тужилаца

(1) *Судија или тужилац не може бити кривично гоњен, ухапшен или задржан у притвору нити може одговарати у грађанском поступку за мишљења која даје или за одлуке које донесе у оквиру својих службених дужности.*

17. **Закон о парничном поступку** ("Службени гласник РС" бр. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 – ОУС, 45/09 – ОУС, 49/09, 61/13) у релевантном дијелу гласи:

##### Члан 62.

*Суд одмах по пријему тужбе почиње припреме за главну расправу.*

*Ове припреме обухватају претходно испитивање тужбе, достављање тужбе туженом на обавезни одговор, одржавање припремног рочишта и заказивање главне расправе.*

##### Члан 67.

*По претходном испитивању тужбе суд доноси рјешење којим се тужба одбацује ако утврди:*

[...]

7) *да не постоји правни интерес тужиоца за подношење тужбе за утврђење;*

[...]

#### VI. Допустивост

18. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

19. У складу са чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њом побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

20. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом су рјешења Окружног суда бр. 14 0 П 003186 16 Гж од 7. фебруара 2017. године и 14 0 П 003194 17 Гж од 14. фебруара 2017. године, против којих нема других

дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорена рјешења апелант је примио 17. фебруара 2017. године, а апелације су поднесене 18. и 19. априла 2017. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

21. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

## VII. Меритум

22. Апелант побија наведене одлуке тврдећи да су тим одлукама повријеђена његова права из члана II/36), д), е) и ф) Устава Босне и Херцеговине и чл. 3, 5, 6 и 8 Европске конвенције.

### Право на правично суђење

23. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

*Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:*

*е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.*

24. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

*1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]*

25. Из навода апелације произлази да апелант указује да му је оспореним одлукама прекршено право на приступ суду као сегменту права на правично суђење јер су тужбе, које је поднио против тужених, одбачене примјеном одредбе члана 67 став (1) тачка 7 ЗПП.

26. Имајући у виду апелантове приговоре који покрећу питање кршења права на приступ суду, Уставни суд подсјећа да Европска конвенција изричито и не спомиње право на приступ суду, а да је Европски суд за људска права (у даљем тексту: Европски суд) право на приступ суду први пут објаснио у предмету *Golder против Уједињеног Краљевства* (види Европски суд, *Golder против Уједињеног Краљевства*, апликација број 4451/70, 1975. г.) у којем је, између осталог, закључено да право на правично суђење укључује и право на приступ суду које не смије бити условљено, односно отежано. Европски суд је такође у својим бројним одлукама (види, између осталих, Европски суд, *Креуз против Пољске*, одлука из 2001. г.) заузео став да право на суд није апсолутно и да оно може бити подложно *implicite* допуштеним ограничењима јер право на приступ суду по самој својој природи захтијева регулацију државе. Рестрикције се могу тицати права приступа као таквог или одређених његових елемената, нпр. јавности поступка или се поступак може ограничити на утврђивање специфичних питања закона. Штавише, извјесне *implicite* рестрикције примјењују се у том смислу да кривични поступак може бити и окончан без интервенције суда, под условом да не води до формалног или чињеничног утврђивања стања ствари. Власти такође могу одредити специфична ограничења правила приступа суду, али дата ограничења не смију угрожавати право

приступа самој његовој суштини и мора бити довољно јасно или њихове одредбе морају садржати гаранције да не буду погрешно схваћене. Заправо, ограничења која се примјењују морају тежити легитимном циљу, а мора постојати и разуман однос пропорционалности између употребе средстава и циља који се жели постићи (види, између осталих, Европски суд, *Tinnelly & Sons Ltd. и други*, те *McElduff и други против Уједињеног Краљевства*, 1998. г.).

27. Доводећи наведене ставове у везу с конкретним предметом, Уставни суд запажа да је у оспореним одлукама одбачен апелантов тужбени захтјев за накнаду штете од тужених који су поступали као судије у поступцима у којима је апелант учествовао као странка у поступку. Уставни суд запажа да су редовни судови у оспореним одлукама дали јасно образложење да апелант не може остварити право на накнаду штете од тужених јер уживају заштиту имунитета, при чему су свој закључак заснивали позивајући се на став Европског суда у предмету *Ернест и остали против Белгије* према којем давање судијама имунитета од грађанске одговорности није у супротности са чланом 6 Европске конвенције уколико постоје друга правна средства која појединац може искористити у случају да тражи накнаду штете коју сматра да је претрпио као посљедицу радње судије.

28. Осим тога, Уставни суд запажа да су редовни судови у образложењима оспорених одлука указали на чињеницу да Основни суд у Требињу, у којем су тужени поступали као судије по апелантовим тужбама, територијално и организационо припада Републици Српској. Даље је наглашено да би Република Српска (која у предметним поступцима није била тужена) могла бити одговорна за штету која је несавјесним радом службеног лица проузрокована сходно одредбама члана 172 ЗОО.

29. Уставни суд указује, иако се редовни судови нису експлицитно позвали, да је одредбама члана 87 Закона о Високом судском и тужилачком савјету БиХ (у даљем тексту: ЗОВСТСБиХ) такође прописано да судија не може одговарати у грађанском поступку за мишљења која даје или за одлуке које донесе у оквиру својих службених дужности, те доводећи наведено у везу са ставом Европског суда у предмету *Ернест и остали против Белгије* – 2003 неспорно је да судије уживају заштиту имунитета.

30. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да су редовни судови, пазећи по службеној дужности на правилну примјену процесног и материјалног права које се односи на страначку способност, позивајући се при томе на релевантне одредбе ЗПП, ЗОО, као и на релевантну праксу Европског суда, дали детаљна и јасна образложења која се не могу сматрати произвољним.

31. Стога, Уставни суд закључује да оспореним одлукама није прекршено апелантово право на приступ суду као сегмента права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

### Остали наводи

32. Апелант сматра да су му оспореним одлукама прекршена и права из члана II/36), д) и ф) Устава Босне и Херцеговине и чл. 3, 5 и 8 Европске конвенције. Уставни суд указује да се апелантови наводи о кршењу ових права, у суштини, заснивају на истим тврдњама које је истакао у вези с правом на приступ суду, дакле на тврдњама о произвољној примјени процесног права и материјалног права, које је Уставни суд већ разматрао у претходним

тачкама ове одлуке и за које је закључио да су неосновани. С обзиром на то, Уставни суд сматра да су и апелантови наводи о кршењу права из члана II/3б), д) и ф) Устава Босне и Херцеговине и чл. 3, 5 и 8 Европске конвенције неосновани.

### VIII. Закључак

33. Уставни суд закључује да нема кршења права на приступ суду као сегменту права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када су редовни судови одбацили апелантове тужбе због постојања имунитета на страни тужених (судија) од грађанске одговорности, те када у оспореним одлукама није произвољно примијењено процесно и материјално право у односу на недостатак пасивне легитимације на страни тужених.

34. Уставни суд закључује да нема ни кршења права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када апелант наводи о кршењу овог права везује за тврдње истакнуте у вези с примјеном материјалног и процесног права, а Уставни суд је утврдио да право није произвољно примијењено.

35. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

36. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник  
Уставног суда Босне и Херцеговине  
**Златко М. Кнежевић**, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 1516/17**, рјешавајући апелацију **Mitra Grgura**, на основу члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка б) и члана 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčišчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Zlatko M. Knežević, predsjednik  
Mato Tadić, potpredsjednik  
Mirsad Ćeman, potpredsjednik  
Valerija Galić, sutkinja  
Miodrag Simović, sudija  
Seada Palavrić, sutkinja

на сједници одржаној 10. априла 2019. године donio je

### ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Mitra Grgura** podnesena protiv rješenja Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj 14 0 P 003186 16 Gž od 7. februara 2017. godine i broj 14 0 P 003194 17 Gž od 14. februara 2017. godine, te rješenja Osnovnog suda u Foči broj 94 0 P 018685 13 P od 7. septembra 2016. godine i broj 94 0 P 001055 15 P 3 od 26. jula 2016. godine.

Odluku objaviti u "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

### OBRAZLOŽENJE

#### I. Uvod

1. Mitar Grgur (u daljnjem tekstu: apelant) iz Avtovca – Gacko podnio je 18. aprila 2017. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Rješenja Okružnog suda u Istočnom Sarajevu (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 14 0 P 003186 16 Gž od 7. februara 2017. godine i Rješenja Osnovnog suda u Foči (u daljnjem

tekstu: Osnovni sud) broj 94 0 P 018685 13 P od 7. septembra 2016. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 1516/17.

2. Apelant je 20. aprila 2017. godine podnio još jednu apelaciju Ustavnom sudu protiv Rješenja Okružnog suda broj 14 0 P 003194 17 Gž od 14. februara 2017. godine i Rješenja Osnovnog suda broj 94 0 P 001055 15 P 3 od 26. jula 2016. godine. Apelacija je zavedena pod brojem AP 1517/17.

#### II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. S obzirom na to da su Ustavnom sudu dostavljene dvije apelacije koje se odnose na isti činjenični i pravni osnov, a kojima se osporavaju odluke istih redovnih sudova, te da se navedene apelacije zasnivaju na istim tvrdnjama o povredi ustavnih prava, Ustavni sud je, u skladu sa članom 32. stav (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta br. AP 1516/17 i AP 1517/17, u kojima će se voditi jedan postupak i donijeti jedna odluka pod brojem AP 1516/17.

4. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda, Osnovnog suda, te Vesne Ivković, Milana Bosića i Bože Vukajlovića (u daljnjem tekstu: prvotužena, drugotuženi, tuženi B. V. ili tuženi) zatraženo je 30. januara 2019. godine da dostave odgovore na apelaciju.

5. Svi učesnici u postupku pred Ustavnim sudom su dostavili odgovore na apelacije u periodu od 6. do 8. februara 2019. godine.

#### III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

7. Apelant je 9. marta 2009. godine Osnovnom sudu u Trebinju podnio tužbu protiv tuženog B. V. (sudija Osnovnog suda u Trebinju – Odjeljenje Nevesinje), a 30. januara 2013. godine tužbu protiv prvotužene (sudija Osnovnog suda u Trebinju) i drugotuženog (predsjednik Osnovnog suda u Trebinju) radi naknade štete.

8. Okružni sud u Trebinju je rješenjem br. 95 0 V 001552 09 V od 13. marta 2009. godine i 95 0 V 024275 13 V od 11. februara 2013. godine odredio Osnovni sud kao stvarno nadležan sud za postupanje po apelantovim tužbama.

9. Odlučujući o apelantovim tužbama, Osnovni sud je donio rješenja br. 94 0 P 001055 15 P 3 od 26. jula 2016. godine i 94 0 P 018685 13 P od 7. septembra 2016. godine kojima su apelantove tužbe odbačene kao nedopuštene. Navedena rješenja su potvrđena rješenjima Okružnog suda br. 14 0 P 003186 16 Gž od 7. februara 2017. godine i 14 0 P 003194 17 Gž od 14. februara 2017. godine. U obrazloženjima rješenja redovnih sudova je navedeno da iz činjeničnih navoda tužbe, u suštini, proizlazi da apelant tvrdi da su mu "povrijeđena prava zbog nezakonitog postupanja tuženih u vršenju funkcije sudije" u postupcima u kojima je apelant učestvovao kao stranka u postupku. Također je navedeno da je na osnovu dokumentacije u spisu nesporno utvrđeno da su prvotužena i tuženi B. V. kao sudije postupali u predmetima na koje se apelant pozivao u tužbi (tri predmeta), te da je u jednom predmetu postupak pravomoćno okončan, dok je u dva predmeta postupak u toku. Drugotuženi nije postupao ni u jednom predmetu. U vezi s tim, redovni sudovi su ukazali da sudije uživaju zaštitu imuniteta, pozivajući se na pravni stav Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Ernst i ostali protiv Belgije* – 2003, prema kome "davanje sudijama imuniteta od građanske odgovornosti nije u suprotnosti sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) ukoliko postoje druga pravna sredstva koje pojedinac može iskoristiti u slučaju da traži naknadu štete koju je pretrpio kao posljedicu radnje sudije" (*mutatis mutandis*, Evropski sud *Ernst i ostali protiv Belgije* – 2003.

Sudovi su također obrazložili da imunitet u procesnom smislu znači odsustvo ili prekid započetog postupka, predstavlja povlasticu, odnosno pravo određenog lica da bude izuzeto od primjene pojedinih propisa koji se na druga lica redovno primjenjuju.

10. Dakle, cijeneći navedeno, redovni sudovi su zaključili da bi "vođenje postupka po apelantovim tužbama, značilo društveno neopravdano trošenje vremena i sredstava, te slabljenje autoriteta sudova i sudija, ali i besciljno vršenje prava kod jasno definirane zaštite stranaka putem zahtjeva za naknadu štete od Republike Srpske kao pasivno legitimirane stranke u skladu sa članom 172. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO)". U vezi s tim, sudovi su zaključili da je i prigovor nedostatka pasivne legitimacije tuženih osnovan budući da Republika Srpska nije tužena strana, te su primjenom odredbi člana 67. stav 1. tačka 7. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) odlučili kao u dispozitivu rješenja.

#### IV. Apelacija

##### a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz člana II/3.b), d), e) i f) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 3, 5, 6. i 8. Evropske konvencije. Ukazuje na proizvoljnu primjenu procesnog i materijalnog prava. Apelant, u suštini, iznosi svoja mišljenja prema kojima su tuženi kao sudije nezakonito postupali i iznosili činjenice u postupcima u kojim je apelant učestvovao kao stranka, te da je zbog nezakonitog postupanja tuženih pretrpio nenadoknadivu štetu. Iako se eksplicitno nije pozvao, iz navoda apelacije proizlazi da apelant smatra da mu je osporenim odlukama onemogućen pristup sudu.

##### b) Odgovor na apelaciju

12. Okružni sud je u odgovoru naveo da ostaje pri činjeničnim i pravnim zaključcima iznesenim u svojoj odluci za koju smatra da je donesena u skladu sa zakonom, te je predloženo da se apelacija odbije kao neosnovana.

13. Osnovni sud smatra da u konkretnom postupku nisu povrijeđena apelantova prava na koja je svojim apelacijama ukazao i da su u okolnostima konkretnog slučaja pravilno primijenjene relevantne odredbe ZPP, ZOO, uz obrazloženje koje je jasno i potpuno.

14. Tuženi su istakli da su apelantovi navodi neosnovani, te smatraju da su redovni sudovi u konkretnom slučaju pravilno primijenili odredbu člana 67. stav 1. tačka 7. ZPP, na kojoj su zasnovane osporene odluke. Navedeno iz razloga jer apelant nikakvu štetu ne može potraživati od tuženih kao sudija – predsjednika suda jer takvu štetu eventualno može ostvarivati samo od Republike Srpske kao pasivno legitimirane strane. Smatraju da osporenim odlukama nisu povrijeđena apelantova prava na koja se pozvao u apelaciji, a pogotovo njegovo pravo na pravično suđenje i pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

#### V. Relevantni propisi

15. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 46/85 i 57/89; "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04; za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima) u relevantnom dijelu glasi:

##### Član 172.

(1) *Pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.*

16. **Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH** ("Službeni glasnik BiH" br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) u relevantnom dijelu glasi:

##### Član 87.

##### Imunitet sudija i tužilaca

(1) *Sudija ili tužilac ne može biti krivično gonjen, uhapšen ili zadržan u pritvoru niti može odgovarati u građanskom postupku za mišljenja koja daje ili za odluke koje donese u okviru svojih službenih dužnosti.*

17. **Zakon o parničnom postupku** ("Službeni glasnik RS" br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 – OUS, 45/09 – OUS, 49/09, 61/13; za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima) u relevantnom dijelu glasi:

##### Član 62.

*Sud odmah po prijemu tužbe počinje pripreme za glavnu raspravu.*

*Ove pripreme obuhvataju prethodno ispitivanje tužbe, dostavljanje tužbe tuženom na obavezni odgovor, održavanje pripremnog ročišta i zakazivanje glavne rasprave.*

##### Član 67.

*Po prethodnom ispitivanju tužbe sud donosi rješenje kojim se tužba odbacuje ako utvrdi:*

[...]

7) *da ne postoji pravni interes tužioca za podnošenje tužbe za utvrđenje;*

[...]

#### VI. Dopustivost

18. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njom pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

20. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom su rješenja Okružnog suda br. 14 0 P 003186 16 Gž od 7. februara 2017. godine i 14 0 P 003194 17 Gž od 14. februara 2017. godine, protiv kojih nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporena rješenja apelant je primio 17. februara 2017. godine, a apelacije su podnesene 18. i 19. aprila 2017. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

21. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

#### VII. Meritum

22. Apelant pobija navedene odluke tvrdeći da su tim odlukama povrijeđena njegova prava iz člana II/3.b), d), e) i f) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 3, 5, 6. i 8. Evropske konvencije.

### Pravo na pravično suđenje

23. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

*Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:*

*e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.*

24. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

*1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]*

25. Iz navoda apelacije proizlazi da apelant ukazuje da mu je osporenim odlukama prekršeno pravo na pristup sudu kao segmentu prava na pravično suđenje jer su tužbe, koje je podnio protiv tuženih, odbačene primjenom odredbe člana 67. stav (1) tačka 7. ZPP.

26. Imajući u vidu apelantove prigovore koji pokreću pitanje kršenja prava na pristup sudu, Ustavni sud podsjeća da Evropska konvencija izričito i ne spominje pravo na pristup sudu, a da je Evropski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) pravo na pristup sudu prvi put objasnio u predmetu *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (vidi Evropski sud, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 4451/70, 1975. g.) u kojem je, između ostalog, zaključeno da pravo na pravično suđenje uključuje i pravo na pristup sudu koje ne smije biti uvjetovano, odnosno otežano. Evropski sud je također u svojim brojnim odlukama (vidi, između ostalih, Evropski sud, *Kreuz protiv Poljske*, odluka iz 2001. g.) zauzeo stav da pravo na sud nije apsolutno i da ono može biti podložno *implicit*e dopuštenim ograničenjima jer pravo na pristup sudu po samoj svojoj prirodi zahtijeva regulaciju države. Restrikcije se mogu ticati prava pristupa kao takvog ili određenih njegovih elemenata, npr. javnosti postupka ili se postupak može ograničiti na utvrđivanje specifičnih pitanja zakona. Štaviše, izvjesne *implicit*e restrikcije primjenjuju se u tom smislu da krivični postupak može biti i okončan bez intervencije suda, pod uvjetom da ne vodi do formalnog ili činjeničnog utvrđivanja stanja stvari. Vlasti također mogu odrediti specifična ograničenja pravila pristupa sudu, ali data ograničenja ne smiju ugrožavati pravo pristupa samoj njegovoj suštini i mora biti dovoljno jasno ili njihove odredbe moraju sadržavati garancije da ne budu pogrešno shvaćene. Zapravo, ograničenja koja se primjenjuju moraju težiti legitimnom cilju, a mora postojati i razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi, između ostalih, Evropski sud, *Tinnelly & Sons Ltd.* i drugi, te *McElduff i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 1998. g.).

27. Dovodeći navedene stavove u vezu s konkretnim predmetom, Ustavni sud zapaža da je u osporenim odlukama odbačen apelantov tužbeni zahtjev za naknadu štete od tuženih koji su postupali kao sudije u postupcima u kojima je apelant učestvovao kao stranka u postupku. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u osporenim odlukama dali jasno obrazloženje da apelant ne može ostvariti pravo na naknadu štete od tuženih jer uživaju zaštitu imuniteta, pri čemu su svoj zaključak zasnivali pozivajući se na stav Evropskog suda u predmetu *Ernest i ostali protiv Belgije* prema kojem davanje sudijama imuniteta od građanske odgovornosti nije u suprotnosti sa članom 6. Evropske konvencije ukoliko postoje druga pravna sredstva koja pojedinac može iskoristiti u slučaju da traži naknadu štete koju smatra da je pretrpio kao posljedicu radnje sudije.

28. Osim toga, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u obrazloženjima osporenih odluka ukazali na činjenicu da

Osnovni sud u Trebinju, u kojem su tuženi postupali kao sudije po apelantovim tužbama, teritorijalno i organizaciono pripada Republici Srpskoj. Dalje je naglašeno da bi Republika Srpska (koja u predmetnim postupcima nije bila tužena) mogla biti odgovorna za štetu koja je nesavjesnim radom službenog lica prouzrokovana shodno odredbama člana 172. ZOO.

29. Ustavni sud ukazuje, iako se redovni sudovi nisu eksplicitno pozvali, da je odredbama člana 87. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH (u daljnjem tekstu: ZOVSTVBih) također propisano da sudija ne može odgovarati u građanskom postupku za mišljenja koja daje ili za odluke koje donese u okviru svojih službenih dužnosti, te dovodeći navedeno u vezu sa stavom Evropskog suda u predmetu *Ernest i ostali protiv Belgije* – 2003 nesporno je da sudije uživaju zaštitu imuniteta.

30. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi, pazeći po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu procesnog i materijalnog prava koje se odnosi na stranačku sposobnost, pozivajući se pri tome na relevantne odredbe ZPP, ZOO, kao i na relevantnu praksu Evropskog suda, dali detaljna i jasna obrazloženja koja se ne mogu smatrati proizvoljnim.

31. Stoga, Ustavni sud zaključuje da osporenim odlukama nije prekršeno apelantovo pravo na pristup sudu kao segmenta prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

### Ostali navodi

32. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama prekršena i prava iz člana II/3.b), d) i f) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 3, 5. i 8. Evropske konvencije. Ustavni sud ukazuje da se apelantovi navodi o kršenju ovih prava, u suštini, zasnivaju na istim tvrdnjama koje je istakao u vezi s pravom na pristup sudu, dakle na tvrdnjama o proizvoljnoj primjeni procesnog prava i materijalnog prava, koje je Ustavni sud već razmatrao u prethodnim tačkama ove odluke i za koje je zaključio da su neosnovani. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da su i apelantovi navodi o kršenju prava iz člana II/3.b), d) i f) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 3, 5. i 8. Evropske konvencije neosnovani.

### VIII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pristup sudu kao segmentu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi odbacili apelantove tužbe zbog postojanja imuniteta na strani tuženih (sudija) od građanske odgovornosti, te kada u osporenim odlukama nije proizvoljno primijenjeno procesno i materijalno pravo u odnosu na nedostatak pasivne legitimacije na strani tuženih.

34. Ustavni sud zaključuje da nema ni kršenja prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada apelant navode o kršenju ovog prava vezuje za tvrdnje istaknute u vezi s primjenom materijalnog i procesnog prava, a Ustavni sud je utvrdio da pravo nije proizvoljno primijenjeno.

35. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

36. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

**Zlatko M. Knežević, s. r.**

**352**

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u predmetu broj **AP 2307/17**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (3) i članka 72. stavak (6) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, dopredsjednik

Mirsad Čeman, dopredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 27. veljače 2019. godine donio je

**RJEŠENJE**

Utvrđuje se da Ministarstvo za izbjeglice i raseljene osobe Republike Srpske - Odsjek Banjaluka nije izvršilo Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP 2307/17 od 17. siječnja 2018. godine.

Sukladno članku 72. stavak (6) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, ovo rješenje dostavlja se Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine.

Rješenje objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

**OBRAZLOŽENJE**

1. Ustavni sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) je Odlukom broj AP 2307/17 od 17. siječnja 2018. godine usvojio apelaciju Irene Čelikovski-Djordjevich i utvrdio povredu prava na pravично suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zbog toga što u razumnom roku nije okončan upravni postupak po zahtjevu za vraćanje stana u posjed, koji se trenutačno nalazi pred Ministarstvom za izbjeglice i raseljene osobe Republike Srpske - Odsjek Banjaluka u predmetu broj 18.03/3-1-02-1448/00 (raniji broj 05-050-02-02-1448/00). Predmetnom odlukom Ustavni sud je, na temelju članka 74. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, naložio Vladi Republike Srpske da apelantici Ireni Čelikovski-Djordjevich isplati iznos od 1.500,00 KM na ime naknade nematerijalne štete zbog nedonošenja odluke u razumnom roku, i to u roku od tri mjeseca od dostave ove odluke, uz obvezu da nakon isteka ovog roka plati zakonsku zateznu kamatu na eventualno neisplaćeni iznos, ili dio iznosa naknade određene ovom odlukom. Ustavni sud je, dalje, na temelju članka 62. stavak (7) Pravila Ustavnog suda, naložio Ministarstvu za izbjeglice i raseljene osobe Republike Srpske - Odsjek Banjaluka da po žurnom postupku okonča predmetni upravni postupak, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Također, Ustavni sud je, na temelju članka 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda, naložio Vladi Republike Srpske i Ministarstvu za izbjeglice i raseljene osobe Republike Srpske - Odsjek Banjaluka da u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijeste Ustavni sud o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

2. Predmetna odluka je dostavljena Uredu pravnog predstavnika Vlade Republike Srpske i Ministarstvu za izbjeglice i raseljene osobe Republike Srpske - Odsjek Banjaluka 8. veljače 2018. godine, što znači da je rok za dostavu obavijesti o poduzetim mjerama sukladno predmetnoj odluci istekao 8. svibnja 2018. godine.

3. Ured pravnog predstavnika Vlade Republike Srpske je dopisom od 7. svibnja 2018. godine obavijestio Ustavni sud da

su isplatili apelantici naknadu nematerijalne štete, te Ustavni sud smatra da je predmetna odluka u ovom dijelu izvršena.

4. Ustavni sud je dopisom od 19. prosinca 2018. godine zatražio od Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe Republike Srpske - Odsjek Banjaluka da obavijesti ovaj sud o poduzetim mjerama radi izvršenja predmetne odluke.

5. Ministarstvo za izbjeglice i raseljene osobe Republike Srpske - Odsjek Banjaluka nije odgovorilo na dopis Ustavnog suda.

6. Ustavni sud je u Odluci broj AP 2307/17 od 17. siječnja 2018. godine odredio način i rok za izvršenje odluke. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće. Također, prema članku 72. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, konačne i obvezujuće odluke Ustavnog suda dužna je poštovati svaka fizička i pravna osoba, a prema stavku (2) istog članka, sva tijela vlasti su dužna u okviru svojih nadležnosti utvrđenih Ustavom i zakonom provoditi odluke Ustavnog suda.

Predsjednik  
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine  
**Zlatko M. Knežević**, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у предмету број **АП 2307/17**, на основу члана VI/3(б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (3) и члана 72 став (6) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, председник

Мато Тадић, потпредседник

Мирсад Чеман, потпредседник

Валерија Галић, судија

Миодраг Симиовић, судија

Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 27. фебруара 2019. године  
донио је

**РЈЕШЕЊЕ**

Утврђује се да Министарство за изbjеглице и расељена лица Републике Српске - ОДСЈЕК Бања Лука није извршило ОДЛУКУ Уставног суда Босне и Херцеговине број АП 2307/17 од 17. јануара 2018. године.

У складу са чланом 72 став (6) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, ово рјешење доставља се Тужилаштву Босне и Херцеговине.

Рјешење објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

**ОБРАЗЛОЖЕЊЕ**

1. Уставни суд Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) је ОДЛУКОМ број АП 2307/17 од 17. јануара 2018. године усвојио апелацију Irene Čelikovski-Djordjevich и утврдио повреду права на правично суђење из члана II/3(е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода због тога што у разумном року није окончан управни поступак по захтјеву за враћање стана у посјед, који се тренутно налази пред Министарством за изbjеглице и расељена лица Републике Српске - ОДСЈЕК Бања Лука у предмету број 18.03/3-1-02-1448/00 (ранији број 05-050-02-02-1448/00). Предметном одлуком Уставни суд је, на основу члана 74 став (1) Правила Уставног суда, наложио Влади Републике Српске да апеланткињи Ireni Čelikovski-

Djordjević isplati iznos od 1.500,00 KM na ime naknade нематеријалне штете због недonoшења одлуке у разумном року, и то у року од три мјесеца од достављања ове одлуке, уз обавезу да након истека овог рока плати законску затезну камату на евентуално неисплаћени износ, или дио износа накнаде одређене овом одлуком. Уставни суд је, даље, на основу члана 62 став (7) Правила Уставног суда, наложио Министарству за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука да по хитном поступку оконча предметни управни поступак, сходно члану II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члану 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Такође, Уставни суд је, на основу члана 72 став (5) Правила Уставног суда, наложио Влади Републике Српске и Министарству за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијесте Уставни суд о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

2. Предметна одлука је достављена Канцеларији правног представника Владе Републике Српске и Министарству за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука 8. фебруара 2018. године, што значи да је рок за достављање обавијештења о предузетим мјерама у складу са предметном одлуком истекао 8. маја 2018. године.

3. Канцеларија правног представника Владе Републике Српске је дописом од 7. маја 2018. године обавијестила Уставни суд да су исплатили апеланткињи накнаду нематеријалне штете, те Уставни суд сматра да је предметна одлука у овом дијелу извршена.

4. Уставни суд је дописом од 19. децембра 2018. године затражио од Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука да обавијести овај суд о предузетим мјерама ради извршења предметне одлуке.

5. Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука није одговорило на допис Уставног суда.

6. Уставни суд је у Одлуци број АП 2307/17 од 17. јануара 2018. године одредио начин и рок за извршење одлуке. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће. Такође, према члану 72 став (1) Правила Уставног суда, коначне и обавезујуће одлуке Уставног суда дужно је да поштује свако физичко и правно лице, а према ставу (2) истог члана, сви органи власти су дужни у оквиру својих надлежности утврђених Уставом и законом да спроводе одлуке Уставног суда.

Предсједник  
Уставног суда Босне и Херцеговине  
**Златко М. Кнежевић**, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у предмету број **АП 2307/17**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (3) и члана 72. став (6) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине - преčišчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Златко М. Кнежевић, предсједник  
Мато Тодић, потпредсједник  
Мирсад Џеман, потпредсједник  
Валерија Галић, суткиња  
Мiodrag Simović, судија  
Seada Palavrić, суткиња

на сједници одржаној 27. фебруара 2019. године donio је

## RJEŠENJE

Utvrđuje se да Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука није извршило Одлуку Уставног суда Босне и Херцеговине број АП 2307/17 од 17. јануара 2018. године.

У складу са чланом 72. став (6) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, ово рјешење доставља се Туžилаштву Босне и Херцеговине.

Рјешење објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

## OBRAZLOŽENJE

1. Уставни суд Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) је Одлуком број АП 2307/17 од 17. јануара 2018. године усвојио апелацију Irene Čelikovski-Djordjević и utvrdio повреду права на прaviчно суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода због тога што у разумном року није окончан управни поступак по захтјеву за враћање стана у посјед, који се тренутно налази пред Министарством за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука у предмету број 18.03/3-1-02-1448/00 (ранији број 05-050-02-02-1448/00). Предметном одлуком Уставни суд је, на основу члана 74. став (1) Правила Уставног суда, наложио Влади Републике Српске да апеланткињи Irene Čelikovski-Djordjević исплати износ од 1.500,00 KM на име накнаде нематеријалне штете због недonoшења одлуке у разумном року, и то у року од три мјесеца од достављања ове одлуке, уз обавезу да након истека овог рока плати законску затезну камату на евентуално неисплаћени износ, или дио износа накнаде одређене овом одлуком. Уставни суд је, даље, на основу члана 62. став (7) Правила Уставног суда, наложио Министарству за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука да по хитном поступку оконча предметни управни поступак, сходно члану II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члану 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Такође, Уставни суд је, на основу члана 72. став (5) Правила Уставног суда, наложио Влади Републике Српске и Министарству за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијесте Уставни суд о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

2. Предметна одлука је достављена Канцеларији правног представника Владе Републике Српске и Министарству за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука 8. фебруара 2018. године, што значи да је рок за достављање обавијести о предузетим мјерама у складу са предметном одлуком истекао 8. маја 2018. године.

3. Канцеларија правног представника Владе Републике Српске је дописом од 7. маја 2018. године обавијестила Уставни суд да су исплатили апеланткињи накнаду нематеријалне штете, те Уставни суд сматра да је предметна одлука у овом дијелу извршена.

4. Уставни суд је дописом од 19. децембра 2018. године затражио од Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука да обавијести овај суд о предузетим мјерама ради извршења предметне одлуке.

5. Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске - Одсјек Бања Лука није одговорило на допис Уставног суда.

6. Уставни суд је у Одлуци број АП 2307/17 од 17. јануара 2018. године одредио начин и рок за извршење одлуке. Према члану VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће. Такође, према члану 72. став (1)

Pravila Ustavnog suda, konačne i obavezujuće odluke Ustavnog suda dužno je poštovati svako fizičko i pravno lice, a prema stavu (2) istog člana, svi organi vlasti su dužni u okviru svojih nadležnosti utvrđenih Ustavom i zakonom provoditi odluke Ustavnog suda.

Predsjednik  
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine  
**Zlatko M. Knežević**, s. r.

## K A Z A L O

### PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

- 346 Odluka o imenovanju voditelja dijela kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u operaciji potpore miru "Odlučna potpora" u Islamskoj Republici Afganistan (hrvatski jezik)  
Odluka o imenovanju šefa dijela koitinenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u operaciji podrške miru "Odlučna podrška" u Islamskoj Republici Afganistan (srpski jezik)  
Odluka o imenovanju šefa dijela kontingenta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u operaciji podrške miru "Odlučna podrška" u Islamskoj Republici Afganistan (bosanski jezik)
- 347 Odluka o produženju mandata pripadnicima Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u misiji obuke Evropske unije u Srednjoafričkoj Republici (hrvatski jezik)  
Odluka o produženju mandata pripadnicima Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Misiji obuke Evropske unije u Centralnoafričkoj Republici (srpski jezik)  
Odluka o produženju mandata pripadnicima Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u Misiji obuke Evropske unije u Centralnoafričkoj Republici (bosanski jezik)

### VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

- 348 Odluka o odobravanju sredstava tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine Sudu Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 4  
Odluka o odobravanju sredstava tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine Sudu Bosne i Hercegovine (srpski jezik) 5  
Odluka o odobravanju sredstava tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine Sudu Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 5
- ### USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE
- 349 Odluka broj AP 452/17 (hrvatski jezik) 6  
Odluka broj AP 452/17 (srpski jezik) 12  
Odluka broj AP 452/17 (bosanski jezik) 19
- 350 Odluka broj AP 598/17 (hrvatski jezik) 25  
Odluka broj AP 598/17 (srpski jezik) 31  
Odluka broj AP 598/17 (bosanski jezik) 38
- 351 Odluka broj AP 1516/17 (hrvatski jezik) 44  
Odluka broj AP 1516/17 (srpski jezik) 47  
Odluka broj AP 1516/17 (bosanski jezik) 50
- 352 Rješenje broj AP 2307/17 (hrvatski jezik) 53  
Rješenje broj AP 2307/17 (srpski jezik) 53  
Rješenje broj AP 2307/17 (bosanski jezik) 54



Nakladnik: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za nakladnika: tajnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Gordana Živković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Ravatelj: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Ravatelj: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050 faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044, 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFKA BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Tisak: "Unioninvestplastika" d.d. Sarajevo - Za tiskaru: Jasmin Muminović - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obvezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za 1 polugodište 2019. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 240,00 KM